

EKO-GEO Pracownia Geologii i Ochrony Środowiska

Anna Majka - Smuszkiewicz

Adres biura: 20-069 Lublin, ul. Leszczyńskiego 6/1

tel./fax (0-81) 532-77-32

email: info@ekogeo.com.pl

www.ekogeo.com.pl

PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO DO STRATEGII ROZWOJU MIASTA ZAMOŚĆ DO ROKU 2020

miasto: Zamość

powiat: grodzki Zamość

województwo: lubelskie

Zespół autorski:

mgr inż. Anna Majka – Smuszkiewicz

mgr inż. Maria Jarosz

Lublin, sierpień 2014 r.

SPIS TREŚCI

1	WPROWADZENIE.....	4
1.1	CEL, ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA	4
1.2	AKTY PRAWNE I LITERATURA.....	6
1.3	METODY ZASTOSOWANE PRZY SPORZĄDZANIU PROGNOZY	8
2	METODY ANALIZY SKUTKÓW REALIZACJI POSTANOWIEŃ STRATEGII ORAZ CZĘSTOTLIWOŚCI JEJ PRZEPROWADZANIA.....	8
3	INFORMACJE O MOŻLIWYM TRANSGRANICZNYM ODDZIAŁYWANIU NA ŚRODOWISKO	9
4	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO NA OBSZARZE OBJĘTYM OPRACOWANIEM	10
4.1	POŁOŻENIE ADMINISTRACYJNE	10
4.2	POŁOŻENIE FIZYCZNO – GEOGRAFICZNE.....	10
4.2	KLIMAT.....	10
4.3	BUDOWA GEOLOGICZNA	11
4.4	RZEŻBA TERENU	12
4.5	GLEBY	12
4.6	WODY.....	13
4.6.1	Wody powierzchniowe	13
4.6.2	Wody podziemne	13
4.7	FLORA I FAUNA	15
4.7.1	Flora.....	16
4.7.2	Fauna.....	18
4.8	KRAJOBRAZ.....	20
4.9	OBSZARY CHRONIONE.....	20
4.10	POWIĄZANIA PRZYRODNICZE Z TERENAMI OTACZAJĄCYMI MIASTO.....	29
4.11	POTENCJALNE ZMIANY STANU ŚRODOWISKA W PRZYPADKU BRAKU REALIZACJI STRATEGII	29
5	CELE OCHRONY ŚRODOWISKA USTANOWIONE NA SZCZEBLU MIĘDZYNARODOWYM, WSPÓLNOTOWYM I KRAJOWYM.....	31
6	ISTNIEJĄCY STAN ŚRODOWISKA NA OBSZARACH OBJĘTYCH PRZEWIDYWANYM ZNACZĄCYM ODDZIAŁYWANIEM.....	40
6.1	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	40
6.2	WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	44
6.2.1	Wody powierzchniowe	44
6.2.2	Wody podziemne	46
6.3	GLEBY	47
6.4	HAŁAS	47
6.5	PROMIENIOWANIE ELEKTROMAGNETYCZNE.....	47
7	PROJEKTOWANY DOKUMENT, A ZAKRES EWENTUALNYCH SKUTKÓW ŚRODOWISKOWYCH	48
7.1	OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA PROJEKTOWANEGO DOKUMENTU.....	48
8	WPŁYW REALIZACJI USTALEŃ STRATEGII NA POSZCZEGÓLNE KOMPONENTY ŚRODOWISKA	49
8.1	POWIETRZE ATMOSFERYCZNE	49
8.2	EMITOWANIE HAŁASU	52
8.3	POWIERZCHNIA ZIEMI I GLEBY	52
8.4	WODY POWIERZCHNIOWE I PODZIEMNE	54
8.5	GOSPODARKA ODPADAMI	55

8.6	WYKORZYSTANIE ZASOBÓW ŚRODOWISKA.....	55
8.7	KLIMAT.....	56
8.8	ŚRODOWISKO BIOTYCZNE: ZWIERZĘTA I ROŚLINY	56
8.9	KRAJOBRAZ.....	58
8.10	ZABYTKI	59
8.11	OBSZARY CHRONIONE.....	59
8.12	EMITOWANIE HAŁASU I PÓL ELEKTROMAGNETYCZNYCH	67
8.13	ODDZIAŁYWANIE NA LUDZI	67
8.14	RYZYSKO WYSTĘPOWANIA POWAŻNEJ AWARII.....	68
9	PRZEWIDYWANE ZNACZĄCE ODDZIAŁYWANIA PLANOWANEGO DOKUMENTU NA ŚRODOWISKO, OBEJMUJĄCY BEZPOŚREDNIE, POŚREDNIE, WTÓRNE, SKUMULOWANE, KRÓTKO-, ŚREDNIO-, I DŁUGOTERMINOWE, STAŁE I CHWILOWE ORAZ POZYTYWNE I NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIE NA ŚRODOWISKO, W TYM NA CELE I PRZEDMIOT OCHRONY NATURA 2000.....	68
10	PROJEKTOWANE ZAGOSPODAROWANIE TERENU, A OCENA STANU I FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA.....	73
11	MOŻLIWOŚCI ROZWIĄZAŃ ELIMINUJĄCYCH LUB OGRANICZAJĄCYCH NEGATYWNE ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO OKREŚLONYCH W STRATEGII ZADAŃ ORAZ PRZEDSTAWIENIE ROZWIĄZAŃ ALTERNATYWNYCH	74
12	OCENA FUNKCJONOWANIA ŚRODOWISKA, JEGO ZASOBÓW, ODPORNOŚCI NA DEGRADACJE I ZDOLNOŚCI DO REGENERACJI.....	75
13	NAPOTKANE TRUDNOŚCI WYNIKAJĄCE Z NIEDOSTATKÓW TECHNIKI LUB LUK WE WSPÓŁCZESNEJ WIEDZY	76
14	STRESZCZENIE W JĘZYKU NIESPECJALISTYCZNYM.....	77
15	SPIS ZAŁĄCZNIKÓW.....	99

1 Wprowadzenie

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na potrzeby postępowania prowadzonego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu strategii rozwoju wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199, poz. 1227 ze zm.). Zgodnie z art. 46 ust. 3 ww. ustawy *projekty polityk, strategii, planów lub programów innych niż wymienione w pkt 1 i 2, których realizacja może spowodować znaczące oddziaływanie na obszar Natura 2000 jeżeli nie są one bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub nie wynikają z tej ochrony* wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko. Z uwagi na położenie południowej części Miasta w obrębie obszarów chronionych w sieci Natura 2000, oraz prawdopodobieństwo znaczącego negatywnego oddziaływania na przedmioty ochrony wymagane jest sporządzenie prognozy oddziaływania na środowisko przedmiotowej Strategii.

Konieczność sporządzenia oceny oddziaływania na środowisko wynika również z zapisów ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r, o ochronie przyrody (Dz.U. 2013 poz. 627z późn. zm.). Art.33 ust. 3 ww. ustawy brzmi: *Projekty polityk, strategii, planów i programów oraz zmian do takich dokumentów, a także planowane przedsięwzięcia, które mogą znacząco oddziaływać na obszar Natura 2000, a które nie są bezpośrednio związane z ochroną obszaru Natura 2000 lub obszarów, o których mowa w ust. 2, lub nie wynikają z tej ochrony, wymagają przeprowadzenia odpowiedniej oceny oddziaływania na zasadach określonych w ustawie z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko.*

Prognoza dotyczy terenu objętego Strategią, czyli obszaru w granicach administracyjnych gminy miejskiej Zamość oraz jego bezpośrednie otoczenie, w zasięgu potencjalnych wzajemnych wpływów, co powoduje konieczność sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko przedmiotowej Strategii.

1.1 Cel, zawartość opracowania

Zgodnie z art. 51 ust. 2 ustawy o udostępnianiu informacji celem prognozy jest: analiza oraz ocena środowiska przyrodniczego ze wskazaniem istniejących problemów ochrony środowiska na obszarze planu, a także przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko, przedstawienie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na obszar Natura 2000, a także na

środowisko, mogących być rezultatem realizacji Strategii oraz rozwiązań alternatywnych do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy. Reasumując, celem prognozy jest wskazanie możliwych rozwiązań najkorzystniejszych dla środowiska obszaru opracowania Strategii, poprzez identyfikację oraz ocenę przewidywanych oddziaływań ustaleń projektu strategii na biotyczne i abiotyczne elementy środowiska oraz ludzi.

Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko. Zgodnie z tym artykułem prognoza oddziaływania na środowisko zawiera:

1. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązanie z innymi dokumentami,
2. Informację o metodach zastosowanych przy sporządzaniu prognozy,
3. Propozycje dotyczące przewidywanych metod analiz skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania,
4. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
5. Streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym.

Prognoza określa, analizuje i ocenia:

1. Istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
2. Stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,
3. Istniejące problemy ochrony środowiska istotne z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
4. Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
5. Przewidywane znaczące oddziaływanie, w tym oddziaływanie bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy.

W Prognozie również przedstawiono:

1. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji omawianego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony Natura 2000 oraz integralność tego obszaru.

2. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, przy uwzględnieniu celów i geograficznego zasięgu planowanej zmiany oraz celów i przedmiotów ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralności tego obszaru.

Zgodnie z art. 52 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko, informacje zawarte w prognozie powinny być opracowane stosownie do stanu współczesnej wiedzy i metod oceny oraz dostosowane do zawartości i stopnia szczegółowości przedmiotowego dokumentu oraz etapu przyjęcia tego dokumentu w procesie opracowywania projektów dokumentów powiązanych z tym dokumentem.

Stosownie do wymogu art. 53 ww. ustawy zakres i stopień szczegółowości informacji zawartych w niniejszej prognozie został uzgodniony z właściwymi organami, wskazanymi w art. 57 i 58 ustawy Regionalnym Dyrektorem Ochrony Środowiska w Lublinie, Wydział Spraw Terenowych III w Zamościu oraz Wojewódzkim Państwowym Inspektorem Sanitarnym w Zamościu.

1.2 Akty prawne i literatura

1. Ustawa z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008.r. Nr 199, poz. 1227 z późn. zm.).
2. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska– tekst jednolity (Dz. U. 2013 poz. 1232 z późn. zm.).
3. Ustawa z dnia 27 marca 2003 roku o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – tekst jednolity (Dz. U. 2012 poz. 647),
4. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody - tekst jednolity (Dz. U. 2013 poz. 627 z późn. zm.)
5. Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych – tekst jednolity (Dz. U. 2013, poz. 1205 z późn. zm.).

6. Ustawa z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. 2010, Nr 130, poz. 871).
7. Ustawa z dnia 28 września 1991 r o lasach – tekst jednolity (Dz.U. 2014 nr 0 poz. 1153).
8. Ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. Prawo geologiczne i górnicze – tekst jednolity (Dz. U. 2014 poz. 613 z późn. zm.).
9. Ustawa z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo Wodne – tekst jednolity (Dz. U. 2012 poz. 145).
10. Ustawa z dnia 14 grudnia 2012 r. o odpadach (Dz.U. 2013 poz. 21 z późn. zm.).
11. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 6 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej zwierząt (Dz. U. 2014 r. poz. 1348).
12. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej roślin (Dz. U. 2014r. poz. 1409).
13. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 października 2014 r. w sprawie ochrony gatunkowej grzybów (Dz. U. 2014r. poz. 1408).
14. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 77 poz. 510 z późn. zm.).
15. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 23 lipca 2008 r. w sprawie kryteriów i sposobu oceny stanu wód podziemnych (Dz. U. nr 143, poz. 896).
16. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych (Dz. U. 2011, Nr 258, poz. 1549).
17. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 9 listopada 2011 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości substancji priorytetowych (Dz. U. 2011, Nr 257, poz. 1545).
18. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 14 czerwca 2007 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów hałasu w środowisku – tekst jednolity (Dz. U. 2014, poz. 112).
19. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2012, poz. 1031).
20. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 26 stycznia 2010 r. w sprawie wartości odniesienia dla niektórych substancji w powietrzu (Dz. U. 2010 Nr 16, poz. 87).
21. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 13 kwietnia 2010 r. w sprawie siedlisk przyrodniczych oraz gatunków będących przedmiotem zainteresowania Wspólnoty, a także kryteriów wyboru obszarów kwalifikujących się do uznania lub wyznaczenia, jako obszary Natura 2000 (Dz. U. 2010 nr 77 poz. 510 z późn. zm.).
22. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 stycznia 2011 r. w sprawie obszarów specjalnej ochrony ptaków (Dz. U. 2011 nr 25 poz. 133).

23. Kondracki J. - „Geografia regionalna Polski”, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 1998.
24. Kleczkowski A. S. (red.) - „Mapa obszarów głównych zbiorników wód podziemnych (GWZP) w Polsce wymagających szczególnej ochrony”, Instytut Hydrogeologii i Geologii Inżynierskiej Akademii Górniczo – Hutniczej, Kraków 1990.
25. Smuszkiewicz A. - Aktualizacja Programu Ochrony Środowiska dla powiatu grodzkiego Zamość na lata 2013 – 2016 z perspektywą do roku 2020, Zamość 2013.
26. Smuszkiewicz A. - Aktualizacja planu gospodarki odpadami dla powiatu grodzkiego Zamość, Zamość 2010.
27. www.mos.gov.pl - Natura 2000.
28. Ogólnodostępne materiały na stronach www.

1.3 Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzeniu prognozy zastosowano stacjonarno – analityczne metody prac.

Prognozę sporządzono w oparciu o dostępne materiały źródłowe: opracowanie ekofizjograficzne, materiały planistyczne, informacje zamieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Środowiska, informacje na temat stanu środowiska obszaru objętego Strategią i terenów sąsiednich oraz literaturę.

W prognozie przyjęto założenie oceny porównawczej przewidywanych zmian w środowisku w odniesieniu do istniejącego stanu prawnego i rzeczywistego. Ocena porównawcza została wykorzystana w odniesieniu do tych zagadnień, dla których istnieją odpowiednie dane wyjściowe – przeprowadzone były badania pomiarowe w ramach monitoringu środowiska. W oparciu o dostępną wiedzę skoncentrowano się na szczegółowym przeanalizowaniu wpływu wprowadzanych ustaleń Strategii na środowisko, przy założeniu, że zawarte w projekcie planu ustalenia zostaną docelowo zrealizowane.

2 Metody analizy skutków realizacji postanowień Strategii oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Sposób monitorowanie i ocena realizacji omawianego dokumentu przedstawiono w Tomie III – Wdrożenie strategii rozwoju miasta Zamość do roku 2020.

Proces monitorowania obejmuje:

- Zdefiniowanie wskaźników dla poszczególnych celów operacyjnych i zadań realizacyjnych Strategii,
- Określenie procedury monitorowania,
- Wyznaczenie referatów i osób odpowiedzialnych za pozyskiwanie, przetwarzanie i udostępnianie poszczególnych grup wskaźników,

- Koordynowanie procesu monitorowania i administrowania bazą danych.

Do każdego z celów operacyjnych i możliwych zadań realizacyjnych zostały zaprojektowane wskaźniki dla systemu monitorowania rozwoju Miasta, które będą mogły być również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych.

Monitoring wskazany w Tomie III proponuje się rozszerzyć o wskaźniki jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (monitoring środowiskowy) oraz wskaźniki zrównoważonego wykorzystania materiałów.

Celem monitoringu środowiskowego jest ocena stanu środowiska - czy stan środowiska ulega polepszeniu czy pogorszeniu – poprzez zbieranie, analizowanie i udostępnianie danych dotyczących jakości środowiska i zachodzących w nim zmian.

Proponowane wskaźniki jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- jakość wód,
- jakość (zanieczyszczenia) powietrza,
- jakość klimatu akustycznego (oddziaływania hałasu),
- gospodarowanie odpadami,
- bezpieczeństwa elektromagnetycznego (oddziaływania pól elektromagnetycznych).

Proponowane wskaźniki zrównoważonego wykorzystania materiałów to:

- materiałochłonności,
- wodochłonności,
- energochłonności,
- kształtowania stosunków wodnych.

Proponuje się, aby analizę skutków realizacji postanowień Strategii przeprowadzać z częstotliwością co 2 lata.

3 Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Miasto Zamość nie jest położone w obszarze przygranicznym, a realizacja ustaleń Strategii nie będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Skala przedsięwzięć zaproponowanych do realizacji w ramach projektu planu ma charakter lokalny i ewentualne niekorzystne oddziaływanie tych przedsięwzięć będzie miało również zasięg lokalny.

W opracowaniu prognozy stwierdzono, że realizacja projektowanych zadań nie wskazuje na możliwości negatywnego transgranicznego oddziaływania na środowisko, mogącego objąć terytorium innych państw.

4 Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego na obszarze objętym opracowaniem

4.1 Położenie administracyjne

Gmina miejska Zamość położona jest w południowej części województwa lubelskiego. Miasto Zamość jest stolicą gospodarczą i kulturalną regionu, określanego często, jako Zamojszczyzna. Miasto pełni rolę ośrodka regionalnego. Zlokalizowanych jest tu szereg oddziałów administracji wojewódzkiej (Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego, Urzędu Marszałkowskiego, Sądu i Prokuratury), które swoim zasięgiem działania obejmują obszar dawnego województwa zamojskiego oraz powiaty janowski i krasnostawski.

4.2 Położenie fizyczno – geograficzne

Wg fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski obszar objęty opracowaniem położony jest w obrębie mezoregionu Padół Zamojski (343.19), należącym do Wyżyny Lubelskiej (343.1).

Zamość leży w odległości:

- 85 km od Lublina,
- 250 km od Warszawy
- 125 km od Lwowa (Ukraina)

W odległości 60 km od Zamościa znajdują się polsko – ukraińskie przejścia graniczne: Hrebenne-Rawa Ruska (drogowe i kolejowe), Hrubieszów - Izov (kolejowe), Zosin – Uściług (drogowe).

4.2 Klimat

Według W. Wiszniewskiego i W. Chechłowskiego gmina miejska Zamość leży w obrębie lubelsko – zamojskiego regionu klimatycznego. Cechuje się on dominacją wpływów kontynentalnych i jest lokalnie modyfikowany przez uwarunkowania fizjograficzne, tzn. rzeźbę terenu, głębokość zalegania wód gruntowych, szatę roślinną (głównie lasy). Przeważają tutaj polarno – morskie i polarno – kontynentalne masy powietrza, rzadziej pojawia się powietrze arktyczne (w zimie i na wiosnę), natomiast najrzadziej na te tereny napływa powietrze zwrotnikowe.

Średnia roczna temperatura waha się tu od 7,0 – 7,3°C, najchłodniejszym miesiącem jest styczeń z temperaturą -4,0 do -5,0°C, a najcieplejszym lipiec o temperaturze od +17 do +18°C. Roczna amplituda temperatur wynosi powyżej 22°C. Zimy są chłodne i długie, trwają ponad 90 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się od 80 do 100 dni w ciągu roku. Długość okresu bezprzymrozkowego waha się od 132 do 160 dni. Negatywną cechą klimatu jest występowanie

przygruntowych przymrozków, pierwsze przymrozki pojawiają się między 30 września a 5 października, ostatnie pomiędzy 20 a 30 kwietnia.

Roczna suma opadów waha się od 550 do 650 mm. Najmniejsze opady notowane są w lutym i marcu, a największe w czerwcu (ponad 90 mm), obserwujemy tutaj przewagę opadów letnich nad opadami zimowymi. Na terenie Zamościa opady śniegu pojawiają się w listopadzie, a pokrywa śniegowa występuje zwykle od połowy grudnia do połowy marca.

Na terenie Miasta przeważają wiatry zachodnie (SW, W, i NW), oraz w mniejszym udziale wiatry wschodnie (E, SE i NE). Obszar ten charakteryzuje małe zachmurzenie; średnie, roczne zachmurzenie waha się od 6,3 – 6,6 w 11- stopniowej skali pokrycia nieba, natomiast usłonecznienie osiąga 46 – 50 % usłonecznienia względnego. Najwyższe wartości usłonecznienia względnego notuje się w sierpniu i wrześniu (48 % – 50 %), a najniższe w listopadzie i styczniu (22 %).

Mgły, które mają duże znaczenie w rozprzestrzenieniu zanieczyszczeń, nie występują często. Pojawiają się głównie w październiku i listopadzie, a ich obecność jest ściśle związana z czynnikami lokalnymi (rzeźbą terenu i wilgotnością podłoża), najczęściej występują w obniżeniach terenu.

4.3 Budowa geologiczna

W budowie geologicznej terenu gminy miejskiej Zamość do głębokości 100,0 m biorą udział utwory czwartorzędu i kredy. Utwory kredowe reprezentowane są przez kredę piszącą oraz margle i margle miękkie, opoki i opoki margliste z przeławiczeniami margli. W dolinach rzecznych skały te występują na głębokości od kilku do ok. 30,0 m p.p.t., natomiast na obszarach wyniesionych występują na głębokości kilku metrów lub miejscami odsłaniają się na powierzchni terenu.

Przypowierzchniowe skały kredy górnej (mastrychtu) charakteryzują się zróżnicowanym wykształceniem litologicznym oraz różną odpornością na niszczenie. Strop górnokredowego podłoża tworzy podstawowe rysy rzeźby terenu. W obrębie wysoczyzn występują wychodnie skał kredowych charakteryzujące się większą odpornością na działanie procesów denudacyjnych. W obrębie słabo odpornych na wietrzenie margli utworzone zostały rozległe obniżenia i doliny rzek, które zostały wypełnione przez osady czwartorzędowe.

Miąższość utworów czwartorzędowych waha się od kilku metrów na obszarach wyniesionych do ok. 30 m w dolinie Łabuńki. Są to plejstocenyjskie osady facji lodowcowej, wodnolodowcowej, rzecznej i eolicznej. Zostały one wykształcone w postaci piasków i żwirów, powyżej których znajduje się znaczna ilość gruzu wraz z otoczkami skał kredowych zlodowacenia południowopolskiego. Utwory młodsze wypełniają obniżenia terenu. Są to piaski wodnolodowcowe, mułki oraz zalegające powyżej dwie pokrywy soliflukcyjne:

- pokrywa gruzowo – gliniasta (zlodowacenie środkowopolskie);

– pokrywa lessowa (zlodowacenie środkowopolskie i bałtyckie).

Utwory najmłodsze, są to holocenijskie osady występujące w dolinach rzek i w obniżeniach terenu. Reprezentują je zalegające w dolinach rzecznych piaski i mułki rzeczne przykryte torfami i namułami (osady terasy nadzalewowej). Na zboczach dolin rzecznych i w towarzyszących im obniżeniach występują utwory deluwialne w postaci glin oraz piasków drobnoziarnistych i pylastych. W pokrywie lessowej dominują lessy barwy jasnożółtej lub rdzawo-żółtej, przechodzące często w mułki lessopodobne i gliny piaszczyste o miąższości kilku metrów.

4.4 Rzeźba terenu

Głównymi elementami morfologicznymi na terenie Zamościa są powierzchnie zrównań wierzchwinowych porozcinane dolinami rzek Łabuńki oraz jej dopływów – Topornicy i Czarnego Potoku.

Zrównania wierzchwinowe obejmują głównie centralną i wschodnią część miasta. W obrębie wysoczyzny, a szczególnie w północnej jej części występują dolinki erozyjne, którymi odprowadzane są wody powierzchniowe, bądź zagłębienia bezodpływowe związane ze zjawiskami krasowymi.

Dolina Łabuńki biegnie poprzez południową i zachodnią część miasta, dolina Topornicy poprzez część zachodnią, natomiast dolina Czarnego Potoku występuje w północno – wschodniej części miasta i biegnie ze wschodu na zachód. Dolina Łabuńki i Topornicy charakteryzuje się dobrze rozwiniętą lewobrzeżną terasą zalewową o znacznym zróżnicowaniu morfologicznym, natomiast terasa prawobrzeżna jest stroma i słabo rozwinięta. Na obszarze doliny występują liczne rowy i drobne cieki bez nazwy. W okresach wysokich stanów wód, teren ten bywa podmokły. Znajdująca się w granicach miasta lewobrzeżna terasa Czarnego Potoku jest rozległa, płaska z niewielkimi wyniesieniami o przebiegu równoległym do rzeki, pocięta licznymi rowami melioracyjnymi.

Miasto w większości położone jest na wysokości od ok. 210 do 220 m n.p.m. Najniżej, bo ok. 204 m n.p.m., usytuowane są okolice Łabuńki i Czarnego Potoku (północna część Zamościa), zaś na Os. Słoneczny Stok we wschodniej części miasta znajdują się miejsca położone najwyżej, ok. 236 m n.p.m. (przy ul. Hrubieszowskiej).

Rzeźba terenu nie jest zbyt zróżnicowana. Spadki terenu nie przekraczają 5% z wyjątkiem doliny Łabuńki w południowo – zachodniej części miasta, gdzie dochodzą do 10 %.

4.5 Gleby

Na obszarze miasta występują gleby wysokich klas bonitacyjnych I, II i III otaczające zainwestowane miejskie, mające swą kontynuację przestrzenną na terenach rolniczych gminy

Zamość. Na lessach wykształciły się gleby brunatnoziemne o bardzo wyrównanym składzie chemicznym. W dolinach występują gleby torfowe i mułkowo – torfowe.

4.6 Wody

4.6.1 Wody powierzchniowe

Cieki wodne

Obszar Zamościa należy do zlewni rzeki Łabuńki. Sieć rzeczną tworzą cieki: Łabuńka, która jest prawobrzeżnym dopływem Wieprza oraz jej dopływy Topornica i Czarny Potok. Rzeka Łabuńka przepływa przez południową i zachodnią część miasta. Topornica płynie przez część zachodnią, natomiast Czarny Potok poprzez północne fragmenty miasta. Całkowita powierzchnia zlewni Łabuńki wynosi 513 50 ha i pod tym względem jest to czwarty, co do wielkości dopływ Wieprza. Większość jej dorzecza położona jest na obszarze Padołu Zamojskiego. Powierzchnia rzek na terenie miasta wynosi 51 ha. W obrębie Zamościa, rzeki Łabuńka i Topornica zostały uregulowane. W okresie średnich i niskich stanów wody warstwa wody w korytach rzek wynosi od 0,6 do 1,0; natomiast w okresie wysokich stanów wody dochodzi do 2,0 m. Dotychczas nie notowano wylewania rzek poza koryta oraz nie wystąpiło niebezpieczeństwo powodzi. Na terenie miasta występuje również stare koryto rzeki Topornicy przebiegające od osiedla Zamczysko do rejonu ul. Okrzei i ul. Dzieci Zamojszczyzny.

Zbiorniki wodne

W granicach Zamościa znajdują się dwa zbiorniki wodne:

- Staw parkowy zasilany wodą z Łabuńki.
- Zalew miejski zasilany z rzeki Topornicy za pomocą otwartego akweduktu z zapory znajdującej się przy granicy miasta. Rzeka Topornica przed zaporą przepływa przez płaskie tereny głównie łąki o ekstensywnym wykorzystaniu rolniczym. Wody te niosą niewielki ładunek zanieczyszczeń, związany z nawożeniem gleb, które mogą powodować zjawisko eutrofizacji wód stojących. Część południowa zbiornika jest objęta zarządkiem Polskiego Związku Wędkarskiego, natomiast część północna zarządzana przez władze miasta i przeznaczona jest na cele rekreacji.

Łączna powierzchnia zbiorników wodnych wynosi 18,7 ha.

4.6.2 Wody podziemne

Na terenie gminy miejskiej Zamość głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom znajdujący się w utworach kredowych. Wodonoścem są tu węglanowe osady kredy górnej mastrychtu, które zostały wykształcone w postaci opok, margli i wapieni. Wody podziemne w utworach kredowych występują na całym obszarze. Głównym kolektorem dla wód podziemnych są szczeliny skał węglanowych powstałe w wyniku procesów tektonicznych.

Przebieg stref dyslokacyjnych w rejonie Zamościa pokazują doliny rzek: Łabuńki, Topornicy oraz suche doliny denudacyjne. W stropowej części górotworu, na sieć spękań tektonicznych nakładają się szczeliny pochodzenia wietrzeniowego.

W dolinach rzek Łabuńki i Topornicy wody podziemne występują w aluwialnych osadach czwartorzędowych. Wody poziomu czwartorzędowego i kredowego pozostają w więzi hydraulicznej.

Zwierciadło wody ma zazwyczaj charakter swobodny. W dolinach rzecznych, jak i na obszarach, gdzie skały kredowe nie są dostatecznie spękane, zwierciadło występuje pod naporem. W dolinie rzeki Łabuńki lustro wody ma często charakter subartezyjski i stabilizuje się na głębokości od kilkudziesięciu cm do ok. 2,0 m. Tereny podmokłe i okresowo zalewane, na których wody podziemne występują na głębokości do 0,5 m p.p.t. związane są z dolinami rzek i cieków bez nazwy. W południowej części miasta tworzą one rozległe obszary w obrębie dolin rzek Łabuńki i Topornicy. W północno – zachodniej części powierzchnia terenów podmokłych i okresowo zalewanych jest znacznie mniejsza. Strefa występowania zwierciadła wód podziemnych w przedziale głębokości 0,5 - 2,0 m p.p.t. związana jest z terasami zalewowymi i nadzalewowymi rzek, natomiast strefa w przedziale głębokości 2,0 - 3,0 m p.p.t. związana jest z terasami nadzalewowymi oraz zboczami dolin. Na terenach wyżej położonych głębokość występowania lustra wody waha się od 3,0 do 15,0 m p.p.t. Poziom wód w utworach kredowych występujących na głębokości od kilkunastu do kilkudziesięciu metrów p.p.t. nie ma zasadniczego wpływu na projektowanie, wykonawstwo i eksploatację budownictwa.

Amplituda sezonowych wahań zwierciadła wody na obszarach wierzchowinowych dochodzi do 3,0 m, natomiast w dolinach wynosi ok. 1,5 m. Kierunek spływu wód podziemnych pokrywa się w skali lokalnej z ukształtowaniem powierzchni. Wody podziemne spływają do dolin rzek Łabuńki, Topornicy i Czarnego Potoku. W skali regionalnej spływ wód podziemnych odbywa się w kierunku północno – zachodnim.

Zasilanie wód podziemnych odbywa się drogą infiltracji opadów atmosferycznych oraz poprzez regionalny dopływ z obszarów wyżej położonych. Zawodnienie zbiornika kredowego wykazuje duże zróżnicowanie. Jest to konsekwencją zmian parametrów szczelinowości skał węglanowych. Najwyższe wydajności występują wzdłuż stref zaangażowanych tektonicznie i wynoszą 40,0 – 70,0 m³/h. Na lokalnych obszarach wododziałowych zasobność zbiornika kredowego jest znacznie niższa i wynosi od 2,0 do 10,0 m³/h. Wydajności jednostkowe studni wierconych mieszczą się w granicach 0,3 – 15,0 m³/h x 1mS, natomiast współczynniki filtracji wynoszą od 5,0 do 15,0 m/d. Współczynnik odpływu podziemnego wynosi 78 %.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę miasta Zamościa są komunalne ujęcia wody „Łabuńka” i „Czarny Potok”.

Znaczny obszar miasta Zamość znajduje się w strefie zewnętrznej ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej „Łabuńka” ustanowionej decyzją administracyjną Znak: OŚG-

6210/41/98 z dnia 30 lipca 1998 r. wydaną z up. Wojewody Zamojskiego przez Kierownika Oddziału Leśnictwa i Łowiectwa w Wydziale Ochrony Środowiska i Geologii Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu, a następnie zmienioną decyzją Znak:OŚiR.III.6814/6/2000 z dnia 4 września 2000 r. wydaną z upoważnienia Wojewody Lubelskiego przez Zastępcę Dyrektora Wydziału Ochrony Środowiska i Rolnictwa Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w Lublinie.

Warunki hydrogeologiczne w północnej części doliny Łabuńki i starego koryta Topornicy są kształtowane przez lej depresyjny, związany z eksploatacją komunalnego ujęcia wód podziemnych „Łabuńka”. W granicach oddziaływania leja depresyjnego Łabuńka i Topornica mogą być rzekami infiltrującymi. W ostatnich latach obserwuje się podnoszenie poziomu wód podziemnych w obrębie miasta np. w rejonie osiedla Zamczysko, osiedla Rataja, osiedle Karolówka.

Wody podziemne w rejonu Zamościa, występujące w utworach kredowych, cechuje wysoka jakość. Na terenach wyżej położonych (wierzchowinowych) wody te odpowiadają wymogom Rozporządzenia Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r. w sprawie wymagań dotyczących jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Dz. U. Nr 61, poz. 417 z późn. zm.). Wody występujące w dolinach rzek, odznaczają się występowaniem żelaza i manganu o wartościach wyższych od dopuszczalnych zawartych w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z 29 marca 2007 r.; to jest wyższych od 0,2 mg Fe/dm³ i 0,05 mg Mn/dm³. W związku z tym wymagają prostego uzdatniania polegającego na redukcji żelaza i manganu do ilości odpowiadającej warunkom stawianym wodzie przeznaczonej do celów pitnych.

Miasto Zamość leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 – Niecka Lubelska (Chełm – Zamość), który pełni funkcję polegającą na zachowaniu niezbędnych zasobów wód podziemnych o dobrej jakości. Szacunkowe zasoby dyspozycyjne wynoszą 1050 tys.m³/d, przy średniej głębokości ujęć odpowiednio 70-85 m.

Dla zachowania GZWP Nr 407 jako źródła wody pitnej wysokiej jakości cały obszar zbiornika podlega ochronie strefowej: obszary najwyższej, wysokiej i zwykłej ochrony (ONO, OWO, OZO). Miasto Zamość znajduje się w strefie najwyższej ochrony (ONO), w której okres infiltracji zanieczyszczeń antropogenicznych do wód kredowych jest krótszy niż 5 lat.

4.7 Flora i fauna

Na terenie powiatu grodzkiego Zamość zaznacza się silna antropopresja. Flora i fauna tego terenu uległy daleko idącym przeobrażeniom. Obszar objęty opracowaniem został przekształcony w wyniku działalności człowieka, zbiorowiska roślinne nawiązujące do naturalnych występują jedynie w obrębie obszarów leśnych.

4.7.1 Flora

Podstawowym składnikiem szaty roślinnej na obszarze powiatu grodzkiego Zamość są: parki, zieleń osiedlowa, cmentarze, ogrody, ogrody przydomowe, ogródki działkowe, sady, drzewa przyuliczne i roślinność przydrożna, a także zieleń w dnach dolin rzecznych, łąki oraz lasy. Roślinność normowaną stanowią: parki, cmentarze, ogródki działkowe, zieleń osiedlowa. Natomiast zieleń nienormowaną stanowią łąki, pastwiska, sady, gospodarstwa ogrodnicze, lasy państwowe i komunalne. Roślinność potencjalna, jaka występuje na obszarze miasta, najbardziej zbliżona do naturalnej to: łąki i lasy.

Na terenie całej gminy miejskiej Zamość występują fitocenozy synantropijne, w różnym stopniu zmienione przez człowieka. Roślinność ruderalna występuje przede wszystkim w centrum miasta, na obszarach z zabudową mieszkaniową, obszarach przemysłowych i przy szlakach komunikacyjnych. Roślinność segetalna, towarzysząca uprawom zbożowym i okopowym, występuje w ogródkach, polach, na obrzeżach miasta.

Zieleń parkowa

Zamość wokół Starego Miasta posiada atrakcyjne tereny parkowe w obrębie dawnych fortyfikacji, tzw. Planty wraz z Rotundą o interesującym ukształtowaniu terenu, wykorzystującym skarpy, bastiony ziemne, stawy. W Parku Miejskim w Zamościu występuje ponad 50 gatunków bardzo rzadkich gatunków drzew i krzewów m. in. sosna, limba, korkowiec amurski, klony tatarskie, szpaler orzecha szarego. Oprócz tego możemy tutaj spotkać jodłę pospolitą, świerk, wierzbę, jawor, porzeczkę alpejską, bukszpan, cis pospolity, forsycję, dereń, lilak pospolity oraz irgę błyszczącą.

Planty będące otuliną renesansowego Starego Miasta stanowią reprezentacyjne tereny zieleni miejskiej, które zostały zrewaloryzowane w ramach projektu pn.: „Zamość miasto UNESCO, Pomnik Historii RP produktem turystycznym polskiej gospodarki”. Poza tym w obrębie strefy centrum miasta znajdują się interesujące zespoły zadrzewień, często starodrzewu, występują one np. na terenie koszar i „starego” Szpitala. Duże ilości obszarów zielonych zlokalizowane są na terenach osiedli mieszkaniowych, takich jak: os. Zamojskiego, os. Wyszyńskiego, os. Słoneczny Stok itp., są to przede wszystkim młode, kilku lub kilkunastoletnie drzewa oraz krzewy tworzące osiedlowe pasy zieleni.

Zieleń cmentarna

Na terenie Zamościa znajduje się sześć cmentarzy (trzy czynne i trzy nieczynne). Cmentarzom, z wyjątkiem komunalnego, towarzyszą zespoły zadrzewień i urządzonej zieleni. Teren otuliny parkowej nieczynnego cmentarza prawosławnego, na podstawie zmian planu, zostaje stopniowo przeznaczony na funkcje usługowe.

Zieleń osiedlowa

W dzielnicach zabudowy jednorodzinnej stosowane są rośliny bardziej różnorodne pod względem pokroju i kolorystyki, ponieważ w tych warunkach uciążliwość środowiska jest mniejsza. Na terenie miasta wszystkie osiedla są dobrze wyposażone w zieleń np. osiedla o zabudowie wielorodzinnej takie jak: os. Wyszyńskiego, Słoneczny Stok, czy osiedle Zamoyskiego, posiadają zieleń, która stanowi wspólny ogród ich mieszkańców. Zieleń ta zaprojektowana została w taki sposób, aby stała się miejscem odpoczynku biernego i czynnego, dawała poczucie ładu, harmonii i izolowała mieszkańców od uciążliwości związanych z zamieszkiwaniem w mieście.

Zieleń znajdująca się na terenie osiedli mieszkaniowych o zabudowie wielorodzinnej tworzy trzy strefy:

- zieleń ochronno – izolacyjną usytuowaną na obrzeżach zabudowy, komponowaną w formie zwartych masywów o zróżnicowanej wysokości (drzewa i krzewy). Do nasadzeń tych stosuje się materiał roślinny charakteryzujący się odpornością na zanieczyszczenia środowiska, gęstym i zwartym pokrojem (tłumienie kurzu i hałasu) lub nawet kolcami (dla stworzenia żywopłotu zaporowego przed ciągami komunikacyjnymi),

- zieleń o charakterze rekreacyjno – wypoczynkowym wewnątrz zabudowy, komponowaną w formie kilku oddzielnych wnętrz np. dla osób starszych kameralne wnętrza wypoczynkowe z małą architekturą, odizolowane zielenią wysoką od miejsc czynnego wypoczynku dla dzieci i młodzieży),

- dekoracyjną zieleń osiedlową, która powinna nawiązywać do kolorytu elewacji budynków oraz być dostosowaną do ich formy i wysokości.

Osiedla zabudowy jednorodzinnej posiadają zieleń występującą jako samodzielne, indywidualne założenie ogrodowe lub tzw. przedogródki w zabudowie segmentowej jednorodzinnej. W obu przypadkach jest wizytówką właściciela, odzwierciedlając jego inwencję twórczą i zmysł estetyczny, a także upodobania w zakresie doboru materiału roślinnego. Ogród bywa coraz intensywniej wykorzystywany poprzez włączanie go w zasięg mieszkania i życia człowieka; spełnia funkcję użytkową i ozdobną. Każdy ogród jest inny, ale łączy je wspólna cecha: chęć oddzielenia się od sąsiada wysokim płotem lub szpalerem zieleni; rzadziej jest to izolacja od warunków miejskich, ponieważ zabudowa jednorodzinna usytuowana jest na terenach o mniejszym natężeniu ruchu.

Najczęściej występującymi gatunkami drzew i krzewów na terenie zamojskich osiedli mieszkaniowych są:

- drzewa: brzoza brodawkowata, jesion, jarzębina, jodła pospolita, kasztanowiec, klon, lipa drobnolistna, modrzew, śliwa czerwona, świerk pospolity, świerk srebrzysty, tuja wschodnia, tuja zachodnia, wierzba pospolita, wierzba mandżurska,

– krzewy: berberys, forsycja, igra pozioma, igra błyszcząca, jałowiec, śnieguliczka, winobluszcz.

Zieleń przydrożna

W pasmach zieleni przyulicznej występują drzewa odporne na trudne warunki środowiska miejsko – przemysłowego, wytrzymałe na przegrzanie i mróz, o zwartych, gęstych koronach, zdecydowanym „foremnym” pokroju, nie wymagające strzyżenia.

Zieleń ogródków działkowych

Ogrody działkowe znajdujące się na terenie Zamościa tworzą dwa kompleksy: pierwszy w części południowej miasta, w rejonie dzielnicy Zamczysko i osiedla Promyk oraz drugi w części północnej, w rejonie ul. Sikorskiego. Razem zajmują obszar ok. 126 ha i wszystkie podlegają pod Zarząd Pracowniczych Ogródków Działkowych. Większość ogrodów działkowych położonych jest na obszarach, pozalewowych, pełnią one rolę zaplecza rekreacyjnego dla części mieszkańców i stanowią obszary czynne biologicznie, ważne w strukturze przyrodniczej miasta.

Tereny leśne

W granicach administracyjnych miasta występują grunty leśne, które mają status lasów komunalnych ochronnych. Są to trzy kompleksy: „Dzieci Zamojszczyzny”, „Szczepreska” i „Zamczysko”. Tereny leśne znajdują się głównie w rejonie śródmieścia oraz we wschodniej i południowej części miasta. Na tych terenach występują następujące typy siedlisk: lasy świeże, lasy mieszane świeże, lasy wilgotne, lasy mieszane wilgotne, lasy bagienne. Do gatunków występujących na tym terenie należą: dąb, jesion, sosna, olcha, lipa, modrzew, brzoza.

W dolinach rzek Łabuńki i Topornicy występują zbiorowiska łąkowo – pastwiskowe. Zbiorowiska te zostały silnie przekształcone wskutek melioracji. Są to przede wszystkim łąki owsicowe i pastwiska życicowe z udziałem traw, wiązówki błotnej, ostrożeńca warzywnego.

4.7.2 Fauna

Rozmieszczenie i charakter fauny zależy głównie od roślinności oraz zasobów pokarmowych. Obszar miasta to tereny w znacznym stopniu zmienione antropogenicznie. Zubożenie naturalnych środowisk roślinnych nie sprzyja dużemu bogactwu gatunkowemu fauny. Dominują tutaj gatunki zwierząt związane ze środowiskiem synantropijnym, które w środowisku miejskim znajdują dogodne warunki rozwoju, przede wszystkim obfitość pożywienia i zagęszczenie populacji ludzkiej. Sprzyja to rozwojowi organizmów będących pasożytami i nosicielami chorób (karaluchy, prusaki, mrówki faraona, pchły, muchówki, pluskwy domowe, roztocza, a także mysz domowa i szczur wędrowny). Dużą liczbę wśród ssaków (oprócz gryzoni) stanowią zwierzęta domowe: psy i koty (mające opiekunów i dziedziczące).

Ptaki

Na obszarze miasta występują głównie pospolite gatunki ptaków, przystosowane do obecności człowieka i czerpiące z tego korzyści. Siedliska ludzkie dają większe możliwości gniazdowania oraz dostępność pokarmu w ciągu całego roku. W większości są to gatunki pospolite, niemniej chronione prawem krajowym. Są to: sikora bogatka, sikora modra, mazurek, sroka, sójka, gawron, kawka, szpak, sierpówka, zaganiacz, grzywacz, kos, zięba, na obrzeżach spotyka się bażanta.

W obrębie dolin rzecznych występują gatunki związane ze środowiskiem wodnym: kaczka krzyżówka, czernica, podgorzałka, błotniak stawowy.

Na terenie miasta znajdują się 3 gniazda bociana białego, gatunku wymienionego w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Gniazda zlokalizowane są: na osiedlu Majdan, na osiedlu Janowice Duże przy ulicy Janowickiej, oraz przy ulicy Podleśnej.

Ssaki

Na obszarze miasta występują następujące ssaki:

- jeż zachodnioeuropejski – gatunek spotykany na całym terytorium miasta, głównie na terenach zielonych, ale żerujące nocą osobniki stwierdzano nawet w centrum,
- ryjówka aksamitna – notowana na peryferyjnie położonych terenach zielonych,
- kret – na terenie miasta występuje na obszarach peryferyjnych, najrzadziej notowany jest na terenach zalewowych. Brak jest stwierdzeń występowania kreta w centralnej, zurbanizowanej części miasta,
- zając szarak – jego obecność stwierdzono na obrzeżach miasta, głównie w obrębie ogrodów działkowych,
- wiewiórka – spotykana jest na stanowiskach w parku,
- nornica ruda – występuje stosunkowo licznie na całym obszarze peryferyjnym miasta, zarówno na terenach otwartych, jak i zadrzewionych. Brak jest stwierdzeń występowania tego gatunku na obszarach zurbanizowanych,
- nornik zwyczajny – jest najliczniejszym gryzoniem na peryferyjnym obszarze miasta, występuje na różnego typu terenach otwartych, w tym na polach ornych,
- mysz polna – występuje na peryferiach miasta, głównie na różnego typu użytkach rolnych. Na okres zimy przenosi się do zabudowań na obrzeżach miasta, część osobników żyjących na terenie ogrodów działkowych prowadzi osiadły tryb życia,
- mysz domowa wschodnia – stosunkowo licznie zasiedla zurbanizowaną część miasta. Jej liczebność prawdopodobnie podlega znacznym fluktuacjom, związanych między innymi z dostępnością odpowiednich miejsc schronienia, konkurencji ze szczurem wędrownym i zasobami pokarmowymi,
- szczur wędrowny – zamieszkuje głównie piwnice, kanały ciepłownicze, magazyny żywnościowe,

– lis żyje zarówno w lesie, jak i w polu. Lisy obierają miejsce suche (wzniesienia), nawet piaszczyste, zarośnięte gęsto krzewami i młodnikami. Mogą mieć ostoję w krzakach i zaroślach lub jarach dziko zarosłych, czasem nawet w zbożu,

– kuna domowa występuje w pobliżu osiedli mieszkaniowych.

Ryby

Na terenie powiatu grodzkiego Zamość w zbiornikach wodnych oraz w rzekach do przedstawicieli ichtiofauny zaliczamy: płoć pospolitą, słonecznicę, ukleję, leszcza, karasia, karpia, okonia, jazgarza.

ZOO

W Zamościu znajduje się jedyny ogród zoologiczny w województwie lubelskim (jeden z nielicznych na wschodzie Polski). ZOO mieści się niedaleko Starego Miasta. Ogród ma powierzchnię 13,8 ha, z czego obszar przeznaczony dla zwiedzających to 9,5 ha. Zamieszkują go 1 484 zwierzęta z 235 gatunków.

4.8 Krajobraz

Krajobraz w rejonie obszaru objętego opracowaniem zaliczyć należy do krajobrazu kulturowego – o dominacji elementów i układów sztucznych. Jest to typowy krajobraz miejski. Wprawdzie naturalne ukształtowanie terenu zostało w dużym stopniu zachowane, ale pokrycie terenu zostało znacznie przekształcone.

4.9 Obszary chronione

Z form ochrony przyrody w myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na terenie powiatu grodzkiego Zamość znajdują się obszary Natura 2000 i pomniki przyrody. Południowo – zachodnia i południowo – wschodnia część powiatu znajduje się w obrębie obszarów chronionych w sieci Natura 2000. Są to:

– PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki, (SE),

– PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy. (SW i SE).

Do południowo – zachodniej strony granica miasta przylega obszar PLB 060012 Roztocze.

PLB060013 Dolina Górnej Łabuńki

Ostoja położona jest w mezoregionie Padół Zamojski, na południe od Zamościa. Obejmuje górną część rzeki Łabuńka, która jest dopływem Wieprza. Ostoję od południa otaczają pola uprawne i zabudowania wiejskie. Od północy ograniczona jest zabudową Zamościa oraz sąsiadujących wsi. Zasadniczą część ostoi stanowią łąki pokrywające dolinę rzeki. Przed melioracjami, miały one charakter torfowisk węglanowych, o czym świadczy charakterystyczna roślinność oraz gleby nawapienne. Rzeka Łabuńka na całej długości jest

uregulowana i pogłębiona. Brzegi są faszynowane, miejscami porośnięte nasadzonymi topolami. Obrzeża porastają zakrzewienia wierzbowe. Naturalne łągi nie zachowały się. Rangę przyrodniczą ostoi podnoszą trzy kompleksy stawów rybnych (w Pniówku, Blonka i w Łabuniach). Powierzchnia stawów waha się od 60-100 ha i prowadzona jest tam średnio intensywna gospodarka rybacka. Niewielką część ostoi stanowią pola uprawne, a główne uprawy to pszenica, buraki cukrowe i ziemniaki. Lasy w ostoi to wyłącznie kilku- lub kilkunastoarowe drągowiny sosnowe, posadzone na skraju łąk lub tuż przy zabudowaniach wiejskich.

W ostoi Dolina Górnej Łabuńki stwierdzono występowanie co najmniej 24 łągowych gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. Liczebności 3 gatunków (derkacza, dubelta i dzięcioła białoszyjnego) mieszczą się w kryteriach wyznaczania ostoi ptaków wprowadzonych przez BirdLife International. Ponadto 13 spośród stwierdzonych tu gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Dolina Łabuńki jest jedną z 10 najważniejszych ostoi dubelta w Polsce. Lasy są istotnym miejscem łągów ptaków drapieżnych i sów oraz gawrona, którego liczebność na Zamojszczyźnie spada.

PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy

Ostoja położona jest w Kotlinie Zamojskiej na S i SW od Zamościa. Ostoja obejmuje rozległe górne odcinki dolin rzek Łabuńka i Topornica, dopływów Wieprza. Występują tu liczne źródła zasilające zmeliorowane łąki. W dolinie występują niewielkie wzniesienia (grądziki). W dolinie Łabuńki zlokalizowane zostały 3 kompleksy stawów rybnych: „Łabunie”, „Pniówek” i „Blonka”. W obrębie kompleksu łąk zachowały się niewielkie płyty łąk trzęślicowych *Molinietum medioeuropeum*. Obszar rozległych torfowisk po części użytkowany ekstensywnie (łąki kośne, eksploatacja torfu), po części nieużytkowany.

W obrębie łąk bardzo licznie występuje starodub łąkowy *Ostericum palustre*. Występują tu również liczne rzadkie i chronione gatunki. Historyczne stanowisko lipiennika Loesela *Liparis loeselii* i sasanki dzwonkowej *Pulsatilla patens*.

Z bezkręgowców stwierdzono występowanie 4 gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG – motyli: modraszka telejus *Maculinea telejus*, modraszka nausitous *Maculinea nausitous* i czerwończyka nieparka *Lycaena dispar* oraz ważki zalotki większej *Leucorhinia pectoralis*.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody ożywionej są to okazałe drzewa, które ze względu na swój wiek oraz rozmiary winny być chronione. Status pomnika przyrody mają:

– grupa 10 drzew na terenie parku d. TSWL/ lipa przy basenie, buki przy drodze obok

- kasyna i hotelu, jesiony obok kasyna, klon w alpinarium, kasztanowiec obok stołówki, modrzew w sąsiedztwie kortów tenisowych – klon i buk zniszczone przez burzę,
- grupa 8 drzew w kompleksie zadrzewień śródpolnych / aleja prostopadła do drogi Zamość –Biłgoraj/,
 - miłorząb dwuklapowy oraz dąb szypułkowy na terenie szkolnym przy ul. Sienkiewicza,
 - grupa drzew - 2 korkowce amurskie, szpaler orzechów czarnych w parku miejskim,
 - wiąz szypułkowy na terenie zieleni miejskiej między bastionem VII a ul. Peowiaków,
 - 2 jesiony wyniosłe na terenie szpitala przy ul. Peowiaków.

System Przyrodniczy Miasta

Elementami objętymi ochroną prawną przez decyzję samorządu lokalnego są również obszary i obiekty środowiska przyrodniczego. W związku wysokim stopniem degradacji ekosystemów naturalnych, decyzją samorządu lokalnego ochronie poddaje się tereny wchodzące w skład systemu biologicznego miasta Zamościa. Tereny te są najcenniejsze z przyrodniczego punktu widzenia, stanowią źródło zasilania terenów sąsiednich, pełnią funkcje biocentryczno-ochronną, obejmujące:

- Park Miejski, który należy chronić przed zmianą stosunków hydrologicznych, zmianą pokrycia terenu i sposobem użytkowania oraz przed intensyfikacją zainwestowania, także przed wprowadzeniem nawierzchni nieprzepuszczalnych,
- kompleks leśny, tworzący część obszaru węzłowego o znaczących walorach klimatycznych i fitosanitarnych, który należy chronić przed zmianą stosunków hydrologicznych, pokrycia terenu i sposobem użytkowania oraz przed intensyfikacją zainwestowania, także przed wprowadzeniem nawierzchni nieprzepuszczalnych,
- zespoły roślinne położone w strefie przykorytovej rzeki Łabuńki oraz Czarnego Potoku, związane z roślinnością przyrzeczną, stanowiące korytarze biologiczne, obejmujące w tym rozproszone zespoły zadrzewień,

Podstawę ekologicznego systemu miasta Zamość tworzą ekosystemy wodne, wodnotorfowiskowe i łąkowe w dolinie Łabuńki i jej dopływów (Topornica, Czarny Potok) oraz ekosystemy leśne w dolinie dolnej Topornicy w sąsiedztwie zalewu rekreacyjnego. Przyrodniczy system funkcjonalno – przestrzenny Miasta, utworzony w 2003 (na etapie sporządzania mpzp), został zmieniony i dostosowany do aktualnego poziomu wiedzy i aktualnej waloryzacji przyrodniczej. Obecnie lokalny system ochrony przyrody tworzą:

- fragment obszaru węzłowego leśno – wodno – łąkowego obejmującego tereny o dominującej funkcji ekologicznej, w tym w obrębie miasta Zamość – fragment doliny Łabuńki, fragment doliny Topornicy i Starej Topornicy, kompleks lasu komunalnego koło zalewu „Zamczysko” i zalew (w południowych granicach miasta), częściowo w granicach obszarów NATURA 2000: PLB060013 Dolina Górnej Łabuńki i PLH060087 Dolina Topornicy i Łabuńki. Las komunalny i zalew stanowią biocentrum obszaru. Dolina Łabuńki i dolina Topornicy

stanowią równocześnie fragment korytarza ekologicznego rangi regionalnej (plan zagospodarowania przestrzennego województwa lubelskiego), łączącego ekosystemy doliny Bugu – międzynarodowego korytarza ekologicznego poprzez Hucznię z dopływami oraz wyspami kompleksy leśne (węzły ekologiczne) z ekosystemami leśnymi i rzeczno – łąkowymi Roztocza (obszar NATURA 2000 PLB060012 Roztocze),

- fragment lokalnego korytarza ekologicznego obejmujący dolinę Łabuńki i Starej Topornicy w pozostałym obszarze miasta, znacznie przekształcony pod względem przyrodniczym i krajobrazowym, znajdującego się pod silną presją antropogeniczną (presja terenów budowlanych), powiązanego funkcjonalnie bezpośrednio z doliną Wieprza – krajowym korytarzem ekologicznym,

- fragment lokalnego korytarza ekologicznego obejmującego dolinę Czarnego Potoku w północno – wschodnich granicach miasta, powiązanego funkcjonalnie z doliną Łabuńki lokalnym korytarzem ekologicznym,

- sięgacze ekologiczne obejmujące rowy melioracyjne we wschodniej i północno – wschodniej części miasta, powiązane funkcjonalnie z doliną starej Topornicy i Łabuńki,

- lokalny węzeł ekologiczny obejmujący park miejski (ze stawem) z przyległym lasem komunalnym „Szczepreska” i „Dzieci Zamojszczyzny”, Ogrodem Zoologicznym i terenami zielonymi otaczającymi Starówkę – powiązany funkcjonalnie z doliną Łabuńki, znajdujący się pod silną presją antropogeniczną,

- lokalne mikrowęzły ekologiczne obejmujące starodrzew na terenie dawnych koszar oraz na cmentarzu grzebalnym Parafii Rzymskokatolickiej przy ul. Peowiaków – funkcjonujące w izolacji od systemu przyrodniczego miasta i pod znaczną antropopresją.

Dziedzictwo kulturowe

Zamość jest miastem o wybitnych wartościach kulturowych. O ich wysokiej randze w skali całego miasta decyduje ilość i jakość zabytkowych zespołów i elementów dawnej struktury przestrzennej, ciągłość powiązań krajobrazowych i funkcjonalnych oraz ich autentyczność.

Dziełem wyjątkowym pod względem urbanistycznym, architektonicznym, artystycznym oraz sztuki fortyfikacyjnej jest Zamojski Zespół Zabytkowy, czyli układ urbanistyczny Starego Miasta i otaczających go XIX w. fortyfikacji. Układ urbanistyczny śródmieścia z zespołem ok. 120 zabytków architektury został zaliczony do zabytków o najwyższej wartości artystycznej – historycznej w skali światowej. Uznany za pomnik historii wpisany został w 1992 roku na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Zamość otrzymał tytuł jednego z siedmiu cudów Polski.

Na terenie Zamościa ścisłą ochroną konserwatorską objęte zostały następujące obiekty:
– Stare Miasto w obrębie fortyfikacji, nr rej.: A/47 z 3.07.1936 i z 7.10.1966

- zespół kościoła kolegiackiego, nr rej.: A/305 z 12.06.1956, z 20.02.1957 i z 31.03.1967:
 - kościół, ob. katedra p.w. Zmartwychwstania Pańskiego i św. Tomasza, 1587-98, 1 poł. XVII, XVIII, 1824-26
 - dzwonnica-brama, 1760-76
 - dziekana „Infułatka”, ul. Przybyszewskiego 1, k. XVI, XVII
 - dom wikariuszy, ob. plebania, ul. Przybyszewskiego 3
- d. kościół franciszkanów, 1637, 1809, XIX/XX, nr rej.: kl.V-Oa/30/57 z 20.02.1957 oraz A/230 z 13.10.1982
- kościół poreformacki p.w. św. Katarzyny, 2 poł. XVII, XIX-XX, nr rej.: kl.V-Oa/18/57 z 20.02.1957 oraz A/248 z 20.02.1983 r, waz z cmentarzem
- cerkiew greko-kat. bazylianów, ob. kościół rzym.-kat. p.w. św. Mikołaja, ul. Bazylińska 21, 1618-31, nr rej.: A/302 z 20.02.1957 i z 31.03.1967, wraz z cmentarzem kościelnym,
- synagoga, ul. Zamenhofska 9-11, 1 poł. XVII, XVIII, XX, nr rej.: A/306 z 26.05.1956 i z 31.03.1967 wraz z budynkiem kahału,
- zespół klasztorny bonifratrów „Podkarpie”, ob. dom mieszkalny, 1657-XIX, XX, ul. Grecka 2, Staszica 2, Łukasińskiego 1, Grodzka 1, nr rej.: A/469 z 24.03.1970
- zespół klasztorny klarysek, ul. Kościuszki, k. XVII-XX, nr rej.: kl.V-Oa/12/57 z 20.02.1957 oraz A/251 z 24.02.1983:
 - kościół
 - klasztor
- cmentarz rzym.-kat., ul. R. Luksemburg, ok. 1812, nr rej.: A/312 z 28.12.1984 wraz z kaplicą, 1917 i domem grabarza, 2 poł. XIX
- park miejski, 1922-27, nr rej.: A/228 z 1.10.1982
- fortyfikacje, mur.-ziem., XVI-XIX, nr rej.: A/48 z 20.02.1957 i z 31.10.1966:
 - „kojec” (w parku)
 - brama Lwowska (stara)
 - brama Lwowska (nowa)
 - brama Lubelska (stara)
 - brama Lubelska (nowa)
 - brama Szczebrzeska
 - nadszaniec, ul. Łukasińskiego 2
 - nadszaniec, ul. Łukasińskiego 6
 - działobitnia „Rotunda”, 1825-31, nr rej.: A/477 z 17.04.1970:
 - rotunda
 - cmentarz wojenny
 - grobla z drogą dojazdową

- arsenał, ul. Zamkowa 1, k. XVI, XIX, nr rej.: V-Oa/21/57 z 20.02.1957 oraz A/282 z 11.11.1983
- ratusz z oficynami, Rynek Wielki, k. XVI - XIX, nr rej.: A/294 z 31.03.1967
- zespół pałacowy Zamoyskich, ul. Akademicka 1, 1579-XIX, nr rej.: kl.V-Oa/10/57 z 15.02.1957 oraz A/323 z 7.06.1985:
 - pałac
 - budynek tylny
 - 2 pawilony
 - 2 oficyny
- d. seminarium duchowne, ul. Akademicka 2, 1648, 1816, nr rej.: kl.V-Oa/26/57 z 1.1957 oraz A/249 z 20.02.1983
- Akademia Zamojska, ul. Akademicka 6, 1639, XVIII, 1825, nr rej.: kl.V-Oa/19/57 z 20.02.1957 oraz A/301 z 24.10.1984
- dom, ul. Bazylikańska 5, 1868, nr rej.: A/377 z 16.12.1986
- dom tylny, ul. Bazylikańska 10 kamienica, ul. Ormiańska 14
- dom (łącznie), ul. Grecka 9 kamienica, ul. Ormiańska 2
- dom, ul. Grodzka 2, XVII, XVIII, 1828, nr rej.: A/347 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 3, 1 poł. XIX, nr rej.: A/334 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 4, XVII, XIX, XX, nr rej.: A/335 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 5, poł. XIX, XX, nr rej.: A/336 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 6, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/337 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 7, XVIII, XIX, 1971, nr rej.: A/338 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 8, 1 poł. XIX, 1971, nr rej.: A/339 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 9, 1 poł. XIX, 1968, nr rej.: A/340 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 10, XVII-XX, nr rej.: A/341 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 11, XVIII-XX, nr rej.: A/342 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 12, 1 poł. XIX, 1971, nr rej.: A/343 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 13, XVII, XIX, 1968, nr rej.: A/346 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 14, 1 poł. XIX, 1971, nr rej.: A/344 z 30.12.1985
- dom, ul. Grodzka 16, 1 poł. XIX, 1971, nr rej.: A/345 z 30.12.1985
- dom, ul. Kołłątaja 2, k. XIX, XVII-XIX, 1979, nr rej.: A/374 z 30.03.1987
- dom, ul. Kołłątaja 4, 1832, 1979, nr rej.: A/376 z 30.03.1987
- dom, ul. Kołłątaja 6, 1827-32, 1979, nr rej.: A/389 z 30.03.1987
- dom „Generałówka” z oficyną, ul. Kościuszki 7, 7 a, 1882, nr rej.: A/372 z 30.12.1987
- kamienica, ul. Kościuszki 8, 1907, nr rej.: A/373 z 30.03.1987
- d. szpital kolegiacki, ob. poczta, ul. Kościuszki 9, 2 poł. XVIII, 1816, 1920, nr rej.: A/388 z 30.03.1987

- koszarka drogowa „Belwederek”, ul. R. Luksemburg 5, 1901, nr rej.: A/424 z 16.12.1987
- kamienica, ul. Ormiańska 2 / Grecka, XVII-XVIII, XX, nr rej.: A/310 z 27.10.1984
 - dom (łącznie), ul. Grecka 9, nr rej.: j.w.
 - dom tylny, ul. Pereca 3, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Ormiańska 3, XIX, nr rej.: A/470 z 24.03.1970 i z 16.12.1986
- kamienica, ul. Ormiańska 4, 1 poł. XVII, XIX, XX, nr rej.: A/309 z 27.10.1984
- dom, ul. Ormiańska 5, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/378 z 16.12.1986
- kamienica, ul. Ormiańska 6, XVII-XX, nr rej.: A/471 z 24.03.1970
- dom, ul. Ormiańska 7, 2 poł. XIX, XX, nr rej.: A/379 z 16.12.1986
- kamienica, ul. Ormiańska 8, XVII/XVIII - XX, nr rej.: A/308 z 26.10.1984
- dom, ul. Ormiańska 9, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/360 z 16.12.1986
- kamienica, ul. Ormiańska 10, XVII/XVIII, XIX-XX, nr rej.: kl.V-Oa/45/57 z 20.02.1957 oraz A/307 z 26.10.1984
- kamienica, ul. Ormiańska 14, 1 poł. XVII - XX, nr rej.: A/294 z 18.10.1984
 - dom tylny, ul. Bazylińska 10, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Ormiańska 16, 1 poł. XVII - XX, nr rej.: kl.V-Oa/14/54 z 31.01.1957 oraz A/293 z 18.10.1984
- kamienica, ul. Ormiańska 18, poł. XVII - XX, nr rej.: kl.V-Oa/13/57 z 31.01.1957 oraz A/292 z 18.10.1984
- kamienica, ul. Ormiańska 20, poł. XVII - XX, nr rej.: kl.V-Oa/11/57 z 15.02.1957 oraz A/291 z 18.10.1984
- kamienica, ul. Ormiańska 22, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/300 z 15.02.1957 i z 22.03.1967
- kamienica, ul. Ormiańska 24, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/298 z 15.02.1957 i z 7.04.1967
- kamienica, ul. Ormiańska 26, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/297 z 15.02.1957 i z 22.03.1967
- kamienica, ul. Ormiańska 28, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/295 z 15.02.1957 i z 22.03.1967
- kamienica, ul. Ormiańska 30, pocz. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/299 z 15.02.1957 i z 7.04.1967
- bank Polski, ul. Partyzantów 10, 1925-1927, nr rej.: A/442 z 12.04.1988
- d. poczta z oficynami, ul. Partyzantów, nr rej.: A/256 z 1.04.1983
- dom, ul. Pereca 2, pocz. XX, nr rej.: A/380 z 16.12.1986
- dom, ul. Pereca 2 a, pocz. XX, nr rej.: A/381 z 16.12.1986
- dom tylny, ul. Pereca 3 → kamienica, ul. Ormiańska 2
- dom, ul. Pereca 4, 1929, nr rej.: A/382 z 16.12.1986
- dom, ul. Pereca 6, poł. XIX, XX, nr rej.: A/383 z 16.12.1986
- dom, ul. Pereca 8, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/384 z 16.12.1986
- dom, ul. Pereca 10, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/385 z 16.12.1986
- dom, ul. Pereca 14, 1 poł. XIX, XX, nr rej.: A/386 z 16.12.1986
- d. hotel „Victoria”, ul. Pereca 41, 1899, 1979, nr rej.: A/375 z 30.03.1987

- kamienica, Rynek Wielki 1, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/267 z 10.06.1983
- kamienica, Rynek Wielki 3, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/268 z 10.06.1983
 - dom tylny, ul. Kolegiacka 12, nr rej.: j.w.
- kamienica z oficyną tylną, (Rynek Wielki) pl. Mickiewicza 2, XVII, nr rej.: A/678 z 31.01.1957 i z 16.06.1973
- kamienica z oficyną, (Rynek Wielki) pl. Mickiewicza 4, 1 ćw. XVII, nr rej.: A/679 z 31.01.1957 i z 15.06.1973
- kamienica, (Rynek Wielki) ul. Mickiewicza 5, XVII, nr rej.: A/304 z 15.02.1957 i z 31.03.1967
- kamienica z oficyną boczną, (Rynek Wielki) pl. Mickiewicza 6, 1606-1616, nr rej.: A/680 z 20.02.1957 i z 15.06.1973
- kamienica z oficynami, (Rynek Wielki) pl. Mickiewicza 8, XVII, nr rej.: A/677 z 20.02.1957 i z 6.06.1973
- kamienica, Rynek Wielki 7, k. XVI, XIX-XX, nr rej.: kl.V-Oa/38/57 z 20.02.1957 oraz A/281 z 4.11.1983
- kamienica, Rynek Wielki 7 a, 1638, XIX-XX, nr rej.: A/280 z 4.11.1983
- kamienica, Rynek Wielki 9, pocz. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/279 z 4.11.1983
- kamienica, Rynek Wielki 10, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: kl.V-Oa/25/57 z 20.02.1957 oraz A/264 z 3.06.1983
 - dom tylny, ul. Bazylikańska 20, nr rej.: j.w.
- kamienica, Rynek Wielki 12, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: kl.V-Oa/40/57 z 20.02.1957 oraz A/265 z 3.06.1983
- kamienica, Rynek Wielki 14, 1603, XVII, XIX-XX, nr rej.: kl.V-Oa/41/57 z 20.02.1957 oraz A/266 z 3.05.1983
 - dom tylny, ul. Bazylikańska 16, nr rej.: j.w.
- kamienica z oficynami, (Rynek Wielki) pl. Mickiewicza 16 / Ormiańska, XVII, nr rej.: A/472 z 20.02.1957 i z 24.03.1970
- dom, ul. Staszica 5, 1 poł. XIX, XIX-XX, nr rej.: A/371 z 16.12.1986
- dom, ul. Staszica 6, XIX, XX, nr rej.: A/368 z 16.12.1986
- dom, ul. Staszica 8, XIX, nr rej.: A/369 z 16.12.1986
- kamienica z oficyną, ul. Staszica 9, k. XVI, XVII-XX, nr rej.: A/607 z 20.02.1957 i z 9.06.1972
- kamienica, ul. Staszica 11, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/608 z 20.02.1957 i z 9.06.1972
- dom, ul. Staszica 12, XIX, XX, nr rej.: A/370 z 16.12.1986
- kamienica z oficyną, ul. Staszica 13, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/616 z 20.02.1957 i z 14.06.1972
- kamienica, ul. Staszica 15, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/615 z 20.02.1957 i z 14.06.1972
- kamienica z oficynami, ul. Staszica 17, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/614 z 20.02.1957 i z 14.06.1972

- kamienica, ul. Staszica 19, XVI/XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/626 z 20.02.1957 i z 5.08.1972
- kamienica, ul. Staszica 21, k. XVI, XVII-XX, nr rej.: A/217 z 10.05.1982
 - dom tylny, ul. Żeromskiego 20, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Staszica 23, k. XVI, XVII-XX, nr rej.: kl.V-Oa/37/57 z 20.02.1957 oraz A/218 z 11.05.1982
 - oficyna, ul. Moranda 1, nr rej.: j.w.
 - dom tylny, ul. Żeromskiego 22, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Staszica 25, k. XVI, XVII-XVIII, XX, nr rej.: A/326 z 20.02.1957 i z 14.07.1967
- kamienica, ul. Staszica 27, pocz. XVII, XIX-XX, nr rej.: kl.V-Oa/1/57 z 15.02.1957 oraz A/219 z 12.05.1982
 - dom tylny, ul. Żeromskiego 26, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Staszica 29, k. XVI, XVII, XIX-XX, nr rej.: A/325 z 15.02.1957 i z 14.07.1967
- kamienica, ul. Staszica 31, pocz. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/301 z 15.02.1957 i z 31.03.1967
- kamienica, ul. Staszica 33, pocz. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/220 z 13.05.1982
- kamienica, ul. Staszica 35, pocz. XVII, XX, nr rej.: A/221 z 14.05.1982
- kamienica, ul. Staszica 37, XVI/XVII, XVIII, XX, nr rej.: A/222 z 17.05.1982
 - dom tylny, ul. Żeromskiego 36, nr rej.: j.w.
- kamienica, ul. Staszica 39, pocz. XVII, XX, nr rej.: A/223 z 18.05.1982
 - dom tylny, ul. Żeromskiego 38, nr rej.: j.w.
- zespół Szkoły Rolniczej, ul. Szczepieszka 37 (d. ul. Sawickiej 102), 1923-27, nr rej.: A/229 z 5.10.1982:
 - budynek główny
 - budynek gospodarczy z ujeżdżalnią
 - dom
 - spichrz
 - stodoła
 - suszarnia
- d. mykwa (łaźnia żydowska), ul. Zamenhofa 5, nr rej.: A/311 z 27.10.1984
- dom, ul. Zamenhofa 7, poł. XIX, nr rej.: A/387 z 16.12.1986
- kamienica, ul. Zamenhofa 10, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/276 z 30.10.1983
- kamienica, ul. Zamenhofa 12, 1 poł. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/277 z 30.10.1983
- kamienica, ul. Zamenhofa 14, pocz. XVII, XVIII-XX, nr rej.: A/278 z 4.11.1983
- kapliczka niszowa przy elewacji, ul. Zamenhofa 16, nr rej.: A/289 z 18.10.1984
- kamienica z oficyną, ul. Zamenhofa 18, XVII, 1910, nr rej.: A/321 z 5.06.1985
- kamienica z oficyną, ul. Zamenhofa 20, 2 poł. XIX, nr rej.: A/320 z 4.06.1985
- Dom Centralny, ul. Żeromskiego 3 / Kościuszki 4 / Bazylińska 19, nr rej.: A-507 z 1.08.1995
- wieża ciśnień, ul. Partyzantów 74, drewn., 1923, nr rej.: A/372 z 5.04.1969

4.10 Powiązania przyrodnicze z terenami otaczającymi Miasto

Obszar Miasta Zamość jest w sposób bezpośredni i pośredni powiązany z występującymi poza jej granicami obszarami chronionymi. Powiązania systemu przyrodniczego Miasta z układem zewnętrznym tworzą korytarze ekologiczne rangi regionalnej (systemy cieków wodnych), łączące obszary węzłowe (kompleksy leśne, łąki, zieleń miejska). Korytarze ekologiczne umożliwiają rozprzestrzenianie się gatunków pomiędzy obszarami węzłowymi, ukierunkowują przepływ materii i informacji biologicznej (ekologicznej) w krajobrazie. Na terenie miasta przyjmują postać form liniowych, rozciągających się wzdłuż dolin rzek lub szerszych pasm o znacznie mniejszej intensywności użytkowania ziemi niż tereny otaczające. Obszary węzłowe cechuje duża różnorodność biologiczna i krajobrazowa oraz zachowanie siedlisk i ostoi gatunków o znaczeniu krajowym bądź europejskim.

W systemie przyrodniczym Zamościa niezwykle istotną rolę odgrywają doliny rzek Łabuńki i Topornicy. Stanowią one naturalne korytarze ekologiczne, ułatwiające intensywną wymianę genową licznych organizmów. Sprzyja to wydatnie utrzymaniu dotychczasowej różnorodności biologicznej Miasta. Doliny rzek Łabuńki i Topornicy stanowią fragment korytarza ekologicznego rangi regionalnej, łączącego ekosystemy doliny Bugu - międzynarodowego korytarza ekologicznego (25m) poprzez Huczwę z dopływami.

Obszary chronione, znajdujące się w południowej części Miasta, poprzez dolinę Łabuńki, połączone są z korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym 65k Wieprza.

Obszary węzłowe w rejonie Zamościa to obszar węzłowy o znaczeniu krajowym 22K - Zamojski, łączący się z obszarem węzłowym o znaczeniu międzynarodowym 33M – Roztoczański.

Doliny Łabuńki i Topornicy podlegają ochronie w sieci Natura 2000 - PLH060087 Doliny Topornicy i Łabuńki i są powiązane z ostojami ptasimi: PLB060012 Roztocze i PLB060013 Dolina Górnej Łabuńki.

Miasto Zamość położone jest w obrębie projektowanego Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery „Roztocze”.

4.11 Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii

Każda działalność człowieka, a szczególnie inwestycyjna, to ingerencja w środowisko naturalne. Wszystko ma jakiś pewien wpływ na ludzi, zwierzęta, krajobraz. Podstawową kwestią jest minimalizacja tego wpływu. W przypadku odstąpienia od realizacji projektu strategii zostałby zachowany stan dotychczasowy. Ogólnie uważa się, że nie podejmowanie działań ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania

pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągnięte efekty niosą korzyści środowiskowe.

Koncepcja zarządzania strategicznego przyjęta w Strategii jest elementem umożliwiającym integrację celów z różnych dziedzin życia społeczno – gospodarczego lokalnej społeczności. Z punktu widzenia samorządu lokalnego dokument ten stanowi narzędzie służące do efektywnego zarządzania Miastem. Umożliwia także właściwe, skuteczne i racjonalne, zgodne z misją Miasta i potrzebami mieszkańców wykorzystanie zasobów finansowych i instytucjonalnych, pozwala na przewidywanie możliwych barier i ograniczeń na drodze do osiągnięcia zamierzonych celów oraz podjęcie środków zapobiegawczych lub minimalizujących skutki tych ograniczeń. W tym ujęciu brak realizacji omawianego dokumentu strategicznego spowodowałoby mniejszą skuteczność wykorzystania zasobów finansowych, gospodarczych, przestrzennych Miasta oraz mniejszy stopień osiągnięcia zamierzonych celów.

Można przyjąć założenie, że bez wdrożonych mechanizmów planowania strategicznego nie będzie możliwa realizacja podstawowej zasady zrównoważonego rozwoju, która wymaga podejścia całościowego i długofalowego.

Niepodejmowanie działań związanych z wdrażaniem Strategii i zachowanie obecnego stanu rzeczy jest więc niekorzystnym rozwiązaniem zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska jak i w aspekcie społecznym.

Zaniechanie realizacji zadań związanych z poprawą infrastruktury drogowej, zadania: 2.3.1, 2.3.3, 2.3.7, wiązać się będzie nieefektywnością transportu drogowego na obszarze miasta i skutkować będzie większym obciążeniem środowiska typowymi emisjami z transportu (CO₂, SO₂, NO_x, Pb) oraz nadmiernym obciążeniem hałasem.

Zaniechanie realizacji zadań związanych z modernizacją komunikacji miejskiej, zadania: 2.3.2, 2.3.4 i 2.3.11, nie będzie skutkować ograniczeniem ilości przejazdów samochodami indywidualnymi. W przypadku realizacji wymienionych zadań część przejazdów zastąpiona będzie transportem zbiorowym.

Zaniechanie budowy miejsc parkingowych, zadanie 2.3.5, powodować może dalsze niszczenie zieleni miejskiej (trawników, skwerków) wynikające z parkowania samochodów w miejscach do tego nieprzystosowanych.

Zaniechanie zadań związanych z rozbudową infrastruktury teleinformatycznej: 1.14.1, 1.14.2 i 1.14.3 utrudni załatwianie części usług bez korzystania z transportu (przez internet) i przyczyni się do dalszego obciążenia środowiska oddziaływaniami transportowymi.

Zaniechanie zadań związanych z rozbudową infrastruktury technicznej w mieście: 2.1.1, 2.4.2, 2.4.5, 2.4.6, 2.6.2 i 2.6.3 nie pozwoli na ograniczenie zanieczyszczeń wprowadzanych do powietrza pochodzących z niskiej emisji.

Rezygnacja z zadania 2.6.4 skutkować będzie odprowadzaniem zanieczyszczonych wód opadowych z powierzchni jezdni i utrudni ochronę wód powierzchniowych.

Rezygnacja z realizacji zadania 2.4.4 wdrożenie programu edukacji ekologicznej mieszkańców przyczyniać się będzie do braku wzrostu świadomości ekologicznej mieszkańców, a skutki tego zaniedbania będą odczuwalne we wszystkich dziedzinach życia społeczno – gospodarczego. Efektem może być brak postrzegania wartości środowiska naturalnego, nieuwzględnianie aspektów środowiskowych w podejmowaniu codziennych decyzji wpływających na ogólny stan środowiska itp.

5 Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Cele operacyjne wskazane w Strategii są zgodne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym, wojewódzkim i regionalnym.

Dokumenty wspólnotowe

– **Strategia „Europa 2020”** (dokument przyjęty przez Komisję Europejską 3 marca 2010 r. i przez Radę Europy 17 czerwca 2010 r.). Polski Krajowy Program Reform na rzecz realizacji strategii „Europa 2020” został przyjęty 26 kwietnia 2011 r. przez Radę Ministrów.

Strategia Europa 2020 jest kluczowym dokumentem dla średniookresowej strategii rozwoju kraju w kontekście członkostwa Polski w Unii Europejskiej. Strategia Europa 2020 opiera się na koncepcji:

- wzrostu inteligentnego (smart growth): rozwój gospodarki opartej na wiedzy i innowacji; obejmuje również rozwój i podnoszenie jakości edukacji,
- wzrostu zrównoważonego (sustainable growth): wspieranie gospodarki efektywnie korzystającej z zasobów, bardziej przyjaznej środowisku i bardziej konkurencyjnej,
- wzrostu sprzyjającego włączeniu społecznemu (inclusive growth): wspieranie gospodarki o wysokim poziomie zatrudnienia, zapewniającej spójność gospodarczą, społeczną i terytorialną.

– **Wspólnotowy Program Działań w Zakresie Środowiska Naturalnego** „Dobrze żyć w granicach naszej planety” (przyjęty przez Parlament Europejski w dniu 20 listopada 2013 r.). Program, określa strategiczne plany kształtowania polityki w zakresie środowiska z dziewięcioma priorytetowymi celami, które mają zostać osiągnięte do 2020:

- ochrona, zachowanie i poprawa kapitału naturalnego Unii;
- przekształcenie Unii w zasobooszczędną, zieloną i konkurencyjną gospodarkę niskoemisyjną;
- ochrona obywateli Unii przed związanymi ze środowiskiem obciążeniami i zagrożeniami dla zdrowia i dobrostanu;

- maksymalizacja korzyści płynących z prawodawstwa Unii w zakresie ochrony środowiska;
- poprawa dowodów stanowiących podstawę polityki ochrony środowiska;
- zabezpieczenie inwestycji na rzecz polityki ochrony środowiska i przeciwdziałania zmianie klimatu oraz urealnieniu cen;
- poprawa uwzględniania aspektu ochrony środowiska i zwiększeniu spójności polityki;
- wspieranie zrównoważonego charakteru miast Unii;
- zwiększenie efektywności Unii w przeciwdziałaniu regionalnym i globalnym wyzwaniom w zakresie ochrony środowiska.

Cele te powinny zostać powiązane z celami strategii „Europa 2020” na różnych poziomach sprawowania władz.

– **Plan ochrony zasobów wodnych Europy** (przyjęty przez Komisję Europejską 14 listopada 2012 r.),

Główną przesłanką do opracowania planu ochrony zasobów wodnych Europy jest niezadowolający stan wód w Unii Europejskiej, zarówno w odniesieniu do jakości wód, jak i ilości zasobów wodnych. Z uwagi na fakt, że założony cel ramowej dyrektywy wodnej, polegający na osiągnięciu dobrego stanu wód do roku 2015 nie zostanie osiągnięty, Komisja zaproponowała plan ochrony zasobów wodnych Europy.

Plan zawiera przegląd projektów realizowanych w pięciu obszarach, z których każdy łączy się z zaleceniami planu ochrony zasobów wodnych tj.:

- poprawa jakości wody,
- zielona infrastruktura związana z zasobami wodnymi,
- oszczędność zasobów wodnych,
- ponowne wykorzystywanie zasobów wody,
- zarządzanie narzędziami efektywnego wykorzystania wody.

W perspektywie długofalowej plan ochrony zasobów wodnych ma doprowadzić do zrównoważenia wszystkich działań, które mają wpływ na wodę, zapewniając w ten sposób dostępność wody dobrej jakości.

– **Unijna strategia ochrony różnorodności biologicznej na okres do 2020 r.** (dokument przyjęty przez Komisję Europejską 3 maja 2011 r),

Strategia stanowi ramy działania krajów UE w dążeniu do „wizji do 2050 r.” i wraz z Programem Natura 2000 ma się przyczynić do zdecydowanie lepszego wykorzystania zasobów przyrodniczych dzięki zagwarantowaniu zrównoważonego zarządzania tym kapitałem w Europie. Celem przewodnim UE na rok 2020 jest powstrzymanie utraty różnorodności biologicznej i degradacji usług ekosystemowych w UE do 2020 r. oraz przywrócenie ich w możliwie największym stopniu, a także zwiększenie wkładu UE w zapobieganie utracie różnorodności biologicznej na świecie.

Strategia obejmuje sześć wzajemnie się wspierających celów, które dotyczą głównych czynników wpływających na utratę różnorodności biologicznej i mają zmniejszyć kluczowe zagrożenia dla przyrody i usług ekosystemowych w UE. Każdy cel ujęto następnie w zbiór działań zaplanowanych na określony czas oraz inne środki wspomagające.

- cel 1: pełne wdrożenie dyrektywy ptasiej i siedliskowej,
- cel 2: utrzymanie i odbudowa ekosystemów i ich usług,
- cel 3: zwiększenie wkładu rolnictwa i leśnictwa w utrzymanie i wzmocnienie różnorodności biologicznej,
- cel 4: zapewnienie zrównoważonego wykorzystania zasobów rybnych,
- cel 5: zwalczanie inwazyjnych gatunków obcych,
- cel 6: pomoc na rzecz zapobiegania utracie światowej różnorodności biologicznej.

Nie stwierdza się rozbieżności celów wskazanych w Strategii z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym.

Dokumenty strategiczne poziomu krajowego

– **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030** (Uchwała Nr 16 Rady Ministrów z dnia 5 lutego 2013 r.).

Celem głównym dokumentu Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju - Polska 2030. Trzecia fala nowoczesności jest poprawa jakości życia Polaków mierzona zarówno wskaźnikami jakościowymi, jak i wartością oraz tempem wzrostu PKB w Polsce.

Kierunki interwencji (działań do podjęcia w perspektywie 2030 r. służących osiągnięciu celu głównego Strategii) podporządkowane są schematowi trzech obszarów strategicznych, które zostały podzielone na osiem części (zgodnych ze strategicznymi celami rozwojowymi). Są to:

I. W obszarze konkurencyjności i innowacyjności gospodarki:

- Innowacyjność gospodarki i kreatywność indywidualna,
- Polska Cyfrowa,
- Kapitał ludzki.
- Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko.

II. W obszarze równoważenia potencjału rozwojowego regionów Polski:

- Rozwój regionalny,
- Transport.

III. W obszarze efektywności i sprawności państwa:

- Kapitał społeczny,
- Sprawne państwo.

– **Średniookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2020** (Uchwała Nr 157 Rady Ministrów z dnia 25 września 2012 r.),

Strategia Rozwoju Kraju 2020 oparta jest na scenariuszu stabilnego rozwoju. Strategia średniokresowa wskazuje działania polegające na usuwaniu barier rozwojowych, w tym słabości polskiej gospodarki ujawnionych przez kryzys gospodarczy, jednocześnie jednak koncentrując się na potencjałach społeczno-gospodarczych i przestrzennych, które odpowiednio wzmocnione i wykorzystane będą stymulowały rozwój. Celem głównym Strategii staje się więc wzmocnienie i wykorzystanie gospodarczych, społecznych i instytucjonalnych potencjałów zapewniających szybszy i zrównoważony rozwój kraju oraz poprawę jakości życia ludności.

Realizacji celów rozwojowych SRK 2020 służy 9 strategii zintegrowanych, będących dokumentami nowej generacji.

- Strategia innowacyjności i efektywności gospodarki,
 - Strategia rozwoju kapitału ludzkiego,
 - Strategia rozwoju transportu,
 - Strategia Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko,
 - Strategia Sprawne państwo,
 - Strategia rozwoju kapitału społecznego,
 - Krajowa strategia rozwoju regionalnego – Regiony Miasta Obszary wiejskie,
 - Strategia zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa,
 - Strategia rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP.
- **Strategia Innowacyjności i Efektywności Gospodarki na lata 2012-2020 „Dynamiczna Polska”** (Uchwała Nr 7 Rady Ministrów z dnia 15 stycznia 2013 r.),

Zakres tematyczny Strategii „Dynamiczna Polska” stanowią następujące zagadnienia: stabilne podstawy makro-ekonomiczne rozwoju, rynek finansowy, przyjazne środowisko dla przedsiębiorczości, rozwój usług, rozwój sektorów przemysłu i budownictwa, innowacyjność, społeczeństwo informacyjne, eksport i promocja gospodarki. Cel główny Strategii „Dynamiczna Polska”, to wysoce konkurencyjna gospodarka (innowacyjna i efektywna) oparta na wiedzy i współpracy.

Kierunki interwencji *Strategii*... podporządkowane są realizacji czterech celów operacyjnych:

Cel 1: Dostosowanie otoczenia regulacyjnego i finansowego do potrzeb innowacyjnej i efektywnej gospodarki,

Cel 2: Stymulowanie innowacyjności poprzez wzrost efektywności wiedzy i pracy,

Cel 3: Wzrost efektywności wykorzystania zasobów naturalnych i surowców,

Cel 4: Wzrost umiędzynarodowienia polskiej gospodarki.

- **Strategia Rozwoju Kapitału Ludzkiego 2020** (Uchwała nr 104 Rady Ministrów z dnia 18 czerwca 2013 r.).

Głównym celem SRKL jest rozwijanie kapitału ludzkiego poprzez wydobywanie potencjałów osób w taki sposób, by mogły w pełni uczestniczyć w życiu społecznym, politycznym i ekonomicznym na wszystkich etapach życia.

Poza celem głównym w SRKL wyznaczono pięć celów szczegółowych:

- wzrost zatrudnienia,
- wydłużenie aktywności zawodowej i zapewnienie lepszej jakości funkcjonowania osób starszych,
- poprawa sytuacji osób i grup zagrożonych wykluczeniem społecznym,
- poprawa zdrowia obywateli oraz podniesienie efektywności opieki zdrowotnej,
- podniesienie poziomu kompetencji i kwalifikacji obywateli.

– **Strategia Rozwoju Transportu do 2020 roku (z perspektywą do 2030 roku)** (Uchwała Nr 6 Rady Ministrów z dnia 22 stycznia 2013 r.)

W SRT wskazano cele oraz kierunki rozwoju transportu w taki sposób, aby etapowo - do 2030 r. - możliwe było osiągnięcie celów założonych w Długookresowej Strategii Rozwoju Kraju (DSRK) oraz Średniookresowej Strategii Rozwoju Kraju (SRK 2020). Transport stanowi bowiem jeden z najistotniejszych czynników wpływających na rozwój gospodarczy kraju, a dobrze rozwinięta infrastruktura transportowa wzmacnia spójność społeczną, ekonomiczną i przestrzenną kraju.

Główny cel SRT odnosi się zarówno do utworzenia zintegrowanego systemu transportowego przez inwestycje w infrastrukturę transportową, jak i wykreowania sprzyjających warunków dla sprawnego funkcjonowania rynków transportowych oraz rozwoju efektywnych systemów przewozowych.

Realizacja głównego celu transportowego w perspektywie 2020 r. i dalszej, wiąże się z realizacją pięciu celów szczegółowych, właściwych dla każdej z gałęzi transportu:

- stworzenie nowoczesnej i spójnej sieci infrastruktury transportowej,
- poprawę sposobu organizacji i zarządzania systemem transportowym,
- poprawę bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz przewożonych towarów,
- ograniczanie negatywnego wpływu transportu na środowisko,
- zbudowanie racjonalnego modelu finansowania inwestycji infrastrukturalnych.

– **Strategia „Bezpieczeństwo energetyczne i środowisko. Perspektywa 2020 r.”** (Uchwała nr 58 Rady Ministrów z dnia 15 kwietnia 2014 r.),

Strategia BEiŚ jest jedną z 9 zintegrowanych strategii rozwoju. Z jednej strony uszczegóławia zapisy średniookresowej strategii rozwoju kraju (Strategia Rozwoju Kraju 2020 r.) w dziedzinie energetyki i środowiska, z drugiej zaś strony, stanowi ogólną wytyczną dla Polityki energetycznej Polski i Polityki ekologicznej Państwa i innych programów rozwoju, które staną się elementami systemu realizacji BEiŚ. Ponadto, w związku z obecnością Polski w Unii Europejskiej, BEiŚ koresponduje z celami rozwojowymi określanymi na poziomie

wspólnotowym, ujętymi przede wszystkim w dokumencie Europa 2020 - Strategia na rzecz inteligentnego i zrównoważonego rozwoju sprzyjającego włączeniu społecznemu (wpisując się także w jej kluczowe inicjatywy przewodnie) oraz celami pakietu klimatyczno – energetycznego.

Celem strategii jest ułatwienie "zielonego" (sprzyjającego środowisku) wzrostu gospodarczego w Polsce poprzez zapewnienie dostępu do energii (bezpieczeństwa energetycznego) i dostępu do nowoczesnych, w tym innowacyjnych, technologii, a także wyeliminowanie barier administracyjnych utrudniających „zielony” wzrost.

– **Strategia „Sprawne państwo 2020”** (Uchwała Nr 17 Rady Ministrów z dnia 12 lutego 2013 r.),

Strategia „Sprawne Państwo 2020” – łączy ideę państwa optimum i otwartego rządu, prezentuje cele i kierunki interwencji w obszarach istotnych dla rozwoju Państwa, w których interwencja jest konieczna, aby podnieść skuteczność i efektywność. Celem podejmowanych przedsięwzięć w perspektywie do 2020 roku jest ukształtowanie państwa otwartego, pomocnego, skutecznego i efektywnego, o silnej pozycji międzynarodowej i wysokiej aktywności obywateli w życiu społecznym i politycznym. Dokument stanowi bazę dla rozwoju potencjału administracji publicznej, podejmowania działań w kierunku zmian organizacyjnych, prawnych i proceduralnych, jak również wdrażania programów rozwoju związanych z różnymi obszarami funkcjonowania państwa celem podniesienia poziomu obsługi obywatela jak i jego bezpieczeństwa. Strategia wytycza również kierunki działań dotyczące podniesienia skuteczności instytucjonalnej systemu ochrony zdrowia. Strategia tworzy także podstawę dla przygotowania kierunków rozwoju cyfrowego i licznych projektów systemowych wdrażających nowoczesne technologie informatyczno-komunikacyjne oraz programy rozwoju.

– **Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2020** (Uchwała Nr 61 Rady Ministrów z dnia 26 marca 2013 r.),

Działania wskazane w SRKS mają wspierać zaangażowanie obywatelskie, zachęcać do współpracy oraz wzmacniać kreatywność Polaków. Strategia jest dokumentem wielowymiarowym, zakładającym skoordynowaną interwencję publiczną w obszarach dotychczas niedocenianych lub niewystarczająco akcentowanych w dokumentach horyzontalnych.

– **Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2010-2020. Regiony, Miasta, Obszary Wiejskie** (Uchwała Nr 423 Rady Ministrów z dnia 13 lipca 2010 r.),

Jest to kompleksowy średniokresowy dokument strategiczny odnoszący się do prowadzenia polityki rozwoju społeczno-gospodarczego kraju w ujęciu wojewódzkim. Dokument ten określa cele i priorytety rozwoju Polski w wymiarze terytorialnym, zasady i instrumenty polityki regionalnej, nową rolę regionów w ramach polityki regionalnej oraz zarys mechanizmu koordynacji działań podejmowanych przez poszczególne resorty.

Cele realizacyjne wskazane w przedmiotowej Strategii wpisują się w ww. omówione dokumenty, natomiast zakres tematyczny Strategii zrównoważonego rozwoju wsi, rolnictwa i rybactwa oraz Strategii rozwoju systemu bezpieczeństwa narodowego RP nie dotyczy zagadnień zawartych w przedmiotowej Strategii.

– **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030** (Uchwała Nr 239 Rady Ministrów z dnia 13 grudnia 2011 r.),

Jest to najważniejszy dokument dotyczący ładu przestrzennego Polski. Jego celem strategicznym jest efektywne wykorzystanie przestrzeni kraju i jej zróżnicowanych potencjałów rozwojowych do osiągnięcia: konkurencyjności, zwiększenia zatrudnienia i większej sprawności państwa oraz spójności społecznej, gospodarczej i przestrzennej w długim okresie. KPZK 2030 kładzie szczególny nacisk na budowanie i utrzymywanie ładu przestrzennego, formułuje także zasady i działania służące zapobieganiu konfliktom w gospodarowaniu przestrzenią i zapewnieniu bezpieczeństwa, w tym powodziowego.

– **Polityka Ekologiczna Państwa na lata 2009 – 2012 z perspektywą do roku 2016** (Uchwała Sejmu z dnia 22 maja 2009 r.)

Wskazania dla dokumentów planistycznych wynikające z Polityki Ekologicznej Państwa na lata 2009-2012 z perspektywą do roku 2016:

Działania systemowe:

- zapewnienie, aby projekty wojewódzkich dokumentów strategicznych wszystkich sektorów gospodarki poddawane były procedurze oceny oddziaływania na środowisko i wyniki tej oceny były uwzględniane w ostatecznych wersjach tych dokumentów,

- szersze przystępowanie przedsiębiorstw i instytucji do systemu EMAS12 i innych systemów zarządzania środowiskiem,

- podnoszenie świadomości ekologicznej mieszkańców, w tym kształtowanie proekologicznych zachowań konsumenckich, prośrodowiskowych nawyków i pobudzenia odpowiedzialności za stan środowiska, uczestniczenia w procedurach prawnych i kontrolnych dotyczących ochrony środowiska oraz organizowanie akcji lokalnych służących ochronie środowiska,

- zwiększenie roli wojewódzkich placówek badawczych we wdrażaniu ekoinnowacji w przemyśle oraz w produkcji wyrobów przyjaznych dla środowiska,

- przywrócenie właściwej roli planowania przestrzennego na obszarze całego województwa, w szczególności miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, które powinny być podstawą lokalizacji nowych inwestycji.

Ochrona zasobów naturalnych:

- zachowanie różnorodności biologicznej,

- racjonalne użytkowanie zasobów leśnych,

- racjonalizacja gospodarowania zasobami wód powierzchniowych i podziemnych,
- ochrona przed erozją oraz stosowanie dobrych praktyk rolnych oraz rekultywacja terenów zdegradowanych i zdewastowanych przyrodniczo.

Poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego:

- ochrona powietrza przed zanieczyszczeniem;
- ochrona wód przed zanieczyszczeniem,
- radykalna poprawa gospodarowania odpadami,
- ochrona środowiska przed hałasem i przed oddziaływaniem pól elektromagnetycznych;
- skuteczny nadzór nad instalacjami będącymi potencjalnymi źródłami awarii przemysłowych powodujących zanieczyszczenie środowiska.

Cele strategiczne i operacyjne omawianej Strategii są spójne z ww. dokumentami uchwalonymi na szczeblu krajowym.

Dokumenty strategiczne poziomu wojewódzkiego

– **Strategia Rozwoju Województwa Lubelskiego na lata 2014-2020** (Uchwała Nr XXXIV/559/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 24 czerwca 2013 r.). Analiza spójności Strategii Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 ze Strategią Rozwoju Województwa Lubelskiego 2014-2020 (z perspektywą do 2030 roku) została przedstawiona w Strategii Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020.

– **Program Ochrony Środowiska Województwa Lubelskiego na lata 2012-2015 z perspektywą do roku 2019** (Uchwała Nr XXIV/398/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 lipca 2012 r.).

Jako główny cel Program Ochrony Środowiska wskazuje się zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego województwa (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) oraz harmonizacja rozwoju gospodarczego i społecznego z ochroną walorów środowiskowych. Celami realizacyjnymi są:

- ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody,
- zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii,
- dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego,
- doskonalenie systemu zarządzania środowiskiem.

– **Plan gospodarki odpadami dla województwa lubelskiego 2017** (Uchwała Nr XXIV/396/2012 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 30 lipca 2012 r.).

Cele główne wskazane w PGO to:

- zwiększenie udziału odzysku, w szczególności recyklingu w odniesieniu do szkła, metali, tworzyw sztucznych oraz papieru i tektury, jak również odzysku energii z odpadów zgodnego z wymogami ochrony środowiska.,

- zmniejszenie ilości odpadów ulegających biodegradacji unieszkodliwianych przez składowanie,

- zwiększenie ilości zbieranych selektywnie odpadów niebezpiecznych występujących w strumieniu odpadów komunalnych,

- wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów.

– Program Ochrony Powietrza dla Strefy Lubelskiej (uchwała Nr XXXVII/607/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 listopada 2013 r.).

Głównym celem sporządzenia i wdrożenia POP w zakresie pyłu zawieszonego PM10 jest przywrócenie naruszonych standardów jakości powietrza, a przez to poprawa warunków życia mieszkańców, podwyższenie standardów cywilizacyjnych oraz lepsza jakość życia w strefie narażonej na niekorzystne działanie zanieczyszczeń powietrza.

Realizacja zadań wynikających z POP dla strefy lubelskiej ma na celu zmniejszenie stężenia substancji zanieczyszczającej w powietrzu w danej strefie do poziomu dopuszczalnego i utrzymywania go na takim poziomie.

Zadania przedstawione w Strategii są spójne z założeniami ww. dokumentów.

Dokumenty strategiczne poziomu regionalnego

Przedstawione poniższej dokumenty strategiczne poziomu regionalnego warunkują skuteczną realizację Strategii Rozwoju Miasta do roku 2020. Dokumenty te są planami i programami realizacyjnymi Strategii a część z nich ustanawia warunki do działania oraz określa, jakie zachowania są zgodne z celami Strategii dla uczestników życia społecznego i gospodarczego.

– Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego,

– Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego,

– Wieloletnia Prognoza Finansowa na lata 2014-2020,

– Miejski Plan Zarządzania Kryzysowego,

– Program usuwania wyrobów zawierających azbest,

– Program Ochrony Środowiska,

– Plan Gospodarki Odpadami,

– Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2014-2020,

– Program Opieki nad Zwierzętami Bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt,

– Gminny Program Opieki nad Zabytkami,

– Programu współpracy Miasta Zamość z podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego,

– Założenia do planu zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe Miasta Zamościa na lata 2012-2027,

– Program Gospodarowania Mieszkaniowym Zasobem Miasta Zamość na lata 2014 – 2018.

6 Istniejący stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

6.1 Powietrze atmosferyczne

W zakresie ochrony jakości powietrza Zamość objęty jest Programem Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej, przyjętym uchwałą Nr XXXVII/607/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 listopada 2013 r.

Ocena jakości powietrza za 2013 r. została wykonana w oparciu o kryteria określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu. Zgodnie z rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 13 września 2012 r. w sprawie dokonywania oceny poziomów substancji w powietrzu ocenie podlegają następujące substancje:

- benzen, dwutlenek azotu, dwutlenek siarki, ołów, tlenek węgla, ozon, pył zawieszony PM10 i PM2,5, arsen, kadm, nikiel i benzo/a/piren ze względu na ochronę zdrowia,
- dwutlenek siarki, tlenki azotu i ozon ze względu na ochronę roślin.

Kryterium ochrony zdrowia

Dwutlenek siarki

W strefie lubelskiej dopuszczalne stężenia dwutlenku siarki (1 godz. i 24-godz.) nie są przekraczane. Z uwagi na powyższe strefę lubelską wg kryteriów ochrony zdrowia dla SO₂ zaliczono do klasy A.

Dwutlenek azotu

W rocznej ocenie jakości powietrza dla NO₂ klasyfikacji dokonano na podstawie dwóch parametrów: stężeń średnich rocznych i 1-godz. Podstawę klasyfikacji stanowiły wyniki pomiarów uzyskanych z 6 stanowisk. Stężenia średnie roczne nie przekraczały poziomu dopuszczalnego i wynosiły od 9 µg/m³ do 18,8 µg/m³, co stanowi maksymalnie 47% stężenia dopuszczalnego. Najwyższe stężenie jednogodzinne wynosiło 158,6 µg/m³ (79,3 % dopuszczalnego).

Z uwagi na brak przekroczeń na stanowiskach zlokalizowanych na obszarach o potencjalnie najwyższych spodziewanych stężeniach: Puławach, Zamościu, a także w oparciu o wyniki pomiarów okresowych prowadzonych w miastach grodzkich: Białej Podlaskiej i Chełmie, strefę lubelską wg kryteriów ochrony zdrowia dla NO₂ zaliczono do klasy A.

Pył zawieszony PM 10

W strefie lubelskiej dotrzymanie stężeń 24- godz. i średniorocznych sprawdzono na podstawie serii wyników pomiarów manualnych prowadzonych na 6 stanowiskach. Na wszystkich stanowiskach dotrzymane były stężenia średnie roczne, najwyższe 33,6 µg/m³

stanowiło 84% poziomu dopuszczalnego. Na 3 stanowiskach odnotowano przekroczenie dopuszczalnego stężenia 24-godzinnego. Były to: Puławy ul. Skowieszyńska, Zamość ul. Hrubieszowska i Kraśnik ul. Koszarowa.

Ze względu na przekroczenie 24-godz. stężeń pyłu PM10 wg kryterium ochrony zdrowia strefa lubelska została zaliczona do klasy C.

Analiza serii pomiarowych kolejny raz potwierdziła występowanie znacznie wyższych stężeń w sezonie chłodnym. Wartości średnie dla sezonu chłodnego były około dwukrotnie wyższe od średnich z sezonu ciepłego. Sezonowy rozkład stężeń pyłu PM10 wykazujący występowanie przekroczeń wyłącznie w sezonie grzewczym nasuwa wniosek, iż istotny wpływ na uzyskiwane stężenia ma emisja ze spalania paliw do celów grzewczych.

Pył zawieszony PM2,5

W strefie lubelskiej dotrzymanie stężeń średnich rocznych sprawdzono na podstawie wyników pomiarów wykonywanych na terenie 3 miast: Biała Podlaska, Chełm i Zamość. Stężenie średnie roczne na obszarze Chełma wynosiło $21,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 85,2% poziomu dopuszczalnego, zaś w Zamościu i Białej Podlaskiej odpowiednio $22,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$ i $20,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 89,6% i 81,6% poziomu dopuszczalnego. Z uwagi na powyższe strefę lubelską ze względu na kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM2,5, według poziomu dopuszczalnego, zaliczono do klasy A.

Odnosząc uzyskane wyniki pomiarów do poziomu dopuszczalnego dla fazy II, określonego dyrektywą 2008/50/WE stwierdzić należy, że w Chełmie (stężenie średnie roczne – $21,3 \mu\text{g}/\text{m}^3$) oraz w Zamościu (stężenie średnie roczne – $22,4 \mu\text{g}/\text{m}^3$) wystąpiło jego przekroczenie. Z tego względu strefę lubelską ze względu na kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM2,5, według poziomu dopuszczalnego dla fazy II, zaliczono do klasy C1.

Zgodnie z rozporządzeniem MŚ z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu dla pyłu PM2,5 został określony również poziom docelowy wynoszący $25 \mu\text{g}/\text{m}^3$ dla stężeń średnich rocznych (równy wartości obecnego poziomu dopuszczalnego). Terminem osiągnięcia był 1 stycznia 2010 r. W strefie lubelskiej poziom docelowy pyłu PM2,5 został dotrzymany. Z uwagi na powyższe strefę lubelską ze względu na kryterium ochrony zdrowia dla pyłu PM2,5 według poziomu docelowego, zaliczono do klasy A

Benzen

W strefie lubelskiej dotrzymanie stężenia dopuszczalnego sprawdzono na podstawie wyników pomiarów okresowych wykonanych na terenie 3 miast: Biała Podlaska, Zamość, Kraśnik. Stężenie średnie roczne w Zamościu wynosiło $1,9 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 38% stężenia dopuszczalnego.

Z uwagi na powyższe strefę lubelską, wg kryterium ochrony zdrowia dla benzenu, zaliczono do klasy A.

Ołów

W strefie lubelskiej dotrzymanie stężenia dopuszczalnego sprawdzono na podstawie serii pomiarowej ze stanowiska w Zamościu. Stężenie średnie roczne wynosiło $0,0133 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co stanowi 2,7% poziomu dopuszczalnego.

Ze względu na niewielkie zanieczyszczenie powietrza ołowiem strefę lubelską, dla kryterium ochrony zdrowia, zaliczono do klasy A.

Tlenek węgla

Kryteria oceny jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia tlenkiem węgla dotyczą stężeń 8-godzinnych. Poziom stężeń w strefie lubelskiej oszacowano na podstawie wyników pomiarów prowadzonych w aglomeracji o spodziewanych wysokich stężeniach tlenku węgla. W 2013 r. na terenie województwa lubelskiego funkcjonowało jedno stanowisko (w Lublinie przy ul. Obywatelskiej), gdzie monitorowano stężenia tlenku węgla. W 2013 r. maksymalne ośmiogodzinne stężenie w Lublinie wynosiło $3\ 675 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tj. 36,8% poziomu dopuszczalnego.

Z uwagi na dotrzymanie obowiązujących norm tlenku węgla dla kryterium ochrony zdrowia strefę lubelską zaliczono do klasy A.

Ozon

Kryteria oceny jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia ozonem dotyczą stężeń 8-godzinnych. Poziom docelowy oraz poziom celu długoterminowego ozonu w powietrzu określony jest jako maksymalna średnia ośmiogodzinna spośród średnich kroczących obliczanych ze średnich jednogodzinnych w ciągu doby. Poziom docelowy uznaje się za dotrzymany, jeśli liczba dni przekraczających wartość $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, uśredniona w ciągu kolejnych trzech lat, wynosi nie więcej niż 25. Termin osiągnięcia poziomu docelowego O_3 określono na 2010 r. Poziom celu długoterminowego jest dotrzymany, jeżeli nie występują dni ze stężeniami o wartościach powyżej $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Termin osiągnięcia poziomu celu długoterminowego O_3 w powietrzu określono na 2020 r.

Na wszystkich stanowiskach zlokalizowanych w woj. lubelskim dotrzymana była dopuszczalna częstość przekroczeń.

Wyniki modelowania stężeń ozonu wykonane na poziomie krajowym wykazały, że na przeważającym obszarze województwa lubelskiego liczba dni z przekroczeniami $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$ waha się od 16 do 26. Na niewielkim obszarze, położonym w południowo-zachodniej części graniczącej z woj. podkarpackim, liczba przekroczeń jest większa niż 25 dni. We wschodniej części województwa przekroczeń jest mniej – w granicach 11-15 dni. Wyniki pomiarów stężeń ozonu prowadzone na 5 stacjach nie potwierdzają występowania przekroczeń na obszarze województwa, z których 3 zlokalizowane są na terenach, gdzie wyniki modelowania wykazały przekroczenia. Z uwagi na to, że pomiary traktowane są priorytetowo, strefa lubelska została zaliczona do klasy A.

Maksymalna średnia ośmiogodzinna w ciągu roku była wyższa od $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$, co oznacza, że na każdej stacji wystąpiło przekroczenie drugiego kryterium, jakim jest poziom celu długoterminowego.

Wyniki modelowania potwierdzają występowanie dni ze stężeniami wyższymi od $120 \mu\text{g}/\text{m}^3$. Zatem w strefie lubelskiej nastąpiło przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu wg kryterium ochrony zdrowia i z tego względu została ona zaliczona do klasy D₂.

Arsen

W strefie lubelskiej dotrzymanie poziomu stężeń sprawdzono na podstawie serii pomiarowej ze stanowiska w Zamościu. Stężenie średnie roczne wynosiło $0,67 \text{ ng}/\text{m}^3$, co stanowi 11,2% poziomu docelowego. Ze względu na niewielkie zanieczyszczenie powietrza arsenem dla kryterium ochrony zdrowia, strefę lubelską, zaliczono do klasy A.

Kadm

W strefie lubelskiej dotrzymanie poziomu stężeń sprawdzono na podstawie serii pomiarowej ze stanowiska w Zamościu. Stężenie średnie roczne wynosiło $0,54 \text{ ng}/\text{m}^3$, co stanowi 10,8% poziomu docelowego. Ze względu na niewielkie zanieczyszczenie powietrza kadmem i dotrzymanie norm dla kryterium ochrony zdrowia strefę lubelską zaliczono do klasy A.

Nikiel

W strefie lubelskiej dotrzymanie poziomu stężeń sprawdzono na podstawie serii pomiarowej ze stanowiska w Zamościu. Stężenie średnie roczne wynosiło $0,43 \text{ ng}/\text{m}^3$, co stanowi 7,2% poziomu docelowego. Ze względu na niewielkie zanieczyszczenie powietrza nikiem i dotrzymanie norm dla kryterium ochrony zdrowia, strefę lubelską zaliczono do klasy A.

Benzo/á/piren

Kryterium oceny jakości powietrza pod względem zanieczyszczenia benzo/á/pirenem dotyczy rocznego okresu uśredniania wyników pomiarów. Oceny i klasyfikacji stref dokonano na podstawie wyników pomiarów prowadzonych na 5 stanowiskach. Wartości średnie roczne na wszystkich stanowiskach wynosiły $1 \text{ ng}/\text{m}^3$, czyli poniżej docelowego poziomu benzo/á/pirenu. W oparciu o ww. wartości benzo/á/pirenu strefę lubelską wg kryterium ochrony zdrowia zaliczono do klasy A.

Kryterium ochrony roślin

Dwutlenek siarki

Kryteria oceny jakości powietrza w zakresie SO₂, prowadzonej pod kątem ochrony roślin, dotyczą roku kalendarzowego i pory zimowej. Podstawą klasyfikacji są wyniki pomiarów prowadzonych w Jarczewie i Białym Słupie na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego. Przeprowadzone pomiary nie wykazały przekroczeń wartości kryterialnych. Stężenia średnie roczne dwutlenku siarki na stacjach wynosiły do $3,1 \mu\text{g}/\text{m}^3$ tj. 15,5% poziomu dopuszczalnego, stężenie średnie dla pory zimowej wynosiło do $3,5 \mu\text{g}/\text{m}^3$, tj. 17,5% poziomu dopuszczalnego dla tego okresu.

W oparciu o ww. dane pomiarowe SO₂ strefę lubelską dla kryterium ochrony roślin zaliczono do klasy A.

Tlenki azotu

Kryterium oceny jakości powietrza w zakresie NO_x, prowadzonej pod kątem ochrony roślin, dotyczy roku kalendarzowego. Podstawą klasyfikacji są wyniki pomiarów automatycznych prowadzonych w Białym Słupie na terenie Roztoczańskiego Parku Narodowego. Przeprowadzone pomiary nie wykazały przekroczeń poziomu dopuszczalnego. Stężenie średnie roczne wynosiło 16,6 µg/m³, tj. 55,3% poziomu dopuszczalnego.

Dodatkową informacją wspomagającą ocenę strefy pod względem zanieczyszczenia tlenkami azotu były stężenia uzyskane na stanowiskach tła miejskiego w Zamościu oraz Puławach, nie spełniających kryteriów ochrony roślin w zakresie lokalizacji. Stężenia średnie roczne NO_x na tych stanowiskach wynosiły odpowiednio 21 µg/m³ i 29 µg/m³, co stanowi 70% i 96,7% poziomu dopuszczalnego.

Z uwagi na brak przekroczeń poziomu dopuszczalnego tlenków azotu strefę lubelską wg kryterium ochrony roślin, zaliczono do klasy A.

Ozon

Wyniki pomiarów prowadzonych w Jarczewie, tj. na obszarze gdzie wyniki modelowania stwierdzają przekroczenie, wykazały wartość parametru AOT40 znacznie poniżej wartości kryterialnych. Na stanowisku w Wilczopolu oraz Białym Słupie również nie stwierdzono przekroczeń. Z uwagi na powyższe, według kryterium poziomu docelowego dla ozonu, strefę lubelską zaliczono do klasy A.

Uzyskane wyniki pomiarów oraz wyniki obliczeń modelowych nie dotrzymują natomiast poziomu celu długoterminowego dla ozonu. Ze względu na to kryterium strefę lubelską zaliczono do klasy D₂.

6.2 Wody powierzchniowe i podziemne

6.2.1 Wody powierzchniowe

W 2010 r. monitoring wód został dostosowany do Planów Gospodarowania Wodami (PGW) na Obszarze Dorzeczy.

Program monitoringu na lata 2010 - 2012 (z perspektywą na lata 2013 - 2015) został tak zaprojektowany, aby mógł zapewnić integrację wymagań zawartych w: Ramowej Dyrektywie Wodnej 2006/60/UE (RDW), dyrektywie 91/676/EWG (azotanowej), dyrektywie 91/271/EWG (ściekowej), dyrektywie 78/659/EEC (rybnej), dyrektywie 2009/147/WE (ptasiej), dyrektywie 92/43/EWG (siedliskowej), dyrektywach użytkowych („pitna”, „kapieliskowa”) oraz umowach międzynarodowych.

Podstawą do opracowania sieci pomiarowej były: informacje o presjach, wykaz wód zagrożonych niespełnieniem celów środowiskowych, opracowane przez Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej (KZGW) wykazy wód użytkowych oraz lokalizacja jednolitych części wód na

obszarach NATURA 2000. Sieć monitoringu zaprojektowano tak, aby program pomiarowy w danym punkcie badawczym był dostosowany do wszystkich przypisanych mu celów.

Wody Łabuńki badane były w 2010 r.

Charakterystyka JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku wg załącznika nr 2 do „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” przedstawia się następująco:

Europejski Kod JCWP	PLRW20002324249
Nazwa JCWP	Łabuńka do Czarnego Potoku
Region wodny i kod	region wodny Środkowej Wisły
Obszar dorzecza (nazwa i kod)	obszar dorzecza Wisły, 2000
Ekoregion	Równiny Wschodnie (16)
Typ JCWP	mała rzeka wyżynna węglanowa (9)
status	naturalna część wody
ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona
derogacje	4(4)-1

uzasadnienie derogacji Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW.

W w/w załączniku JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku zaliczono do typu mała rzeka wyżynna węglanowa (9), wg danych uzyskanych z WIOŚ w Lublinie jest to typ 23 – potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych.

Wody Łabuńki badane były w 2010 r. w ramach monitoringu operacyjnego w ppk Łabuńka - Wysokie. Wyniki monitoringu przedstawiono poniżej:

JCWP PLRW20002324249 Łabuńka do Czarnego Potoku:

- typ abiotyczny – 23 (potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych),
- silnie zmieniona lub sztuczna JCWP (T/N) – T,
- klasa elementów biologicznych –III (potencjał umiarkowany dla silnie zmienionych JCWP),
- klasa elementów hydromorfologicznych – II(potencjał dobry dla silnie zmienionych JCWP),
- klasa elementów fizykochemicznych –II (potencjał dobry dla silnie zmienionych JCWP),
- potencjał ekologiczny –umiarkowany dla silnie zmienionych JCWP,
- JCWP na obszarze chronionym (T/N) –T,
- ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych –niespełnione wymogi,
- stan JCWP – zły

W ramach monitoringu na obszarach chronionych w roku 2010 przeprowadzono ocenę stanu ekologicznego JCWP o nazwie Łabuńka do Czarnego Potoku. Monitoring wykazał, że wody Łabuńki nie spełniają wymogów dla obszarów chronionych.

Badania wykazały, że wody JCWP o nazwie Łabuńka do Czarnego Potoku nie spełniają wymagań dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych. Wody nie spełniają także wymagań określonych dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Wody JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku nie spełniają nie spełniała wymagań dla obszarów chronionych wrażliwych na zanieczyszczenia ze źródeł komunalnych, a ich stan/potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany.

6.2.2 Wody podziemne

W celu dostosowania do wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej, dotychczasowa sieć badawcza wód podziemnych została zmodyfikowana. Prowadzony dotychczas monitoring obejmował różne poziomy użytkowe wód podziemnych, obecnie badania dotyczą jednolitych części wód podziemnych. Są to jednostkowe obszary gospodarowania wodami podziemnymi.

Gmina miejska Zamość położony jest w obrębie JCWPd 107.

Poniżej zamieszczono charakterystykę jednolitej części wód podziemnych, w obrębie której będzie prowadzone zamierzone korzystanie z wód (wg załącznika nr 2 do „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”):

- Europejski kod JCWPd – PLGW2300107
- Nazwa JCWPd – 107
- Region wodny – region wodny Środkowej Wisły
- Obszar dorzecza, kod – obszar dorzecza Wisły, 2000,
- Właściwy RZGW – RZGW w Warszawie,
- Ekoregion – Równiny Wschodnie (16),
- Ocena stanu ilościowego – zły (w subczęści),
- Ocena stanu chemicznego – dobry,
- Ocena ryzyka – zagrożony,
- Derogacje – 4(4)-1 (ze względu na znaczący pobór wody z poziomu kredowego przez ujęcia aglomeracji lubelskiej).

Z zestawienia wynika, iż stan chemiczny części wód podziemnych w rejonie miasta Zamość oceniono jako dobry. Stan ilościowy oceniono jako zły – w subczęści (dotyczy to rejonu aglomeracji lubelskiej).

6.3 Gleby

Gleby na terenach zurbanizowanych znajdują się pod obiektami budowlanymi. Na terenach niezabudowanych mają charakter urbanoziemów, znacznie przekształconych. Wykorzystywane są pod ogólnodostępne lub indywidualne tereny zielone. Naturalny charakter zachowały jedynie w strefie użytków rolnych (grunty orne, użytki zielone w dolinach) oraz w obrębie lasu komunalnego. Mało zmienione są również w strefie parku miejskiego.

6.4 Hałas

W ramach monitoringu hałasu w 2012 r. WIOŚ w Lublinie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 10 punktach pomiarowych w większych miastach województwa. Pomiarów prowadzone w celu określenia wskaźników rocznych wykonano w Zamościu przy ul. Lwowskiej. W badanym punkcie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku wynoszące: 4,5 dB dla LDWN oraz 9,0 dB dla LN. Przekroczenia sięgające 7 dB w dzień i ponad 10 dB nocą wykazały również pomiary krótkookresowe. Ponadto pomiary wskazują, że nieco wyższe wartości dźwięków wystąpiły jesienią niż wiosną.

W roku 2013 na terenie Zamościa nie prowadzono badań poziomu hałasu.

6.5 Promieniowanie elektromagnetyczne

Zgodnie z art. 123 ustawy Prawo ochrony środowiska (Dz. U. 2013, poz. 1232 z późn. zm.) oceny poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku i obserwacji zmian dokonuje się w ramach państwowego monitoringu środowiska, do prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku zobowiązany jest wojewódzki inspektor ochrony środowiska. WIOŚ w Lublinie w 2012 r. prowadził pomiary monitoringowe pól elektromagnetycznych w oparciu o rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 listopada 2007 r. w sprawie zakresu i sposobu prowadzenia okresowych badań poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku (Dz. U. 2007 Nr 221, poz. 1645).

Na terenie Zamościa pomiary PEM wykonano w 2 punktach pomiarowych, zlokalizowanych przy ul.: Hrubieszowska i Szczepieszka. Średnie arytmetyczne zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego wynosiły od 0,31 – 0,18 V/m, co stanowi od 2,58% do 4,44% wartości poziomu dopuszczalnego (określonego w rozporządzeniu Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów (Dz. U. Nr 192, poz. 1883)).

7 Projektowany dokument, a zakres ewentualnych skutków środowiskowych

7.1 Ogólna charakterystyka projektowanego dokumentu

Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym Miasta i tym samym wraz ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez Władze Miasta. Zadaniem strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Miasta. Planowanie strategiczne w wymiarze wieloletnim daje możliwość optymalnego wykorzystania zasobów do realizacji najbardziej potrzebnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego zadań.

Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 składa się z następujących opracowań:

- Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020,
- Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 - Diagnoza ilościowa sytuacji społeczno-gospodarczej miasta (Tom I),
- Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 - Diagnoza jakościowa sytuacji społeczno-gospodarczej miasta (Tom II), wraz z Raportem z wynikami badań przeprowadzonych wśród mieszkańców Miasta w dniach od 3 do 24 lutego 2014 r. (załącznik do Tomu II),
- Wdrożenie Strategii Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 (Tom III).

Wymienione opracowania stanowią integralną całość, ale w razie potrzeby mogą być również wykorzystywane jako samoistne dokumenty o zawężonej tematyce.

Strategia Rozwoju miasta Zamość to dokument, który definiuje misję i wizję Miasta oraz wyznacza cele strategiczne, przypisane im cele operacyjne oraz wynikające z nich proponowane zadania realizacyjne.

Misja

Główne pola aktywności w przyszłości, stanowiące najogólniejszy cel Miasta, określono w misji:

Zamość to miasto „idealne”, przyjazne dla wszystkich, łączące tradycje z nowoczesnością, dynamiczne, bezpieczne, otwarte, piękne, pobudzające aktywność obywatelską, dobrze skomunikowane z otoczeniem centrum regionu.

Cele strategiczne

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju Miasta. Cele strategiczne związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów Miasta, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego.

Cele operacyjne

Poszczególnym celom strategicznym przypisane są cele operacyjne, które wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju Miasta.

Strategia wskazuje trzy sfery funkcjonowania Miasta, w stosunku do których określone zostały cele strategiczne. Są to:

- Sfera społeczna,
- Sfera potencjałów i zasobów Miasta,
- Gospodarka i promocja Miasta.

Cele strategiczne zostały opracowane w w/w głównych obszarach funkcjonowania Miasta. Cele strategiczne w podziale na obszary prezentują się następująco:

Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców.

1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców.

Obszar: Potencjały i zasoby Miasta.

2. Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej oraz zachowania zasobów naturalnych przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia integracji przestrzeni w Mieście.

3. Bardzo dobre warunki do życia, rozwoju kultury i przedsiębiorczości, zwłaszcza turystyki w Mieście.

Obszar: Gospodarka i promocja Miasta.

4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Zamościa.

W ramach wyznaczonych celów przewidziano szereg zadań, których realizacja przyczyni się do spójnego i harmonijnego rozwoju Miasta. Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 to dokument o charakterze otwartym, co oznacza, że jej założenia są elastyczne i mogą ulegać modyfikacją w odpowiedzi na zmieniające się warunki otoczenia społeczno – gospodarczego.

Drzewo celów strategicznych stanowi zał. nr 1, a drzewo celów operacyjnych i zadań realizacyjnych zał. nr 2.

8 Wpływ realizacji ustaleń Strategii na poszczególne komponenty środowiska

8.1 Powietrze atmosferyczne

Realizacja celów i zadań realizacyjnych zawartych w "Strategii..." skutkować będzie ograniczeniem emisji zanieczyszczeń z instancji grzewczych oraz pojazdów samochodowych, przez co korzystnie wpłynie na jakość powietrza atmosferycznego w Mieście.

Pozytywny skutek dla jakości powietrza atmosferycznego będzie miała realizacja zadań:

- 2.1.1 Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, w tym realizacja programu ograniczania niskiej emisji,
- 2.4.2 Wdrożenie programu modernizacji systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej,
- 2.4.5 Wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii,
- 2.4.6 Promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- 2.6.2 Budowa i rozwój sieci ciepłowniczej na terenach domów jednorodzinnych,
- 2.6.3 Zastępowanie nieefektywnych źródeł ciepła nowoczesnymi źródłami ciepła.

Działania te stworzą możliwość znacznego ograniczenia emisji szkodliwych substancji do powietrza, pochodzących z niskiej emisji. Ma to bardzo duże znaczenie zważywszy, że ponad 40% zanieczyszczeń powietrza stanowią zanieczyszczenia wprowadzane ze źródeł powierzchniowych.

Modernizacja obiektów pozwoli nie tylko na poprawę ich stanu technicznego, ale także zmniejszenie kosztów ogrzewania i eksploatacji. Podłączenie domów jednorodzinnych do miejskiej sieci ciepłowniczej pozwoli częściowo rozwiązać problemy związane z niską emisją, wynikające przede wszystkim ze stosowania niskosprawnych urządzeń grzewczych, spalania słabej jakości paliw energetycznych i złego stanu technicznego urządzeń i instalacji kotłowych.

Bardzo korzystnym rozwiązaniem będzie również wspieranie i upowszechnienie wykorzystania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (kolektory słoneczne, pompy ciepła).

Na poprawę jakości powietrza wpłynie również realizacja zadań związanych z poprawą infrastruktury drogowej:

- 2.3.1 Regularne remonty i sukcesywna modernizacja infrastruktury drogowej,
- 2.3.3 Budowa nowych dróg,
- 2.3.7 Rozbudowa inteligentnego systemu zintegrowanej sygnalizacji świetlnej.

O wielkości emisji liniowej decydują zanieczyszczenia z transportu powstające wzdłuż tras komunikacyjnych. Substancje emitowane z silników pojazdów wpływają na jakość powietrza szczególnie w najbliższym otoczeniu dróg. Budowa nowych dróg oraz remonty i modernizacja infrastruktury drogowej pozwoli na podniesienie efektywności transportu drogowego na obszarze miasta i skutkować będzie mniejszym obciążeniem środowiska typowymi emisjami z transportu (CO₂, SO₂, NO_x, Pb).

Rozbudowa inteligentnego systemu zintegrowanej sygnalizacji świetlnej wpłynie na poprawienie płynności przejazdu przez Miasto.

Na poprawę jakości powietrza w Mieście wpłynie również realizacja zadań związanych z komunikacją miejską:

- 2.3.4 Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej,
- 2.3.11 Zwiększanie ilościowe i unowocześnianie taboru komunikacji miejskiej,

Oddziaływanie ruchu samochodowego na stan powietrza jest związane z jakością eksploatowanego taboru, częstotliwością przejazdów, prędkością jazdy i jakością dróg. Jakość eksploatowanego taboru to przede wszystkim wiek pojazdów, przebieg, stosowane paliwo oraz rodzaj silnika. Sukcesywna wymiana taboru pozwoli na ograniczenie emisji zanieczyszczeń do powietrza pochodzących ze środków komunikacji miejskiej. Wprawdzie zwiększenie ilościowe taboru spowoduje wzrost emisji zanieczyszczeń do powietrza, należy jednak spodziewać się, że realizacja wskazanych zadań będzie miała korzystny wpływ na jakość powietrza zwłaszcza w dłuższym horyzoncie czasowym.

Odpowiednie zorganizowanie transportu publicznego i uczynienia go atrakcyjną formą komunikacji, konkurencyjną wobec przejazdów indywidualnych, może doprowadzić do znacznego ograniczenia wykorzystania prywatnych pojazdów przez mieszkańców w codziennych przejazdach, co z kolei wiązać się będzie ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń do środowiska.

Potencjalny (pośredni) wpływ na poprawę stanu jakości mają również zadania związane z rozbudową infrastruktury teleinformatycznej:

- 1.13.1 Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej umożliwiającej zastosowanie najnowszych rozwiązań technologii informatycznych – w tym systematyczne rozwijanie sieci Internetu szerokopasmowego i darmowych punktów dostępu,
- 1.13.2 Upowszechnianie możliwości korzystania z systemu e-usług świadczonych przez Urząd Miasta i jednostki podległe,
- 1.13.3 Zwiększanie wykorzystania technologii informacyjnych w mieście.

Realizacja wymienionych zadań umożliwi załatwianie części usług bez korzystania z transportu i przyczyni się do dalszego obciążenia środowiska oddziaływaniami transportowymi.

Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wielkości redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, związanych z realizacją wymienionych zadań. W niniejszym dokumencie nie ma bowiem możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych (poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Strategii).

Większość planowanych inwestycji będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań. Oddziaływanie na środowisko właściwe dla rodzaju prowadzonych prac wystąpi na etapie wykonania lub modernizacji infrastruktury transportowej (prace ziemne, generowanie hałasu i inne). Realizacja inwestycji z zakresu budowy lub przebudowy dróg może wymagać przeprowadzenia postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko (drogi

o nawierzchni twardej całkowitej długości powyżej 1 km należą do przedsięwzięć mogących potencjalnie znacząco oddziaływać na środowisko).

8.2 Emitowanie hałasu

Realizacja zadań z zakresu modernizacji sieci drogowej (zadanie 2.3.1) oraz budowa nowych odcinków dróg (zadanie 2.3.3), w powiązaniu z odpowiednią organizacją ruchu drogowego (zadanie 2.3.7), spowoduje redukcję poziomu hałasu w granicach Miasta. Poprawa jakości szlaków komunikacyjnych wiązać się może z większym natężeniem ruchu pojazdów, ale lepszą przepustowością. Emisja hałasu, nie będzie kumulowała się w miejscach, gdzie ruch jest spowolniony, a rozłoży się równomiernie wzdłuż ciągów komunikacyjnych.

Unowocześnianie taboru komunikacji miejskiej (zadanie 2.3.4, 2.3.11) wiązać się będzie z wymianą pojazdów na nowsze, a tym samym cichsze i bardziej zaawansowane technologicznie, co przyczyni się do obniżenia emisji hałasu.

Zwiększenie udziału komunikacji rowerowej (zadanie 2.3.6) pośrednio wpłynie na zmniejszenie emisji hałasu i poprawę klimatu akustycznego w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych.

Do obniżenia poziomu hałasu przyczyni się zastosowanie nowych innowacyjnych technologii w zakładach usługowych i przemysłowych (zadania 4.3.1 i 4.3.2).

Wzrostem poziomu hałasu skutkować będzie realizacja zadania 2.3.9 – związanego z budową lokalnego lotniska.

Krótkoterminowe zwiększenie się poziomu hałasu może wystąpić podczas prac budowlanych prowadzonych na etapie realizacji przedsięwzięć jednostkowych np. modernizacji obiektów użyteczności publicznej, dróg, infrastruktury sportowej i komunalnej i in. Zmiany te będą miały charakter przejściowy i krótkotrwały.

8.3 Powierzchnia ziemi i gleby

Wszelkie prace, związane z realizacją zabudowy i infrastruktury, będą wpływać niekorzystnie na powierzchnię ziemi.

Zadania, które będą miały wpływ na powierzchnię ziemi to przede wszystkim:

– 1.2.1 Budowa, rozbudowa, adaptacja, nabywanie obiektów pod potrzeby mieszkaniowe,

– 2.1.3 2.1.3. Budowa, nabywanie nowych mieszkań i budynków komunalnych i socjalnych oraz wspieranie TBS.

Realizacja wymienionych zadań wiązać się będzie z zajmowaniem powierzchni terenu dotąd niezabudowanej pod nowe budynki, a przez to z ingerencją w powierzchnię ziemi i degradację powierzchniowej warstwy gleby. Usunięcie profilu glebowego i zmiany

ukształtowania powierzchni w miejscach posadowienia budynków oraz wprowadzenie powierzchni utwardzonych zasadniczo można uznać za nieodwracalne.

Innymi zadaniami mającymi niekorzystny wpływ na powierzchnię ziemi są:

– 1.15.1 Tworzenie warunków dla rozwoju usług bytowych i handlu,

– 4.2.4 Rozwijanie, w strefie ekonomicznej i strefach aktywności gospodarczej, infrastruktury dostosowanej do potrzeb przedsiębiorstw.

Wskazanie terenów inwestycyjnych, a następnie ich wykorzystanie przez inwestorów będzie skutkowało zajmowaniem powierzchni ziemi i degradacją gleb, głównie poprzez usunięcie warstwy próchnicznej gleb z terenów, na których będzie powstawać infrastruktura, a także trwałego przykrycia powierzchni ziemi i gleby sztucznymi nawierzchniami.

Ważne w kontekście ochrony powierzchni ziemi i gleby jest planowanie wymienionych zadań w ramach opracowań studyjno – przestrzennych, co w znacznym stopniu powinno ograniczyć negatywne oddziaływania poprzez wskazanie miejsc na zabudowę z uwzględnieniem potrzeb ochrony środowiska.

Większość zadań wskazanych w celu operacyjnym 2.3, związanych z rozwojem systemów komunikacji w mieście i z miastem, będzie bezpośrednio lub pośrednio oddziaływać na powierzchnię ziemi i gleby. Oddziaływania bezpośrednie będą miały w większości charakter negatywny. Należy wśród nich wymienić działania nastawione na budowę, przebudowę i rozbudowę sieci drogowej oraz budowę parkingów. Inwestycje związane z realizacją tych działań wiążą się przeważnie z zajęciem powierzchni ziemi i przykryciem jej sztucznymi nawierzchniami, nawet jeśli realizowane są w osi dotychczas istniejącej infrastruktury. Roboty ziemne niezbędne w trakcie realizowania przedsięwzięć drogowych niosą ze sobą nieodłącznie zmiany w powierzchni ziemi oraz przekształcenie i degradację powierzchniowej warstwy gleby.

Korzystny wpływ na powierzchnię ziemi i gleby powinna mieć realizacja zadania związanego ze zwiększaniem ilości miejsc parkingowych. Budowa nowych parkingów pozwoli na ograniczanie zjawiska parkowania „gdzie popadnie”, często w miejscach do tego celu nieprzystosowanych: trawniki, skwerki itp., co powoduje zanieczyszczanie i degradację gleby w tych miejscach. Ponadto nowe parkingi pozwolą skupić parkujące pojazdy na małych, przystosowanych powierzchniach, przez co ograniczone zostanie zajmowanie powierzchni i niszczenie gleb przez parkujące pojazdy na terenie miasta.

Również rozbudowa i integracja ścieżek rowerowych może wiązać się z ingerencją w powierzchnię ziemi oraz potencjalnie oddziaływać na gleby. Trasy turystyczne należy zatem planować tak, aby wykorzystać już istniejącą infrastrukturę (lokalne drogi, ścieżki), aby w jak najmniejszym stopniu wymagały ingerencji w powierzchnię ziemi i nie wiązały się z ingerencją w profil glebowy.

Wpływ na powierzchnię ziemi będą miały również zadania związane z rozbudową infrastruktury technicznej, chociaż nie będą one powodowały zmian w ukształtowaniu powierzchni:

- 2.2.2. Sukcesywna rozbudowa infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod budownictwo i inwestycje,

- 2.6.2 Budowa i rozwój sieci ciepłowniczej,

- 2.6.4 Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej.

Również w tym przypadku naruszona zostanie pokrywa glebowa. Negatywne oddziaływanie może być minimalizowane poprzez selektywne zbieranie warstwy próchnicznej gleby, która następnie będzie wykorzystywana do rekultywacji.

Na obszarze miasta występują gleby wysokich klas bonitacyjnych I, II i III. Gleby mineralne zbonifikowane w klasie I – III podlegają ochronie i zmiana ich przeznaczenia wymaga uzyskania zgody na wyłączenie z użytkowania rolnego – Ustawa z dnia 3 lutego 1995 roku o ochronie gruntów rolnych i leśnych – tekst jednolity (Dz. U. 2013, poz. 1205 z późn. zm.). Przepisów ustawy nie stosuje się do gruntów rolnych stanowiących użytki rolne położonych w granicach administracyjnych miast.

8.4 Wody powierzchniowe i podziemne

Przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę powodować będzie wzrost ilości ścieków powstających w Mieście. Na terenach przeznaczonych pod zabudowę mieszkaniową będą to głównie ścieki bytowe. Wpływ realizacji przedsięwzięć usługowych i produkcyjnych na ilość i rodzaj wytwarzanych ścieków zależeć będzie od rodzaju usług i procesów technologicznych.

W celu ochrony środowiska wodnego w Strategii umieszczono następujące zadania:

- 2.2.2 Sukcesywna rozbudowa infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod budownictwo i inwestycje,

- 4.2.4 Rozwijanie, w strefie ekonomicznej i strefach aktywności gospodarczej, infrastruktury dostosowanej do potrzeb przedsiębiorstw.

Realizacja wymienionych zadań przyczyni się do utrzymania dobrej jakości wód powierzchniowych i podziemnych przyczyniając się do ograniczenia wielkości zrzutu ścieków do gruntu i wód.

Realizacja zadania 2.6.4 – rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej, pozwoli na ujęcie ścieków deszczowych z powierzchni utwardzonych i podczyszczenie tych ścieków do wymaganych standardów. Ograniczeniu ulegną zatem wielkości ładunków zanieczyszczeń (ropopochodnych i zawiesin) wprowadzanych w sposób bezpośredni do środowiska.

8.5 Gospodarka odpadami

W omawianym dokumencie brak jest odniesień do gospodarki odpadami.

System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta Zamość oparty jest na „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Zamość”, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta Zamość. Zgodnie z w/w dokumentem od 1 lipca 2013 r. systemem odbioru odpadów komunalnych zostały objęte nieruchomości zamieszkałe tj. właściciele w zabudowie wielorodzinnej (bloki) oraz zabudowie jednorodzinnej. Od 1 stycznia 2015 r. zgodnie z uchwałą Rady Miasta Zamość – systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta Zamość zostaną objęci także właściciele nieruchomości niezamieszkałych (podmioty prowadzące działalność gospodarczą).

8.6 Wykorzystanie zasobów środowiska

Na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska pozwoli realizacja celu operacyjnego 4.3 Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw.

Rozwój innowacji w nowoczesnej gospodarce wiąże się z wprowadzaniem najbardziej wydajnych i racjonalnych rozwiązań technologii i rozwiązań innowacyjnych. Nowoczesne struktury przemysłowe, biznesowe powstają zgodnie z zasadami ochrony środowiska i przy projektowaniu, których duży nacisk kładzie się na aspekty efektywności energetycznej, a także oszczędności surowców, energii itp.

Współpraca z inwestorami (cel operacyjny 3.1, 4.2, 4.9, 4.10) nie powinna ograniczać się do działań polegających jedynie na ułatwieniach w inwestowaniu, ale powinna także zachęcać i inicjować powstawanie prośrodowiskowych ośrodków inwestycyjnych, opierających się na rozwiązaniach ekologicznych, nastawionych na: ograniczanie emisji zanieczyszczeń, gazów, ograniczenie wytwarzanych odpadów oraz na ograniczanie zużycia energii i surowców.

Na zmniejszenie zużycia węgla (nieodnawialnego źródła energii) wpłynie realizacja zadań:

- 2.1.1 Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, w tym realizacja programu ograniczania niskiej emisji,
- 2.4.2 Wdrożenie programu modernizacji systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej,
- 2.4.5 Wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii,
- 2.4.6 Promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych,
- 2.6.2 Budowa i rozwój sieci ciepłowniczej,
- 2.6.3 Zastępowanie nieefektywnych źródeł ciepła nowoczesnymi źródłami ciepła.

Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej (zadanie 2.3.4, 2.3.11) wiązać się będzie z wprowadzaniem pojazdów ekologicznych i energooszczędnych, co skutkować będzie zmniejszeniem zużycia nieodnawialnych surowców energetycznych (paliw opartych na ropie naftowej).

Modernizacja oświetlenia ulicznego (zadanie 2.4.3) skutkować będzie spadkiem zużycia energii elektrycznej.

Upowszechnianie możliwości korzystania z systemu e-usług świadczonych przez Urząd Miasta i jednostki podległe (zadanie 1.14.2, 1.14.3) pozwoli zmniejszyć ilość zużytego papieru.

8.7 Klimat

Realizacja wskazanych w Strategii zadań może w pozytywny sposób wpływać na klimat. Istotny wpływ na klimat ma emisja gazów cieplarnianych. Realizacja programu ograniczania niskiej emisji (zadanie 2.1.1), wdrażanie programu modernizacji systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej (zadanie 2.4.2), wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii (zadanie 2.4.5), promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych (2.4.6), budowa i rozwój sieci ciepłowniczej (2.6.2) oraz zastępowanie nieefektywnych źródeł ciepła nowoczesnymi źródłami ciepła (2.6.3) spowodują spadek emisji gazów cieplarnianych z terenu Miasta.

Korzystnie na klimat wpłynie również realizacja zadań określonych w celu operacyjnym – wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw (4.3). Wdrażanie innowacji w przedsiębiorstwach wiąże się ze zmianami w technologii i zarządzaniem procesem produkcyjnym, co ma pozytywny wpływ na środowisko i pośrednio lub bezpośrednio na klimat, poprzez stosowanie urządzeń o najwyższym poziomie oszczędzania energii, zmniejszeniu zużycia surowców, prowadzenie gospodarki odpadowej nastawionej na segregację i wtórne wykorzystanie odpadów itp.

8.8 Środowisko biotyczne: zwierzęta i rośliny

Działania mające charakter organizatorski, na obecnym poziomie doprecyzowania, są neutralne dla środowiska. Natomiast zadania, które mają charakter budowlany będą źródłem niekorzystnych oddziaływań na środowisko biotyczne. Z uwagi na ogólność zapisów zawartych w Strategii trudne jest szczegółowe określenie obszarów, na których wystąpi znaczące oddziaływanie. W większości przedsięwzięć nie wskazuje się konkretnych lokalizacji, w związku z czym nie ma możliwości dokonania pełnej analizy oddziaływania tych przedsięwzięć na florę i faunę.

Wszystkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni będą wpływać na bioróżnorodność danego obszaru, ponieważ wiążą się ze zmianą charakteru

użytkowania terenu, zmianą charakteru powierzchni biologicznie czynnej, z podziałami terenu i osłabieniem jego odporności na antropopresję, z tworzeniem barier przestrzennych, z wyparciem pewnych gatunków i wprowadzeniem innego rodzaju roślinności (np. zieleni urządzonej, izolacyjnej). Określenie skali oddziaływania możliwe będzie na etapie oceny konkretnego przedsięwzięcia.

W przypadku zadań związanych z budową i rozbudową infrastruktury technicznej (zadania: 2.2.2, 2.6.2, 2.6.4) oraz infrastruktury teleinformatycznej (1.14.1) niekorzystny wpływ ograniczał się będzie głównie do krótkookresowego, lokalnego oddziaływania związanego z fazą realizacji inwestycji (etapem prac budowlanych, remontowych). Oddziaływanie będzie związane przede wszystkim z emisją hałasu z maszyn budowlanych, powodującą płoszenie zwierząt. Należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych. Drzewa rosnące w pobliżu inwestycji należy zabezpieczyć przed możliwością uszkodzenia przez maszyny budowlane.

Niekorzystny wpływ na bioróżnorodność będzie miała realizacja zadań związanych z budową nowych obiektów mieszkaniowych (zadania: 1.2.1, 2.1.3,), dróg (2.3.3), parkingów (2.3.5), ścieżek rowerowych (2.3.6), a także rozwojem inwestycji związanych z usługami i przemysłem (1.15.1). Realizacja tych zadań skutkować będzie zmniejszeniem powierzchni biologicznie czynnej. Ponadto rozbudowa ścieżek rowerowych w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo wiązać się będzie ze zwiększeniem penetracji tych terenów przez ludzi. Niekontrolowany ruch aktywnej turystyki może prowadzić do niszczenia cennych stanowisk, a także pogorszenia stanu siedlisk. Właściwe wytyczenie tras rowerowych i ścieżek pozwoli na zminimalizowanie antropopresji w miejscach szczególnie cennych przyrodniczo.

Niekorzystny wpływ na florę i faunę pośrednio będzie miała również realizacja zadań zmierzających do budowy lokalnego lotniska (zadanie 2.3.9).

Podczas realizacji zadań 1.6.3, 2.1.1 i 2.1.4 możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań związanych z remontami niektórych elementów, np. poddaszy, strychów, fasad poprzez ograniczenie dostępnych dla awifauny schronień. Dlatego wszelkie prace remontowe oraz izolacja termiczna budynków musi uwzględniać okres lęgowy, okres karmienia i wyprowadzania piskląt itp.

Korzystnie na środowisko biotyczne wpłynie realizacja zadania 2.5.2 - tworzenie terenów zielonych na nowych i starych osiedlach. Z przyrodniczego punktu widzenia takie tereny są cennym i biologicznie aktywnym uzupełnieniem ogólnego bilansu przyrodniczych zasobów miasta, zwłaszcza zieleni. Sprzyjają także zachowaniu bioróżnorodności aglomeracji miejsko – przemysłowych.

Pośrednio pozytywnie na środowisko biotyczne wpływać będzie realizacja zadań związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń atmosferycznych (omówione w rozdz. 8.1) i ograniczeniem ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych (omówione w rozdz. 8.4), ponieważ stan powietrza atmosferycznego oraz jakość wód mają znaczący wpływ na szatę roślinną oraz faunę.

8.9 Krajobraz

Realizacja niektórych zadań wskazanych w Strategii będzie miała wpływ na istniejący krajobraz.

Dotyczy to przede wszystkim planowanej zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych i przemysłowych. W strategii przewidziano wiele działań ułatwiających prowadzenie działalności gospodarczej, które mają za zadanie stworzyć warunki do rozwoju nowych przedsiębiorstw na terenie Miasta. Wiąże się to z koniecznością zabudowania nowych terenów. W związku z powyższym istotna jest realizacja zadania 2.2.1 - Ujednolicenie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i MPZP. Realizacja tego zadania pozwoli na harmonijny rozwój zabudowy oraz zachowanie unikalnych walorów krajobrazowych Zamościa.

Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu, nie zaburzały historycznego układu przestrzennego objętego ochroną konserwatorską.

Prowadzenie planowanych modernizacji obiektów objętych ochroną, należy prowadzić w uzgodnieniu z Konserwatorem Zabytków.

Korzystny wpływ na krajobraz będą miały zadania związane z zwiększeniem powierzchni i poziomu zagospodarowania terenów rekreacyjnych i zielonych w Mieście:

- 2.5.1 Zagospodarowanie bulwarów spacerowych,
- 2.5.2 Tworzenie terenów zielonych na nowych i starych osiedlach,
- 2.5.3 Rewitalizacja zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych.

Umieszczenie tych zadań w Strategii świadczy o traktowaniu zieleni urządzonej jako istotnego elementu kształtującego prawidłowo zagospodarowaną przestrzeń miejską. Realizacja wymienionych zadań pozwoli na podniesienie walorów estetycznych Miasta.

Korzystny wpływ na krajobraz będzie miała również realizacja zadań pozwalających na zachowaniu ładu przestrzennego w Mieście:

- 2.2.3 Rewitalizacja/porządkowanie terenów niezagospodarowanych oraz zdegradowanych (m.in. powojkowych, przemysłowych, rekreacyjnych),
- 2.2.4 Tworzenie nowych i ulepszanie istniejących zespołów małej architektury w obrębie przestrzeni publicznej,
- 2.2.5 Rewitalizacja zabytkowej tkanki miejskiej,

- 2.2.6 Rewitalizacja terenu Starego Miasta oraz jego najbliższego otoczenia,
- 2.2.7 Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznej,
- 2.2.8 Poprawa estetyki Miasta.

8.10 Zabytki

Realizacja wszystkich zadań zmierzających do poprawy stanu powietrza atmosferycznego (opisane w rozdz. 8.1) korzystnie wpłynie na stan zabytków. Dotyczy to zarówno zadań prowadzących do zmniejszenia niskiej emisji jak i zadań, które pozwolą na obniżenie emisji liniowej Zanieczyszczenia powietrza powodowane przez NO₂ i SO₂ powodują korozję materiałów budowlanych. Zmniejszenie ilości zanieczyszczeń ograniczy niszczenie fasad zabytkowych budynków.

Również zadania dotyczące minimalizacji uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym i drganiami (opisane w rozdz. 8.2), będą korzystne dla budynków, w tym obiektów zabytkowych, ponieważ wpłyną na zmniejszenie negatywnego oddziaływania drgań i wibracji, które mogą powodować ich uszkodzenie.

Korzystnie na stan zabytków wpłyną prace związane z rewitalizacją zabytkowej tkanki miejskiej (2.2.5) i rewitalizacją terenu Starego Miasta oraz jego najbliższego otoczenia (2.2.6). Planowane prace pozwolą na utrzymanie dobrego stanu zabytków i zabezpieczą je przed degradacją w przyszłości.

Usprawnienie układu komunikacyjnego zwiększy dostępność turystyczną miasta, tak zewnętrzną jak i wewnętrzną ułatwiając tym samym dotarcie potencjalnym zwiedzającym do poszczególnych obiektów.

8.11 Obszary chronione

W południowej części miasta znajdują się tereny charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które zostały objęte ochroną obszarową. Z form ochrony przyrody w myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na terenie Miasta znajdują się obszary chronione w sieci Natura 2000: PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki i PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy. Do południowo – zachodniej strony granica miasta przylega obszar PLB 060012 Rostocze.

Ochroną indywidualną objęte zostały pomnikowe drzewa.

Obszary Natura 2000

Przedsięwzięcie nie będzie miało znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary chronione w sieci Natura 2000. Przez znaczące negatywne oddziaływanie rozumieć należy oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania mogące: pogorszyć stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla

których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub wpłynąć negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar Natura 2000 lub pogorszyć integralność obszaru Natura 2000 lub jego powiązania z innymi obszarami.

Przeprowadzając ocenę oddziaływania danego przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 należy odnieść się do siedlisk i gatunków przedstawionych w SDF z ocenami A, B i C. Wg „Wytycznych do określania znaczącego wpływu przedsięwzięcia na przedmioty ochrony w obszarach Natura 2000” gatunki i siedliska ujęte w SDF jako D nie są przedmiotami ochrony i nie muszą być przedmiotami oceny.

Obszar PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki

Obszar PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki to ostoja utworzona w oparciu o Dyrektywę Ptasią. W obrębie ostoi występują zarówno ptaki związane ze środowiskiem wodnym, jak i gatunki preferujące tereny ekstensywnie użytkowane.

Przy przeprowadzaniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko uwzględniono gatunki wymienione w SDF z oceną C. Dla obszaru Dolina Górnej Łabuńki są to: derkacz, bekas dubelt i rycyk. Na łąkach położonych w południowej części Miasta stwierdzono obecność derkacza. Najbliższe miejsce występowania dubelta znajduje się pomiędzy Łabuńkami a Barchaczowem w odległości ponad 7 km od granic Miasta. Stanowisko rycyka znajduje się w odległości ponad 10 km od Zamościa.

Derkacz zasiedla otwarte i półotwarte tereny z żyznymi, podmokłymi, ekstensywnie użytkowymi łąkami. Główne zagrożenia dla derkacza to: utrata siedlisk lęgowych w wyniku zmian reżimu hydrologicznego rzek, zmieniających częstość i długość zalewów w dolinach rzecznych oraz utrata siedlisk gniazdowych w wyniku zmniejszania się powierzchni ekstensywnie użytkowanych łąk i pastwisk w dolinach rzecznych.

Dubelt zasiedla rozmaitego typu tereny bagienne, zarówno otwarte, jak i z rozproszonymi krzewami i drzewami, także skraje, a nawet wnętrza lasów brzoźowych, olchowych i wierzbowych oraz niezbyt podmokłe łąki. Głównym zagrożeniem tego gatunku jest utrata siedlisk lęgowych na skutek zmian w środowisku. Zmiany te mogą być wywołane celowym osuszaniem lub przez całkowite zarastanie krzewami i drzewami bardziej otwartych dawniej bagien. Zarastanie to wynika z zaprzestania wykaszania podmokłych łąk turzycowych i obniżania się poziomu wód gruntowych.

Rycyk gnieździ się na rozległych, podmokłych łąkach kośnych i pastwiskach w dolinach rzek. Preferuje płaty porośnięte wyższą (15–25 cm) roślinnością, w pobliżu płytkich rozlewisk (okresowo wypełnione wodą obniżenia wśród łąk, obrzeża otwartych starorzeczy, płycizny na brzegach koryta rzecznej). Wybiera łąki o urozmaiconym składzie gatunkowym roślinności, graniczące z płatami pastwisk. Unika terenów położonych w pobliżu uczęszczanych

dróg, przede wszystkim dróg kołowych o dużym natężeniu ruchu. Wycofuje się z łąk niekoszonych regularnie, zarastających zwartą, wysoką roślinnością zielną.

Jak wynika z powyższego największym zagrożeniem dla wymienionych gatunków jest zaprzestanie systematycznego wykaszania łąk, w przypadku derkacza również zmiana reżimu hydrologicznego rzek. Zadania wskazane w omawianej Strategii nie odnoszą się do rolnego użytkowania gruntów, nie będą również wpływać na zmianę stosunków wodnych. Żadne z wymienionych zadań nie stanowią źródła zagrożeń dla gatunków chronionych.

Tereny położone na południowy zachód od Miasta to miejsce żerowania derkacza. Prace związane z rewitalizacją zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych (zadanie 2.5.3) nie będą powodować płoszenia derkacza. Realizacja tego zadania wiązać się będzie z uporządkowaniem terenów, które znajdują się poza granicami obszaru PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki.

Realizacja zadań: 2.5.1 – zagospodarowanie bulwarów spacerowych oraz 2.3.7 rozbudowa i integracja systemu ścieżek rowerowych może być źródłem niekorzystnych oddziaływań na derkacza zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji. Na etapie realizacji oddziaływanie będzie związane przede wszystkim z emisją hałasu z maszyn budowlanych, powodującą płoszenie ptaków. Należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych. Na etapie eksploatacji niekorzystne oddziaływanie wynikać może ze zwiększenia penetracji tego terenu przez ludzi. Właściwe wytyczenie tras rowerowych i ścieżek pozwoli na zminimalizowanie antropopresji.

PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy

Na terenie ostoi występują następujące typy siedlisk wymienione w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG:

- zmiennowilgotne łąki trzęślicowe (*Molinion*) (kod 6410),
- niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) (kod 6510).

Siedliska o kodzie 6410 otrzymały ogólną ocenę D, co świadczy o dobrym zachowaniu występujących tych siedlisk. Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie (*Arrhenatherion elatioris*) otrzymały ogólną ocenę C.

Planowane przedsięwzięcie nie będzie niekorzystnie oddziaływać na siedliska o kodzie 6510. Przede wszystkim na terenie objętym opracowaniem nie stwierdzono występowania tych siedlisk (wg danych uzyskanych w GDOŚ w promieniu 10 km od granic Zamościa nie występują siedliska chronione). Łąki występujące w południowej części Miasta nie mają cech siedlisk priorytetowych. Największym zagrożeniem dla siedlisk o kodzie 6510 jest zarzucenie gospodarowania kośno – pasterskiego, co uruchamia proces sukcesji. Zaprzestanie użytkowania powoduje wkroczenie wysokich bylin i rozwój ziołorośli, a następnie roślinności

krzewiastej i drzewiastej. Zadania wyznaczone w Strategii nie mają wpływu na sposób zagospodarowania łąk.

Z roślin wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG na terenie obszaru ogólną ocenę B otrzymał starodub łąkowy. Na łąkach znajdujących się w południowej części Miasta nie stwierdzono obecności tego gatunku. Głównym źródłem zagrożenia gatunku są zmiany jego siedlisk wskutek osuszania podmokłych łąk. Żadne z proponowanych w Strategii zadań nie będzie powodować niszczenia stanowisk staroduba łąkowego i nie będzie miało wpływu na jego populację.

Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które otrzymały ogólną ocenę C to: bóbr i wydra. Planowane przedsięwzięcie nie będzie miało wpływu na wymienione gatunki priorytetowe.

Bóbr i wydra są to gatunki o ziemnowodnym trybie życia. Na terenie Miasta ani w jego sąsiedztwie nie stwierdzono obecności nor i żeremi, nie stwierdzono również śladów bytowania wydry. Rzeki Łabuńka i Topornica nie są zasobne w ryby, przez co baza pokarmowa dla wydry jest zbyt uboga.

Z bezkręgowców wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG na terenie omawianej ostoi występują motyle: czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek, modraszek telejus i modraszek nausitous. Otrzymały one ogólną ocenę C. Wymienione gatunki nie wymagają ochrony czynnej. Sytuacja populacji tych gatunków, jest w Polsce na razie dosyć stabilna i wyraźnie lepsza niż w wielu krajach zachodniej Europy.

Aby skutecznie chronić czerwończyka nieparka należy utrzymywać w dostatecznym stopniu wilgotne łąki – nie dopuszczać do ich osuszania i prowadzić zabiegi mające na celu przeciwdziałanie zarastaniu tych łąk. Zagrożeniem dla czerwończyka fioletka jest intensywne zagospodarowanie wilgotnych łąk, które eliminuje roślinę pokarmową (rdestu wężownika), a także sukcesja roślinności krzewiastej. Zagrożeniem dla modraszka telejusa i modraszka nausitous jest intensywne zagospodarowanie wilgotnych łąk poprzez ich wcześniejsze i częstsze koszenie oraz, w mniejszym stopniu, naturalna sukcesja.

Wskazane zagrożenia dla chronionych gatunków i siedlisk wiążą się z zaniechaniem gospodarowania kośno – pasterskiego. Zadania wskazane w omawianej Strategii nie odnoszą się do rolnego użytkowania gruntów i nie będą miały wpływu na ich użytkowanie. Żadne z wymienionych zadań nie będzie źródłem zagrożeń dla gatunków chronionych.

Realizacja celów i zadań wskazanych w Strategii nie będzie miała wpływu na integralność obszaru; nie będzie ingerować w siedliska priorytetowe, a tym samym nie będzie powodować fragmentaryzacji siedlisk. Planowane przedsięwzięcia nie będą stanowić bariery ekologicznej, uniemożliwiającej wymianę zasobów genowych, tym samym nie wpłyną na spójność obszarów chronionych.

PLB060012 Roztocze

Obszar PLB060012 Roztocze to rozległa ostoja o powierzchni 103 503,3 ha. Została ona utworzona w oparciu o Dyrektywę Ptasią. Duże zróżnicowanie siedlisk, zapewniających ptakom miejsce żerowania, bezpieczne schronienie i warunki do rozrodu, wpływa na wielość występujących tutaj gatunków. W obrębie ostoi występują zarówno ptaki związane ze środowiskiem wodnym, jak i gatunki preferujące środowisko leśne bądź tereny ekstensywnie użytkowane.

Gatunki wymienione w SDF z oceną B i C to: bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, orlik krzykliwy, derkacz, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, puchacz, puszczyk uralski, lelek zwyczajny, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbisty, włośchatka zwyczajna, kobuz, jarzębatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, gąsiorek, dzięcioł białoszyi, gołąb siniak i pliszka górską.

Ptaki związane ze środowiskiem wodnym to: bączek, podgorzałka, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, pliszka górską.

Podgorzałka zajmuje zbiorniki z dobrze rozwiniętą roślinnością wynurzoną (trzcina, turzyce); ważna dla niej jest też obecność roślinności pływającej i gęstej roślinności litoralnej. W okresie lęgowym występuje głównie na stawach rybnych, a także na jeziorach, zbiornikach retencyjnych. Bączek zamieszkuje płytkie zbiorniki wodne z rozległymi płacami trzciny lub pałki, zabagnione tarasy zalewowe rzek. Rybitwa rzeczna zajmuje bardzo szerokie spektrum siedlisk. Gnieździ się w sąsiedztwie stawów, jezior, dolin rzecznych – szczególnie chętnie na wyspach i półwyspach, różnego typu sztucznych zbiornikach wodnych i żwirowniach. Unika uregulowanych cieków wodnych. Rybitwa białowąsa zamieszkuje zabagnione tereny nizinne, stawy rybne. Rybitwy te szczególnie chętnie gnieźdzą się wśród niezbyt zwartej roślinności wodnej o wynurzonych i pływających liściach, w sąsiedztwie szuwarów i fragmentów otwartego lustra wody.

Pliszka górską żyje nad dzikimi, wartkimi, naturalnymi wodami płynącymi - zajmuje brzegi czystych potoków i rzek orwacym nurcie i kamienistych, zarośniętych brzegach oraz piaszczystym lub żwirowym dnie.

W sąsiedztwie Miasta nie występują siedliska preferowane przez wymienione gatunki. Najbliższe stwierdzone stanowisko dotyczy bączka – w odległości około 4 km od granic Zamościa. Przewidziane w Strategii zadania nie będą powodować zmian reżimu hydrologicznego rzek i nie przyczynią się do utraty siedlisk lęgowych i żerowisk ptactwa wodnego.

Ptaki związane z terenami użytkowymi rolniczo to jarzębatka, gąsiorek i derkacz.

Jarzębatka zasiedla przede wszystkim krajobraz rolniczy i doliny rzeczne ze zróżnicowanymi strukturalnie wielowarstwowymi zadrzewieniami. Gąsiorek zasiedla szeroki

wachlarz siedlisk. Gnieździ się przede wszystkim w otwartym krajobrazie rolniczym o zróżnicowanej strukturze. Zasiedla pola z rozrzuconymi kępami drzew i krzewów na miedzach, nad rowami i wzdłuż dróg, zakrzaczone łąki i pastwiska. W miastach w zasadzie nie występuje. Oddziaływanie na derkacza opisane zostało powyżej (przy omawianiu obszaru PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki).

Kobuz jest ptakiem terenów otwartych z alejami drzew. Zasiedla obrzeża starych lasów, głównie sosnowych, i świetlistych drzewostanów w pobliżu pól (też polany w ich obrębie) i łąk z kępami zadrzewień, wrzosowisk i terenów bagiennych. Do gniazdowania wykorzystuje opuszczone gniazda innych ptaków drapieżnych i krukowatych. W sąsiedztwie Zamościa nie stwierdzono występowania tego gatunku.

W ostoi występują również gatunki zasiedlające strefy ekotonowe las – woda. Ptaki preferujące otwarte przestrzenie w sąsiedztwie zbiorników wodnych to: orlik krzykliwy, bocian czarny. Orlik krzykliwy zakłada gniazda na drzewach w lasach liściastych i mieszanych, położonych w pobliżu mokradeł, wilgotnych łąk lub zróżnicowanych terenów rolniczych urozmaiconych śródpolnymi zabagnieniami. Bocian czarny optymalne warunki znajduje w siedliskach ze znacznym udziałem trudno dostępnych terenów podmokłych i zabagnionych, obfitujących w śródleśne rzeki i rowy melioracyjne, stwarzające dogodne warunki żerowania. Stwierdzone stanowiska tych gatunków znajdują się w odległości ponad 10 km od terenu objętego opracowaniem, na terenach znajdujących się w sąsiedztwie Zamościa nie ma dogodnych warunków żerowania wymienionych gatunków. Wobec powyższego nie zrealizowanie zadań wskazanych w Strategii nie będzie niekorzystnie oddziaływać na omawiane gatunki.

Gatunki leśne to: trzmiełojad, gołąb siniak, lelek, muchołówka mała, muchołówka białoszyja.

Trzmiełojad zasiedla różnego rodzaju drzewostany, preferując stare drzewostany liściaste i mieszane. Ważnym dla trzmiełojada czynnikiem siedliskowym jest rozległość obszaru leśnego. Istotna jest jednak obecność w sąsiedztwie lasów terenów otwartych, a w kompleksach leśnych – polan. Siniak gniazduje w starych, ponad 100-letnich lasach liściastych, w lasach mieszanych oraz borach sosnowych obfitujących w stare dziuple po dzięciole czarnym. Żeruje na terenach otwartych w krajobrazie rolniczym. Lelek jest gatunkiem charakterystycznym dla rozległych kompleksów leśnych z polanami i zrębami. Najczęściej zasiedla skraje borów mieszanych i suchych oraz świetliste dąbrowy. Szczególnie licznie zasiedla rozległe zręby oraz tzw. pożarzyska i większe śródleśne polany. Siedliskiem muchołówki małej są starsze drzewostany liściaste i mieszane. Najchętniej zasiedla drzewostany z dużym udziałem buka bądź grabu. Niezbędne warunki do jej występowania to dojrzałe (z reguły ponad 80–100-letnie), najczęściej cieniste drzewostany liściaste i mieszane, obfitujące w próchniejące drzewa. Muchołówka białoszyja gniazduje głównie w bardzo starych liściastych lasach, w których jest dużo dziuplastych drzew. Są to przede wszystkim cieniste lasy

grądowe, w mniejszym stopniu stare łągi i olsy oraz buczyny. Najważniejszym elementem dogodnego siedliska jest duża liczba naturalnych dziupli, w zagęszczeniu co najmniej kilku na 1ha.

Inne gatunki priorytetowe, związane z siedliskami leśnymi to: dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł biało-grzbiety, dzięcioł średni, dzięcioł białoszy, dzięcioł czarny. Dzięcioł zielonosiwy gniazduje w dojrzałych lasach liściastych i mieszanych o niewielkim zwarcu, w których spotyka się choćby pojedyncze martwe lub zamierające drzewa. Preferuje skraje lasów, sąsiadujące z otwartymi przestrzeniami łąk, zrębów, powierzchni wiatrołomowych i nieużytków. Dzięcioł biało-grzbiety zajmuje głównie dojrzałe drzewostany liściaste i mieszane. Gatunek ten zależy bardzo silnie od butwiejącego drewna, zwłaszcza miękkiego drewna drzew liściastych. Typowymi siedliskami dzięcioła średniego są grądy, dąbrowy oraz nadrzeczne lasy łągowe. Występuje też w zaawansowanych wiekowo olsach i buczynach. Istotnym elementem warunkującym występowanie dzięcioła średniego jest obecność drzew martwych lub obumierających bądź drzew z martwymi fragmentami. Typowymi siedliskami dzięcioła średniego są grądy, dąbrowy oraz nadrzeczne lasy łągowe. Występuje też w zaawansowanych wiekowo olsach i buczynach. Istotnym elementem warunkującym występowanie dzięcioła średniego jest obecność drzew martwych lub obumierających bądź drzew z martwymi fragmentami. Dzięcioł czarny zasiedla wszystkie większe kompleksy lasów w starszych klasach wieku, od wszelkiego typu borów, poprzez buczyny, dąbrowy i grądy, aż po lasy łągowe.

Realizacja planowanych zadań nie będzie miała wpływu na wymienione gatunki chronione. Stwierdzone stanowiska występowania tych ptaków znajdują się w odległości powyżej 6 km. Z uwagi na dużą odległość nie będą powodować ich płoszenia, nie będą również wpływać na zubożenie żerowisk. Wobec powyższego należy przyjąć, że inwestycja nie będzie niekorzystnie oddziaływać na wymienione gatunki chronione.

Z rodziny puszczykowatych w SDF wymienione są następujące gatunki: puszczyk uralski, puchacz i włośchatka. Puszczyk uralski zasiedla wysokopienne, prześwietlone drzewostany iglaste i mieszane, o słabo rozwiniętym podszycie, chętnie w sąsiedztwie poręb, wiatrołomów, polan i dróg leśnych. Puchacz preferuje siedliska o bogatej i zróżnicowanej strukturze w pobliżu terenów otwartych. Włośchatka zasiedla ponad 100-letnie bory sosnowo-świerkowe i nierzadko również lite bory sosnowe, często z niewielką domieszką świerka czy ze świerkiem w podroście.

W sąsiedztwie Zamościa nie występują korzystne warunki do bytowania tych gatunków. Wobec powyższego inwestycja nie będzie oddziaływać na puszczykowate.

Gatunki ptaków, które występują w sąsiedztwie siedlisk ludzkich to: dzięcioł białoszy i bocian biały.

Dzięcioł białoszy jest gatunkiem synantropijnym, powiązany z siedliskami stworzonymi przez człowieka. W miastach zasiedla cmentarze, parki, stare ogródki działkowe. Poza

obszarami zabudowanymi dzięcioły białoszyje preferują inne siedliska antropogeniczne, m.in. sady owocowe, przydrożne szpalery drzew czy zadrzewienia śródpolne. Bocian biały gnieździ się w obrębie lub sąsiedztwie osad ludzkich. Na terenie Zamościa znajdują się trzy gniazda bocianie, poza tym bocian biały występuje dość licznie na południowy zachód od Miasta. Najbliższe stwierdzone stanowisko dzięcioła białoszyjowego znajduje się w sąsiedztwie południowo – zachodniej granicy Miasta.

Planowane działania wskazane w Strategii nie będą niekorzystnie oddziaływać na wymienione gatunki. Warunki ich bytowania nie ulegną zmianie, nie zmniejszy się również powierzchnia ich żerowisk.

Stanowiska/terytorium gatunków chronionych przedstawiono na zał. 3 (na podstawie danych uzyskanych z GDOŚ).

Pomniki przyrody

Żadne z wymienionych zadań realizacyjnych nie będzie negatywnie wpływać na drzewa objęte ochroną. Natomiast poprawa stanu jakości powietrza korzystnie wpłynie na warunki wegetacji drzew.

System Przyrodniczy Miasta

Realizacja planowanych zadań oraz zagospodarowanie bulwarów spacerowych może być źródłem niekorzystnych oddziaływań na obszary tworzące Lokalny System Przyrodniczy Miasta.

Prace związane z rewitalizacją zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych (zadanie realizacyjne 2.5.3) prowadzone będą w obrębie węzła ekologicznego. Natomiast zadanie 2.5.1 zagospodarowanie bulwarów spacerowych (ciągnących się wzdłuż rzeki Łabuńki) zlokalizowane jest w bezpośrednim sąsiedztwie korytarza ekologicznego obejmującego dolinę Łabuńki. Do określenia wpływu inwestycji na środowisko niezbędne jest przeprowadzenie odrębnej procedury oceny oddziaływania inwestycji na środowisko uwzględniającej szczegółową inwentaryzację przyrodniczą tego obszaru.

Mniejsza presja dotyczy terenów położonych w północno – wschodnich granicach miasta (lokalny korytarz ekologiczny doliny Czarnego Potoku) oraz we wschodniej i północno – wschodniej części miasta (rowy melioracyjne, pełniące rolę sięgaczy ekologicznych. Na ochronę tych terenów przed niewłaściwym zagospodarowaniem będzie miała wpływ realizacja zadania 2.2.1 - Ujednoczenie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i MPZP. Respektowanie ustaleń tych dokumentów pozwoli na zachowanie terenów cennych pod względem przyrodniczym.

8.12 Emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Oddziaływania na klimat akustyczny wystąpią na etapie realizacji przedsięwzięć związanych z budową, rozbudową i przebudową zarówno obiektów kubaturowych jak i infrastruktury technicznej. Podczas prac budowlanych może wystąpić krótkoterminowe zwiększenie się poziom hałasu, a także pojawić się mogą wibracje i drgania. Zmiany te będą miały jednak charakter krótkotrwały, odwracalny, lokalny.

Realizacja zadań określonych w celu operacyjnym 2.3 spowoduje pozytywne skutki w odniesieniu do oddziaływania na klimat akustyczny w Zamościu.

Drogi o lepszej jakości technicznej i nowe drogi, w powiązaniu z odpowiednią organizacją ruchu drogowego pozwolą na poprawę płynności ruchu pojazdów, wzrost średniej prędkości poruszania się pojazdów po szlakach komunikacyjnych (praca na wyższym biegu, krótszy czas emisji hałasu) a przez to przyczynią się do ograniczenia emisji hałasu.

Do obniżenia hałasu przyczyni się także częstsze korzystanie z komunikacji zbiorowej, kosztem rezygnacji z komunikacji indywidualnej oraz zwiększenie udziału komunikacji rowerowej.

Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej na nowsze, bardziej zaawansowane technologicznie, niskoemisyjne środki transportu, a tym samym cichsze również będzie skutkować poprawą klimatu akustycznego w sąsiedztwie szlaków komunikacyjnych.

Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wielkości redukcji emisji hałasu, związanej z realizacją planowanych zadań. W niniejszym dokumencie nie ma bowiem możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych (poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Strategii).

Nie stwierdzono jednoznacznych negatywnych lub pozytywnych oddziaływań zadań wskazanych w Strategii, na poziom promieniowania elektromagnetycznego w Mieście.

8.13 Oddziaływanie na ludzi

Cele operacyjne wskazane w Strategii mają charakter prospołeczny. Realizacja zadań wskazanych w strategii będzie miała pozytywny wpływ na zabezpieczenie wielu potrzeb społecznych: poprawę warunków zamieszkania (cel operacyjny 2.1), na stan przestrzeni publicznych (cel operacyjny 2.2, 2.5), jakość infrastruktury technicznej (cel operacyjny 2.3, 2.4, 2.6), poprawę sytuacji materialnej poprzez zmiany na rynku pracy (cel operacyjny 1.1, 1.15, 3.1, 4.2, 4.3, 4.5, 4.6, 4.7, 4.13). Dodatkowo realizacja wskazanych celów wpłynie na poprawę: ochrony zdrowia (cel operacyjny 1.4, 1.5), oświaty (cel operacyjny 1.9, 3.3, 4.12), polityki prorodzinnej (cel operacyjny 1.7, 1.8), rozwój kultury (cel operacyjny 1.10, 3.4, 3.5, 4.14), turystyki (cel operacyjny 4.11), sportu (cel operacyjny 1.11, 3.2), a także poziom

bezpieczeństwa (cel operacyjny 1.3). W Strategii wskazano również na potrzebę pomocy osobom niepełnosprawnym oraz znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej (cel operacyjny 1.2, 1.6).

8.14 Ryzyko występowania poważnej awarii

W omawianej Strategii nie precyzuje się dokładnie funkcji usługowych i produkcyjnych, w ramach których mogą być lokowane przedsięwzięcia o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. Brak jest w tym zakresie możliwości prognozowania.

9 Przewidywane znaczące oddziaływania planowanego dokumentu na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio-, i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na cele i przedmiot ochrony Natura 2000

Z uwagi na ogólność zapisów zawartych w Strategii trudne jest szczegółowe określenie znaczących oddziaływań na środowisko. W większości przedsięwzięć nie wskazuje się konkretnych lokalizacji oraz sposobu, skali i charakteru realizacji zadań wymienionych w Strategii. Znaczna część zadań wskazanych w Strategii, istotnych dla rozwoju Miasta, nie ma zresztą charakteru przestrzennego – wiąże się z usprawnieniem funkcjonowania systemów, z działaniami kierowanymi wobec mieszkańców, instytucji, często o charakterze nie inwestycyjnym (tzw. zadania „miękkie”) lub niewykazujących fizycznych efektów realizacji. Są to działania niemające żadnych bezpośrednich lub też możliwych do określenia – pośrednich, skutków dla środowiska przyrodniczego.

Źródłem niekorzystnych oddziaływań na środowisko będą zadania typu inwestycyjnego (tzw. zadania „twarde”). Stopień i zakres oddziaływania zależą przede wszystkim od lokalizacji danego przedsięwzięcia, czy będzie ono realizowane na terenach zurbanizowanych, przekształconych antropogenicznie czy też w sąsiedztwie obszarów cennych przyrodniczo i chronionych, gdzie negatywny zakres oddziaływania może być większy.

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnej realizacji kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii. Aby uniknąć uciążliwości związanych z oddziaływaniami skumulowanymi należy dokładnie ustalić harmonogram prowadzonych prac oraz informować zainteresowane strony (mieszkańców, administratorów sieci infrastrukturalnych) o zamiarze prowadzenia prac budowlanych, z określonym wyprzedzeniem. O ile jest to możliwe należy łączyć wykonywanie prac na tych samych obiektach przez różnych administratorów, w tym samym czasie (np. podczas modernizacji nawierzchni odcinka drogi

wykonać wszystkie planowane prace na sieciach infrastruktury, zlokalizowanych w pasie drogowym).

Przedstawiona w poniższej macierzy ocena oddziaływania dotyczy etapu eksploatacji działań wskazanych w Strategii, ponieważ założono, że uciążliwości występujące w fazie realizacji z reguły mają charakter oddziaływań przejściowych i krótkotrwałych.

WYSZCZEGÓLNIENIE	LUDZIE	ZWIERZĘTA	ROŚLINY	WODY	POWIETRZE	HAŁAS	POWIERZCHNIA ZIEMI	KRAJOBRAZ	ZABYTKI	OBSZARY CHRONIONE
Obszar: Zaspokojenie potrzeb mieszkańców										
Cel strategiczny 1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców										
Cel operacyjny 1.1. Poprawa warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy	+ * ^^									
Cel operacyjny 1.2 Zapewnienie miejsca pobytu zamieszkania osobom w trudnej sytuacji życiowej	+ * ^^^						- * ##	+ - * ##		
Cel operacyjny 1.3 Podwyższony poziom bezpieczeństwa w mieście	+ * ^^									
Cel operacyjny 1.4 Poprawa dostępności i jakości usług medycznych podmiotów działalności leczniczej	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.5 Rozwinięty system wsparcia rodzin i osób wymagających pomocy w zakresie zachowania zdrowia	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.6 Zwiększenie dostępu do usług oraz infrastruktury pomocowej dla osób i rodzin potrzebujących wsparcia	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.7 Zwiększona dostępność opieki nad dziećmi do lat trzech oraz dostępność przedszkoli	+ * ^^^						- * ##	+ - * ##		
Cel operacyjny 1.8 Atrakcyjna oferta spędzania czasu dla dzieci i młodzieży	+ * ^^									
Cel operacyjny 1.9 Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży	+ * ^^									
Cel operacyjny 1.10 Dostępna, różnorodna, atrakcyjna oferta kulturalna	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.11 Dostępna szeroka, atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.12 Podwyższony poziom identyfikacji mieszkańców z miastem oraz integracji społecznej	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.13 Aktywne społeczeństwo - aktywna sfera organizacji pozarządowych	+ * ^^^									
Cel operacyjny 1.14 Świadome i bezpieczne społeczeństwo informacyjne	+ * ^^^				+ ** ^^^	+ ** ^^^				
Cel operacyjny 1.15 Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb konsumentów	+ * ^^^				- ** ^^^	- ** ^^^	- ** ^^^	+ - * ** ^^^		
Obszar: Zasoby i potencjały Miasta										
Cel strategiczny nr 2: Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej oraz zachowania zasobów naturalnych przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia integracji przestrzeni w Mieście										
Cel operacyjny 2.1 Rozwój zasobów mieszkaniowych oraz budynków użyteczności publicznej	+ * ^^^						- * ##	+ - * ##		

Cel operacyjny 2.2 Zachowanie ładu przestrzennego w mieście	+ ** ^^							+ ** ^^	+ ** ^^	
Cel operacyjny 2.3 Rozwój systemów komunikacji w Mieście i z Miastem	+ ** ^^^	- ** ^^^	- ** ^^^		+ ** ^^^	+ ** ^^^	- ** ^^^	+ ** ^^^	+ ** ^^^	- ** ^^^
Cel operacyjny 2.4 Wysokie standardy środowiska naturalnego w Mieście	+ ** ^^^	+ ** ^^^	+ ** ^^^	+ ** ^^^	+ ** ^^^					+ ** ^^^
Cel operacyjny 2.5 Zwiększona powierzchnia i poziom zagospodarowania terenów rekreacyjnych i zielonych w mieście	+ ** ^^^	+ - ** ^^^	+ - ** ^^^				+ ** ^^^	+ ** ^^^		+ - ** ^^^
Cel operacyjny 2.6 Wysoki poziom infrastruktury technicznej w Mieście	+ ** ^^^			+ ** ^^	+ ** ^^^					
Obszar: Zasoby i potencjały Miasta										
Cel strategiczny nr 3: Bardzo dobre warunki do życia, rozwoju kultury i przedsiębiorczości, zwłaszcza turystyki w Mieście										
Cel operacyjny 3.1 Rozwój przedsiębiorczości i innowacji	+ ** ^^^			+ ** ^^	+ ** ^^	+ ** ^^				
Cel operacyjny 3.2 Rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej	+ - ** ^^^			+ ** ^^^	+ ** ^^^		- ** ^^^	+ - ** ^^^		- ** ^^^
Cel operacyjny 3.3 Dostosowanie kształcenia społeczeństwa do potrzeb i wymagań rynku pracy	+ ** ^^									
Cel operacyjny 3.4 Rozwinięta, dostępna cały rok dla mieszkańców i turystów oferta wydarzeń kulturalnych w Mieście	+ ** ^^^							+ ** ^^^	+ ** ^^^	
Cel operacyjny 3.5 Wysoki standard usług kulturalnych kształtujących kompetencje odbiorców	+ * ^^									
Obszar: Zasoby i potencjały Miasta										
Cel strategiczny nr 4 Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Zamościa										
Cel operacyjny 4.1 Wyższy stopień zorganizowania przedsiębiorców w poszczególnych branżach i ponadbranżowo	+ ** ^^									
Cel operacyjny 4.2 Wyższa konkurencyjność przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych	+ ** ^^			+ ** ^^	+ ** ^^					
Cel operacyjny 4.3 Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw	+ ** ^^			+ ** ^^	+ ** ^^	+ ** ^^				
Cel operacyjny 4.4 Zrównoważona struktura podmiotów gospodarczych z punktu widzenia ich wielkości	+ ** ^^	- * ^^	- * ^^				- * ^^	- * ^^		
Cel operacyjny 4.5 Zwiększone zapotrzebowanie przedsiębiorstw na pracowników	+ * ^^									
Cel operacyjny 4.6 Wzrost dostępności wykwalifikowanych pracowników	+ * ^^									
Cel operacyjny 4.7 Zwiększony kapitał społeczny Miasta	+ ** ^^									
Cel operacyjny 4.8 Zwiększona zdolność do absorpcji środków na aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości	+ ** ^^									
Cel operacyjny 4.9 Wyższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców	+ ** ^^									
Cel operacyjny 4.10 Wzrost nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw	+ ** ^^^			+ ** ^^	+ ** ^^	+ ** ^^	- ** ^^^	- ** ^^^		

Cel operacyjny 4.11 Utrzymywanie i wzmocnianie profilu turystycznego Miasta	+ ** ^^								+ ** ^^	
Cel operacyjny 4.12 Utrzymanie i rozwój oferty szkolnictwa wyższego w Mieście	+ * ^^									
Cel operacyjny 4.13 Zwiększone możliwości dostosowywania się pracowników do potrzeb przedsiębiorstw	+ * ^^									
Cel operacyjny 4.14 Wzmocniony wizerunek kulturalny i gospodarczy Miasta	+ ** ^^									

(+) – pozytywne
 (*) – bezpośrednie
 (^^) – średnioterminowe
 (###) – stałe

(-) – negatywne
 (***) – wtórne (lub pośrednie)
 (^^^)^ – długoterminowe

10 Projektowane zagospodarowanie terenu, a ocena stanu i funkcjonowania środowiska

Stan środowiska omówiony został w rozdziale 6 niniejszego opracowania. Dobrą jakością odznaczają się wody podziemne, natomiast niezadawalająca jest jakość powietrza i wód powierzchniowych. W Mieście notuje się również przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Wdrożenie założeń Strategii nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska, a prawidłowa jej realizacja przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Przede wszystkim znaczna część zadań wskazanych w Strategii, istotnych dla rozwoju Miasta, nie ma charakteru przestrzennego – wiąże się z usprawnieniem funkcjonowania systemów, z działaniami kierowanymi wobec mieszkańców, instytucji, często o charakterze nie inwestycyjnym (tzw. zadania „miękkie”) lub niewykazujących fizycznych efektów realizacji.

W większości przypadków niekorzystne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczać się będzie jedynie do etapu realizacji inwestycji (podwyższona emisja hałasu, emisja spalin z maszyn budowlanych, zwiększona emisja pyłów). Będą to oddziaływania krótkotrwałe, odwracalne, o lokalnym charakterze.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko zarówno na etapie realizacji lub eksploatacji zostaną poddane procedurze indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Realizacja zadań wskazanych w Strategii pośrednio wpłynie pozytywnie na jakość środowiska. Oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji (na etapie eksploatacji) będzie niewielkie, przypuszczalnie mniejsze niż obecnie. Modernizacja systemu transportu publicznego, uporządkowanie gospodarki ściekowej, poprawa zagospodarowania odpadów, ograniczanie niskiej emisji, wspieranie efektywności energetycznej, rozwój innowacji w gospodarce spowodują zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, poprawę klimatu akustycznego, zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gleby.

Podsumowując można stwierdzić, że ustalenia ocenianego dokumentu nie generują negatywnego oddziaływania na środowisko, co najwyżej pozostają neutralne pod tym względem lub też prowadzą do pozytywnego oddziaływania.

11 Możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko określonych w Strategii zadań oraz przedstawienie rozwiązań alternatywnych

Negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych można minimalizować już na etapie sporządzania projektu mpzp wyznaczając odpowiednią lokalizację oraz ustalając odpowiednie zakazy, ograniczenia i warunki oraz na etapie projektowania, wykonawstwa i eksploatacji przedsięwzięć.

W zakresie ochrony przyrody należy przede wszystkim przestrzegać zasady ochrony (nienaruszania) elementów środowiska ważnych dla zachowania właściwego stanu korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin cieków wodnych. Wprowadzać ograniczenia czasowe wykonywania robót związane z potrzebami ochrony cennych gatunków flory i fauny.

Na obecnym etapie rozpoznania nie przewiduje się niszczenia siedlisk chronionych roślin, zwierząt i grzybów. Niemniej w miejscu prowadzenia konkretnej inwestycji wskazane jest wykonanie inwentaryzacji przyrodniczej, a w przypadku stwierdzenia występowania gatunków chronionych, konieczne jest przeniesienie gatunków lub ich siedlisk po uprzednim uzyskaniu odpowiedniego zezwolenia w myśl art. 51 i 52 ustawy o ochronie przyrody.

Drzewa rosnące w pobliżu inwestycji należy zabezpieczyć przed możliwością uszkodzenia przez maszyny budowlane.

Prace remontowe i modernizacyjne budynków należy prowadzić zgodnie z obowiązującymi przepisami z zakresu Prawa budowlanego, ustawy o odpadach i ustawy o ochronie środowiska. Prace należy prowadzić poza sezonem lęgowym ptaków, po przeprowadzeniu inwentaryzacji ornitologicznej.

Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu, nie zaburzały historycznego układu przestrzennego objętego ochroną konserwatorską.

W przypadku działania ukierunkowanego na zagospodarowanie wolnych przestrzeni w istniejącej zabudowie, powinno się rozważyć pozostawienie części, najcenniejszych przyrodniczo luk w zabudowie i przekształcić je w zielone przestrzenie publiczne. W przypadku nowej zabudowy należy zadbać o pozostawienie powierzchni biologicznie czynnych.

W celu ograniczania rozprzestrzenia się zanieczyszczeń i hałasu oraz kształtowania mikroklimatu i krajobrazu wskazane jest wprowadzanie zieleni izolacyjnej.

Ograniczeniem w zaproponowaniu rozwiązań alternatywnych jest charakter ogólny wielu zapisów zawartych w Strategii. Większość wskazanych zadań to ogólne ustalenia dotyczące określonych sfer funkcjonowania miasta. Strategia ma charakter deklaracyjny, dotyczy spraw postrzeganych jako ważne dla rozwoju, ale nie posiadających ustaleń odnośnie realności ich realizacji, a tym bardziej szczegółowych rozwiązań czy umiejscowienia w przestrzeni.

Kierunek działań wyznaczony w projekcie Strategii rozwoju dąży do osiągnięcia celów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju i jest istotny dla zwiększenia efektywności działań w zakresie poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Niemniej jednak na obecnym etapie prac wdrożeniowych nie można jeszcze określić z dostatecznym prawdopodobieństwem, realizacja których zadań będzie miała najbardziej korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze zwłaszcza w dłuższym horyzoncie czasowym.

Rozważając warianty alternatywne przedsięwzięć wynikających z zapisów Strategii, mogą to być działania związane z wyborem innej lokalizacji (warianty lokalizacji), innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne).

Dokładne określanie alternatywnych rozwiązań oznaczałoby konieczność opracowania Prognozy na poziomie szczegółowości, który adekwatny jest dla wymaganych przez prawo raportów dla poszczególnych przedsięwzięć inwestycyjnych. Na obecnym etapie programowym, nie jest możliwe przeprowadzenie rzetelnej oceny wpływu poszczególnych działań wymienionych w Strategii na środowisko oraz wyodrębnienie oddziaływań nadmiernych i wskazanie wariantów alternatywnych.

W tej sytuacji wybór optymalnej lokalizacji lub warunków realizacji poszczególnych zadań należy przeprowadzić w drodze indywidualnych postępowań w sprawie oceny oddziaływania na środowisko planowanych przedsięwzięć.

12 Ocena funkcjonowania środowiska, jego zasobów, odporności na degradację i zdolności do regeneracji

Poszczególne elementy środowiska odznaczają się różną zdolnością do regeneracji. Do likwidacji zanieczyszczenia powietrza wystarczy zlikwidowanie źródła zanieczyszczenia. Samoczynna regeneracja innych elementów środowiska jest dłuższa. Może trwać od kilku dni, w przypadku niewielkich zanieczyszczeń, do kilku lub kilkudziesięciu lat w wypadku poważnej awarii lub długotrwałej emisji środków chemicznych. Zanieczyszczenie gruntów i wód powierzchniowych może wpłynąć negatywnie na florę i faunę. Przywrócenie środowiska przyrodniczego do stanu sprzed wystąpienia skażenia jest długotrwałe, gdyż proces ten powinien przebiegać w sposób naturalny.

Komponentem środowiska najmniej odpornym na degradację są wody powierzchniowe. Woda jako labilny komponent środowiska przyrodniczego, jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania. O odporności środowiska wodnego na zanieczyszczenia w głównej mierze decydują:

- wielkość przepływu wód płynących i stan uregulowania koryta rzecznego,
- pojemność zbiorników wodnych i prędkość wymiany wody w zbiornikach,
- stan obudowy biologicznej koryt rzecznych i zbiorników wodnych.

Jednocześnie wody powierzchniowe mają naturalne właściwości do samooczyszczania się, dzięki czemu po wyeliminowaniu źródła degradacji, możliwa jest stosunkowo wysoka regeneracja wód. Jednak w przypadku Łabuńki zdolność do samooczyszczania się jest zbyt mała w stosunku do ładunków, jakie zrzucane są do rzeki, co skutkuje ponadnormatywnym zanieczyszczeniem jej wód.

Znacznie mniejszą odporność na degradację posiadają wody podziemne. W granicach opracowania wody kredowe (z uwagi na wychodnie wodonośca kredowego na powierzchnię topograficzną oraz kontakt hydrauliczny poziomu czwartorzędowego i kredowego w dolinach rzek) są zagrożone poprzez migrację zanieczyszczeń związanych z działalnością antropogeniczną. O odporności wód podziemnych na zanieczyszczenia w głównej mierze decydują:

- głębokość zalegania wód podziemnych,
- związek hydrauliczny wód powierzchniowych z wodami podziemnymi,
- stopień przepuszczalności podłoża.

Odporność gleb na degradację należy rozumieć jako zdolność do zapewnienia roślinom ciągłości wegetacji w warunkach różnych presji. Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, analiza odporności gleb na degradację ma istotne znaczenie w odniesieniu do form użytkowania rolniczego terenu i utrzymania gleb we właściwej kulturze rolnej. Natomiast w odniesieniu do zagospodarowania kubaturowego ma ono jedynie znaczenie informacyjne, ponieważ niezależnie od odporności pedosfery na degradację przy zagospodarowaniu terenu następuje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej. Skala zjawiska zależy od presji urbanizacyjnej.

13 Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie sporządzania prognozy napotkano trudności nie wynikające z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy, lecz wynikające z brak sprecyzowanych sposobów realizacji Strategii, co uniemożliwia dokonanie rzetelnej prognozy oddziaływań na środowisko.

Podstawowym problemem podczas opracowywania prognozy jest duży poziom ogólności dokumentu oraz brak szczegółowych założeń realizacji działań, określonych w Strategii. Wynika to z charakteru dokumentu strategicznego i jest typowe dla wszystkich tego rodzaju opracowań.

W Strategii zawiera się działania, które należy podjąć, ale przede wszystkim w aspekcie ich wpływu na rozwój Miasta i jakość życia mieszkańców. Brak jest szczegółów technicznych i lokalizacyjnych, które są bardzo istotne dla oceny oddziaływania na środowisko. Taki sposób

sformułowania przedsięwzięć jest niewystarczający dla sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko, która powinna opierać się na lokalizacji przedsięwzięcia oraz jego zakresu.

Z uwagi na skomplikowany i długotrwały proces inwestycyjny nie jest możliwe dokładne określenie czasu rozpoczęcia i zakończenia prac budowlanych przy realizacji poszczególnych przedsięwzięć, co również uniemożliwia oszacowanie oddziaływań skumulowanych i zastosowania modeli do obliczenia oddziaływań w sytuacji najbardziej niekorzystnej.

14 Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Wprowadzenie

Niniejsza prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na potrzeby postępowania prowadzonego w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko dla Strategii Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020.

Obowiązek sporządzenia prognozy oddziaływania na środowisko projektu strategii rozwoju wynika z zapisów ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2008 Nr 199, poz. 1227 ze zm.) – zgodnie z art. 46 ust. 3 ww. ustawy oraz art.33 ust. 3 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004r, o ochronie przyrody (Dz.U. 2013 poz. 627z późn. zm.).

Cel, zawartość opracowania

Celem prognozy jest wskazanie możliwych rozwiązań najkorzystniejszych dla środowiska obszaru opracowania Strategii, poprzez identyfikację oraz ocenę przewidywanych oddziaływań ustaleń projektu strategii na biotyczne i abiotyczne elementy środowiska oraz ludzi.

Szczegółowy zakres informacji wymaganych w prognozie wskazano w art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko.

Metody zastosowane przy sporządzaniu prognozy

Przy sporządzeniu prognozy zastosowano stacjonarno – analityczne metody prac.

Metody analizy skutków realizacji postanowień Strategii oraz częstotliwości jej przeprowadzania

Sposób monitorowanie i ocena realizacji omawianego dokumentu przedstawiono w Tomie III – Wdrożenie strategii rozwoju miasta Zamość do roku 2020.

Do każdego z celów operacyjnych i możliwych zadań realizacyjnych zostały zaprojektowane wskaźniki dla systemu monitorowania rozwoju Miasta, które będą mogły być

również wykorzystane przy opracowywaniu wniosków o dofinansowanie projektów ze środków zewnętrznych.

Monitoring wskazany w Tomie III proponuje się rozszerzyć o wskaźniki jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego (monitoring środowiskowy) oraz wskaźniki zrównoważonego wykorzystania materiałów.

Proponuje się, aby analizę skutków realizacji postanowień Strategii przeprowadzać z częstotliwością co 2 lata.

Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Miasto Zamość nie jest położone w obszarze przygranicznym, a realizacja ustaleń Strategii nie będzie źródłem niekorzystnych oddziaływań środowiskowych, których charakter mógłby posiadać znaczenie transgraniczne.

Ogólna charakterystyka środowiska przyrodniczego na obszarze objętym opracowaniem

Położenie administracyjne

Gmina miejska Zamość położona jest w południowej części województwa lubelskiego. Miasto Zamość jest stolicą gospodarczą i kulturalną regionu.

Położenie fizyczno – geograficzne

Wg fizyczno – geograficznej regionalizacji Polski obszar objęty opracowaniem położony jest w obrębie mezoregionu Padół Zamojski (343.19), należącym do Wyżyny Lubelskiej (343.1).

Klimat

Według W. Wiszniewskiego i W. Chechłowskiego gmina miejska Zamość leży w obrębie lubelsko – zamojskiego regionu klimatycznego. Cechuje się on dominacją wpływów kontynentalnych. Przeważają tutaj polarno – morskie i polarno – kontynentalne masy powietrza, rzadziej pojawia się powietrze arktyczne.

Średnia roczna temperatura waha się tu od 7,0 – 7,3°C. Zimy są chłodne i długie, trwają ponad 90 dni. Pokrywa śnieżna utrzymuje się od 80 do 100 dni w ciągu roku. Długość okresu bezprzymrozkowego waha się od 132 do 160 dni. Roczna suma opadów waha się od 550 do 650 mm. Na terenie Miasta przeważają wiatry zachodnie (SW, W, i NW), oraz w mniejszym udziale wiatry wschodnie (E, SE i NE). Mgły, które mają duże znaczenie w rozprzestrzenieniu zanieczyszczeń, nie występują często.

Budowa geologiczna

W budowie geologicznej Zamościa do głębokości 100,0 m biorą udział utwory czwartorzędu i kredy. Utwory kredowe reprezentowane są przez kredę piszącą oraz margle i margle miękkie, opoki i opoki margliste z przeławiczeniami margli.

W obrębie słabo odpornych na wietrzenie margli utworzone zostały rozległe obniżenia i doliny rzek, które zostały wypełnione przez osady czwartorzędowe.

Miąszość utworów czwartorzędowych waha się od kilku metrów na obszarach wyniesionych do ok. 30 m w dolinie Łabuńki. Zostały one wykształcone w postaci piasków i żwirów, powyżej których znajduje się znaczna ilość gruzu wraz z otoczkami skał kredowych zlodowacenia południowopolskiego.

Utwory najmłodsze, są to holocenijskie osady występujące w dolinach rzek i w obniżeniach terenu. Reprezentują je zalegające w dolinach rzecznych piaski i mułki rzeczne przykryte torfami i namułami (osady terasy nadzalewowej).

Rzeźba terenu

Głównymi elementami morfologicznymi na terenie Zamościa są powierzchnie zrównań wierzchowinowych porozcinane dolinami rzek Łabuńki oraz jej dopływów – Topornicy i Czarnego Potoku.

Zrównania wierzchowinowe obejmują głównie centralną i wschodnią część miasta. W obrębie wysoczyzny, a szczególnie w północnej jej części występują dolinki erozyjne, którymi odprowadzane są wody powierzchniowe, bądź zagłębienia bezodpływowe związane ze zjawiskami krasowymi.

Dolina Łabuńki biegnie poprzez południową i zachodnią część miasta, dolina Topornicy poprzez część zachodnią, natomiast dolina Czarnego Potoku występuje w północno – wschodniej części miasta i biegnie ze wschodu na zachód. Dolina Łabuńki i Topornicy charakteryzuje się dobrze rozwiniętą lewobrzeżną terasą zalewową o znacznym zróżnicowaniu morfologicznym, natomiast terasa prawobrzeżna jest stroma i słabo rozwinięta. Znajdująca się w granicach miasta lewobrzeżna terasa Czarnego Potoku jest rozległa, płaska z niewielkimi wyniesieniami o przebiegu równoległym do rzeki, pocięta licznymi rowami melioracyjnymi.

Miasto w większości położone jest na wysokości od ok. 210 do 220 m n.p.m. Rzeźba terenu nie jest zbyt zróżnicowana. Spadki terenu nie przekraczają 5% z wyjątkiem doliny Łabuńki w południowo – zachodniej części miasta, gdzie dochodzą do 10 %.

Gleby

Na obszarze miasta występują gleby wysokich klas bonitacyjnych I, II i III otaczające zainwestowane miejskie, mające swą kontynuację przestrzenną na terenach rolniczych gminy Zamość. Na lessach wykształciły się gleby brunatnoziemne o bardzo wyrównanym składzie chemicznym. W dolinach występują gleby torfowe i mułkowo – torfowe.

Wody

Wody powierzchniowe

Obszar Zamościa należy do zlewni rzeki Łabuńki. Sieć rzeczną tworzą cieki: Łabuńka, która jest prawobrzeżnym dopływem Wieprza oraz jej dopływy Topornica i Czarny Potok. Rzeka Łabuńka przepływa przez południową i zachodnią część miasta. Topornica płynie przez część zachodnią, natomiast Czarny Potok poprzez północne fragmenty miasta. W obrębie Zamościa, rzeki Łabuńka i Topornica zostały uregulowane. Na terenie miasta występuje również stare koryto rzeki Topornicy.

W granicach Zamościa znajdują się dwa zbiorniki wodne:

- Staw parkowy zasilany wodą z Łabuńki.
- Zalew miejski zasilany z rzeki Topornicy.

Wody podziemne

Na terenie gminy miejskiej Zamość głównym użytkowym poziomem wodonośnym jest poziom kredowy. Wodonoścem są tu węglanowe osady kredy górnej mastrychtu.

W dolinach rzek Łabuńki i Topornicy wody podziemne występują w aluwialnych osadach czwartorzędowych. Wody poziomu czwartorzędowego i kredowego pozostają w więzi hydraulicznej. Zasilanie wód podziemnych odbywa się drogą infiltracji opadów atmosferycznych oraz poprzez regionalny dopływ z obszarów wyżej położonych.

Podstawowym źródłem zaopatrzenia w wodę miasta Zamościa są komunalne ujęcia wody „Łabuńka” i „Czarny Potok”.

Znaczny obszar miasta Zamość znajduje się w strefie zewnętrznej ochrony pośredniej ujęcia wody podziemnej „Łabuńka”.

Wody podziemne w rejonu Zamościa, występujące w utworach kredowych, cechuje wysoka jakość.

Miasto Zamość leży w obrębie Głównego Zbiornika Wód Podziemnych (GZWP) nr 407 – Niecka Lubelska (Chełm – Zamość), który pełni funkcję polegającą na zachowaniu niezbędnych zasobów wód podziemnych o dobrej jakości. Miasto Zamość znajduje się w strefie najwyższej ochrony (ONO).

Flora i fauna

Flora

Na terenie gminy miejskiej Zamość zaznacza się silna antropopresja, zbiorowiska roślinne nawiązujące do naturalnych występują jedynie w obrębie obszarów leśnych.

Podstawowym składnikiem szaty roślinnej na obszarze powiatu grodzkiego Zamość są: parki, zieleń osiedlowa, cmentarze, ogrody, ogrody przydomowe, ogródki działkowe, sady, drzewa przyuliczne i roślinność przydrożna, a także zieleń w dnach dolin rzecznych, łąki oraz

lasy. Roślinność normowaną stanowią: parki, cmentarze, ogródki działkowe, zieleń osiedlowa. Natomiast zieleń nienormowaną stanowią łąki, pastwiska, sady, gospodarstwa ogrodnicze, lasy państwowe i komunalne. Roślinność potencjalna, jaka występuje na obszarze miasta, najbardziej zbliżona do naturalnej to: łąki i lasy.

Na terenie całej gminy miejskiej Zamość występują fitocenozy synantropijne, w różnym stopniu zmienione przez człowieka. Roślinność ruderalna występuje przede wszystkim w centrum miasta, na obszarach z zabudową mieszkaniową, obszarach przemysłowych i przy szlakach komunikacyjnych. Roślinność segetalna, towarzysząca uprawom zbożowym i okopowym, występuje w ogródkach, polach, na obrzeżach miasta.

Fauna

Rozmieszczenie i charakter fauny zależy głównie od roślinności oraz zasobów pokarmowych. Zubożenie naturalnych środowisk roślinnych nie sprzyja dużemu bogactwu gatunkowemu fauny. Dominują tutaj gatunki zwierząt związane ze środowiskiem synantropijnym, które w środowisku miejskim znajdują dogodne warunki rozwoju, przede wszystkim obfitość pożywienia i zagęszczenie populacji ludzkiej.

Na obszarze miasta występują głównie pospolite gatunki ptaków, przystosowane do obecności człowieka i czerpiące z tego korzyści. Siedliska ludzkie dają większe możliwości gniazdowania oraz dostępność pokarmu w ciągu całego roku. W większości są to gatunki pospolite, niemniej chronione prawem krajowym.

Na obszarze miasta występują następujące pospolite gatunki ssaków – głównie gryzonie.

W Zamościu znajduje się jedyny ogród zoologiczny w województwie lubelskim (jeden z nielicznych na wschodzie Polski). Ogród ma powierzchnię 13,8 ha, z czego obszar przeznaczony dla zwiedzających to 9,5 ha. Zamieszkują go 1 484 zwierzęta z 235 gatunków.

Krajobraz

Krajobraz w rejonie obszaru objętego opracowaniem zaliczyć należy do krajobrazu kulturowego – o dominacji elementów i układów sztucznych. Jest to typowy krajobraz miejski.

Obszary chronione

Z form ochrony przyrody w myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na terenie powiatu grodzkiego Zamość znajdują się obszary Natura 2000: PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki, PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy oraz pomniki przyrody. Do południowo – zachodniej strony granica miasta przylega obszar PLB 060012 Roztocze.

PLB060013 Dolina Górnej Łabuńki

Ostoja położona jest w mezoregionie Padół Zamojski, na południe od Zamościa. Zasadniczą część ostoi stanowią łąki pokrywające dolinę rzeki. Rangę przyrodniczą ostoi podnoszą trzy kompleksy stawów rybnych (w Pniówku, Blonka i w Łabuniach).

W ostoi Dolina Górnej Łabuńki stwierdzono występowanie co najmniej 24 lęgowych gatunków ptaków wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Ptasiej. 13 spośród stwierdzonych tu gatunków zostało zamieszczonych na liście zagrożonych ptaków w Polskiej Czerwonej Księdze Zwierząt. Dolina Łabuńki jest jedną z 10 najważniejszych ostoi dubelta w Polsce.

PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy

Ostoja obejmuje rozległe górne odcinki dolin rzek Łabuńka i Topornica. Występują tu liczne źródła zasilające zmeliorowane łąki. W dolinie Łabuńki zlokalizowane zostały 3 kompleksy stawów rybnych. W obrębie kompleksu łąk zachowały się niewielkie płyty łąk trzęślicowych *Molinietum medioeuropeum*.

W obrębie łąk bardzo licznie występuje starodub łąkowy *Ostericum palustre*. Występują tu również liczne rzadkie i chronione gatunki. Historyczne stanowisko lipiennika Loesela *Liparis loeselii* i sasanki dzwonkowej *Pulsatilla patens*.

Z bezkręgowców stwierdzono występowanie 4 gatunków wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG – motyli: modraszka telejus *Maculinea telejus*, modraszka nausitous *Maculinea nausitous* i czerwonończyka nieparka *Lycaena dispar* oraz ważki zalotki większej *Leucorhinia pectoralis*.

Pomniki przyrody

Pomniki przyrody ożywionej są to okazałe drzewa, które ze względu na swój wiek oraz rozmiary winny być chronione. Są to zarówno pojedyncze drzewa jak i grupy drzew.

System Przyrodniczy Miasta

Podstawę ekologicznego systemu miasta Zamość tworzą ekosystemy wodne, wodnotorfowiskowe i łąkowe w dolinie Łabuńki i jej dopływów (Topornica, Czarny Potok) oraz ekosystemy leśne w dolinie dolnej Topornicy w sąsiedztwie zalewu rekreacyjnego. Obecnie lokalny system ochrony przyrody tworzą:

- fragment obszaru węzłowego leśno – wodno – łąkowego obejmującego tereny o dominującej funkcji ekologicznej,
- fragment lokalnego korytarza ekologicznego obejmujący dolinę Łabuńki i Starej Topornicy w pozostałym obszarze miasta,
- fragment lokalnego korytarza ekologicznego obejmującego dolinę Czarnego Potoku w północno – wschodnich granicach miasta,
- sięgacze ekologiczne obejmujące rowy melioracyjne we wschodniej i północno – wschodniej części miasta,

- lokalny węzeł ekologiczny obejmujący park miejski (ze stawem) z przyległym lasem komunalnym, Ogrodem Zoologicznym i terenami zielonymi otaczającymi Starówkę,
- lokalne mikrowęzły ekologiczne obejmujące starodrzew na terenie dawnych koszar oraz na cmentarzu grzebalnym Parafii Rzymskokatolickiej przy ul..

Dziedzictwo kulturowe

Zamość jest miastem o wybitnych wartościach kulturowych. O ich wysokiej randze w skali całego miasta decyduje ilość i jakość zabytkowych zespołów i elementów dawnej struktury przestrzennej, ciągłość powiązań krajobrazowych i funkcjonalnych oraz ich autentyczność.

Dziełem wyjątkowym pod względem urbanistycznym, architektonicznym, artystycznym oraz sztuki fortyfikacyjnej jest Zamojski Zespół Zabytkowy, czyli układ urbanistyczny Starego Miasta i otaczających go XIX w. fortyfikacji. Układ urbanistyczny śródmieścia z zespołem ok. 120 zabytków architektury został zaliczony do zabytków o najwyższej wartości artystyczno – historycznej w skali światowej. Uznany za pomnik historii wpisany został w 1992 roku na Listę Światowego Dziedzictwa Kultury UNESCO. Zamość otrzymał tytuł jednego z siedmiu cudów Polski.

Powiązania przyrodnicze z terenami otaczającymi Miasto

Obszar Miasta Zamość jest w sposób bezpośredni i pośredni powiązany z występującymi poza jej granicami obszarami chronionymi.

W systemie przyrodniczym Zamościa niezwykle istotną rolę odgrywają doliny rzek Łabuńki i Topornicy. Doliny rzek Łabuńki i Topornicy stanowią fragment korytarza ekologicznego rangi regionalnej, łączącego ekosystemy doliny Bugu - międzynarodowego korytarza ekologicznego (25m) poprzez Huczwę z dopływami.

Obszary chronione, znajdujące się w południowej części Miasta, poprzez dolinę Łabuńki, połączone są z korytarzem ekologicznym o znaczeniu krajowym 65k Wieprza.

Obszary węzłowe w rejonie Zamościa to obszar węzłowy o znaczeniu krajowym 22K - Zamojski, łączący się z obszarem węzłowym o znaczeniu międzynarodowym 33M – Rostoczański.

Potencjalne zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji Strategii

W przypadku odstąpienia od realizacji projektu strategii zostałby zachowany stan dotychczasowy. Ogólnie uważa się, że nie podejmowanie działań ma charakter prośrodowiskowy. Tymczasem częste są sytuacje, gdy planowane działania pozwalają na porządkowanie struktur i procesów, a osiągnięte efekty niosą korzyści środowiskowe.

Można przyjąć założenie, że bez wdrożonych mechanizmów planowania strategicznego nie będzie możliwa realizacja podstawowej zasady zrównoważonego rozwoju, która wymaga podejścia całościowego i długofalowego. Niepodejmowanie działań związanych z wdrażaniem

Strategii i zachowanie obecnego stanu rzeczy jest więc niekorzystnym rozwiązaniem zarówno z punktu widzenia ochrony środowiska jak i w aspekcie społecznym.

Cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym

Cele operacyjne wskazane w Strategii są zgodne z celami ochrony środowiska ustanowionymi na szczeblu wspólnotowym, krajowym, wojewódzkim i regionalnym.

Istniejący stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Powietrze atmosferyczne

W zakresie ochrony jakości powietrza Zamość objęty jest Programem Ochrony Powietrza dla strefy lubelskiej, przyjętym uchwałą Nr XXXVII/607/2013 Sejmiku Województwa Lubelskiego z dnia 25 listopada 2013 r.

Ocena jakości powietrza za 2013 r. została wykonana w oparciu o kryteria określone rozporządzeniem Ministra Środowiska z dnia 24 sierpnia 2012 r. w sprawie poziomów niektórych substancji w powietrzu.

Kryterium ochrony zdrowia

Na obszarze strefy lubelskiej stężenia zanieczyszczeń: benzenu, dwutlenku siarki, dwutlenku i tlenków azotu, tlenku węgla, pyłu PM_{2,5}, ołowiu, arsenu, kadmu, niklu i benzo(a)pirenu dotrzymywały norm jakości i strefa lubelska uzyskała klasę A. W klasyfikacji dodatkowej przeprowadzonej dla pyłu PM_{2,5} według poziomu dopuszczalnego-faza II strefa lubelska uzyskała klasę C1.

Przekroczenia dotyczyły pyłu PM₁₀ oraz poziomu celu długoterminowego ozonu. Zgodnie z przeprowadzoną klasyfikacją dla kryterium ochrony zdrowia strefę lubelską zaliczono do klasy C ze względu na przekroczenia 24 godzinnych stężeń pyłu PM₁₀. Pod względem zanieczyszczenia ozonem wg kryteriów ochrony zdrowia z uwagi na stwierdzone przekroczenia poziomu celu długoterminowego strefę lubelską zaliczono do klasy D₂.

Kryterium ochrony roślin

W wyniku rocznej oceny jakości powietrza za 2013 r., dla kryteriów ochrony roślin strefa lubelska została zaliczona do klasy A. Ze względu na stwierdzone przekroczenie poziomu celu długoterminowego ozonu - klasa D₂.

Wody powierzchniowe i podziemne

Wody powierzchniowe

W 2010 r. monitoring wód został dostosowany do Planów Gospodarowania Wodami (PGW) na Obszarze Dorzeczy.

Charakterystyka JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku wg załącznika nr 2 do „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły” przedstawia się następująco:

Europejski Kod JCWP	PLRW20002324249
Nazwa JCWP	Łabuńka do Czarnego Potoku
Region wodny i kod	region wodny Środkowej Wisły
Obszar dorzecza (nazwa i kod)	obszar dorzecza Wisły, 2000
Ekoregion	Równiny Wschodnie (16)
Typ JCWP	mała rzeka wyżynna węglanowa (9)
status	naturalna część wody
ocena ryzyka nieosiągnięcia celów środowiskowych	zagrożona
derogacje	4(4)-1
uzasadnienie derogacji	Wpływ działalności antropogenicznej na stan JCW generuje konieczność przesunięcia w czasie osiągnięcia celów środowiskowych z uwagi na brak rozwiązań technicznych możliwych do zastosowania w celu poprawy stanu JCW.

W w/w załączniku JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku zaliczono do typu mała rzeka wyżynna węglanowa (9), wg danych uzyskanych z WIOŚ w Lublinie jest to typ 23 – potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych.

Wody Łabuńki badane były w 2010 r. w ramach monitoringu operacyjnego w ppk Łabuńka - Wysokie. Wyniki monitoringu przedstawiono poniżej:

JCWP PLRW20002324249 Łabuńka do Czarnego Potoku:

- typ abiotyczny – 23 (potok lub strumień na obszarze będącym pod wpływem procesów torfotwórczych),
- silnie zmieniona lub sztuczna JCWP (T/N) – T,
- klasa elementów biologicznych –III (potencjał umiarkowany dla silnie zmienionych JCWP),
- klasa elementów hydromorfologicznych – II(potencjał dobry dla silnie zmienionych JCWP),
- klasa elementów fizykochemicznych –II (potencjał dobry dla silnie zmienionych JCWP),
- potencjał ekologiczny –umiarkowany dla silnie zmienionych JCWP,
- JCWP na obszarze chronionym (T/N) –T,
- ocena spełnienia wymagań dla obszarów chronionych –niespełnione wymagania,
- stan JCWP – zły

W ramach monitoringu na obszarach chronionych w roku 2010 przeprowadzono ocenę stanu ekologicznego JCWP o nazwie Łabuńka do Czarnego Potoku. Monitoring wykazał, że wody Łabuńki nie spełniają wymagań dla obszarów chronionych.

Badania wykazały, że wody JCWP o nazwie Łabuńka do Czarnego Potoku nie spełniają wymagań dla wód przeznaczonych do celów rekreacyjnych, w tym kąpieliskowych. Wody nie spełniają także wymagań określonych dla wód przeznaczonych do bytowania ryb w warunkach naturalnych.

Wody JCWP Łabuńka do Czarnego Potoku nie spełniają nie spełniała wymagań dla obszarów chronionych wrażliwych na zanieczyszczenia ze źródeł komunalnych, a ich stan/potencjał ekologiczny został określony jako umiarkowany.

Wody podziemne

W celu dostosowania do wymogów Ramowej Dyrektywy Wodnej, dotychczasowa sieć badawcza wód podziemnych została zmodyfikowana. Prowadzony dotychczas monitoring obejmował różne poziomy użytkowe wód podziemnych, obecnie badania dotyczą jednolitych części wód podziemnych. Są to jednostkowe obszary gospodarowania wodami podziemnymi.

Gmina miejska Zamość położony jest w obrębie JCWPd 107.

Poniżej zamieszczono charakterystykę jednolitej części wód podziemnych, w obrębie której będzie prowadzone zamierzone korzystanie z wód (wg załącznika nr 2 do „Planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Wisły”):

- Europejski kod JCWPd – PLGW2300107
- Nazwa JCWPd – 107
- Region wodny – region wodny Środkowej Wisły
- Obszar dorzecza, kod – obszar dorzecza Wisły, 2000,
- Właściwy RZGW – RZGW w Warszawie,
- Ekoregion – Równiny Wschodnie (16),
- Ocena stanu ilościowego – zły (w subczęści),
- Ocena stanu chemicznego – dobry,
- Ocena ryzyka – zagrożony,
- Derogacje – 4(4)-1 (ze względu na znaczący pobór wody z poziomu kredowego przez ujęcia aglomeracji lubelskiej).

Z zestawienia wynika, iż stan chemiczny części wód podziemnych w rejonie miasta Zamość oceniono jako dobry. Stan ilościowy oceniono jako zły – w subczęści (dotyczy to rejonu aglomeracji lubelskiej).

Gleby

Gleby na terenach zurbanizowanych znajdują się pod obiektami budowlanymi. Na terenach niezabudowanych mają charakter urbanoziemów, znacznie przekształconych. Wykorzystywane są pod ogólnodostępne lub indywidualne tereny zielone. Naturalny charakter zachowały jedynie w strefie użytków rolnych (grunty orne, użytki zielone w dolinach) oraz w obrębie lasu komunalnego. Mało zmienione są również w strefie parku miejskiego.

Hałas

W ramach monitoringu hałasu w 2012 r. WIOŚ w Lublinie wykonał badania hałasu komunikacyjnego w 10 punktach pomiarowych w większych miastach województwa. Pomiar prowadzone w celu określenia wskaźników rocznych wykonano w Zamościu przy ul. Lwowskiej. W badanym punkcie wystąpiły przekroczenia dopuszczalnych poziomów dźwięku wynoszące: 4,5 dB dla LDWN oraz 9,0 dB dla LN. Przekroczenia sięgające 7 dB w dzień i ponad 10 dB nocą wykazały również pomiary krótkookresowe. Ponadto pomiary wskazują, że nieco wyższe wartości dźwięków wystąpiły jesienią niż wiosną.

W roku 2013 na terenie Zamościa nie prowadzono badań poziomu hałasu.

Promieniowanie elektromagnetyczne

Na terenie Zamościa pomiary PEM wykonano w 2 punktach pomiarowych. Średnie arytmetyczne zmierzonych wartości skutecznych natężeń pól elektrycznych promieniowania elektromagnetycznego wynosiły od 0,18 – 0,31 V/m, co stanowi od 2,58% do 4,44% wartości poziomu dopuszczalnego.

Projektowany dokument, a zakres ewentualnych skutków środowiskowych

Ogólna charakterystyka projektowanego dokumentu

Strategia będzie najogólniejszym dokumentem planistycznym Miasta i tym samym wraz ze Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego będzie nadrzędna w stosunku do pozostałych dokumentów przyjętych przez Władze Miasta. Zadaniem strategii jest ułatwienie władzom samorządowym utrzymania głównych, długookresowych celów rozwoju Miasta. Planowanie strategiczne w wymiarze wieloletnim daje możliwość optymalnego wykorzystania zasobów do realizacji najbardziej potrzebnych z punktu widzenia rozwoju lokalnego zadań.

Strategia Rozwoju miasta Zamość to dokument, który definiuje misję i wizję Miasta oraz wyznacza cele strategiczne, przypisane im cele operacyjne oraz wynikające z nich proponowane zadania realizacyjne.

Misja

Główne pola aktywności w przyszłości, stanowiące najogólniejszy cel Miasta, określono w misji:

Zamość to miasto „idealne”, przyjazne dla wszystkich, łączące tradycje z nowoczesnością, dynamiczne, bezpieczne, otwarte, piękne, pobudzające aktywność obywatelską, dobrze skomunikowane z otoczeniem centrum regionu.

Cele strategiczne

Cele strategiczne określają rezultaty o zasadniczym znaczeniu w długiej perspektywie oraz kierunkują działania na rzeczy właściwe dla koncepcji rozwoju Miasta. Cele strategiczne

związane są z decyzjami dotyczącymi utrzymania lub zmiany wykorzystania zasobów Miasta, w tym również zasobów będących w dyspozycji sektora prywatnego i pozarządowego.

Cele operacyjne

Poszczególnym celom strategicznym przypisane są cele operacyjne, które wyznaczają kierunki działań, co do przedsięwzięć właściwych dla rozwoju Miasta.

Strategia wskazuje trzy sfery funkcjonowania Miasta, w stosunku do których określone zostały cele strategiczne. Są to:

- Sfera społeczna,
- Sfera potencjałów i zasobów Miasta,
- Gospodarka i promocja Miasta.

Cele strategiczne zostały opracowane w w/w głównych obszarach funkcjonowania Miasta. W ramach wyznaczonych celów przewidziano szereg zadań, których realizacja przyczyni się do spójnego i harmonijnego rozwoju Miasta. Należy zaznaczyć, że Strategia Rozwoju Miasta Zamość do roku 2020 to dokument o charakterze otwartym, co oznacza, że jej założenia są elastyczne i mogą ulegać modyfikacją w odpowiedzi na zmieniające się warunki otoczenia społeczno – gospodarczego.

Wpływ realizacji ustaleń Strategii na poszczególne komponenty środowiska

Powietrze atmosferyczne

Realizacja celów i zadań realizacyjnych zawartych w "Strategii..." skutkować będzie ograniczeniem emisji zanieczyszczeń z instalacji grzewczych oraz pojazdów samochodowych, przez co korzystnie wpłynie na jakość powietrza atmosferycznego w Mieście.

Pozytywny skutek dla jakości powietrza atmosferycznego będzie miała realizacja zadań z zakresu termoizolacji obiektów, modernizacji systemów grzewczych, rozwoju sieci ciepłowniczej i proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii.

Na poprawę jakości powietrza wpłynie również realizacja zadań związanych z poprawą infrastruktury drogowej oraz realizacja zadań związanych z modernizacją komunikacji miejskiej.

Potencjalny (pośredni) wpływ na poprawę stanu jakości powietrza mają również zadania związane z rozbudową infrastruktury teleinformatycznej:

Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wielkości redukcji emisji zanieczyszczeń do powietrza, związanych z realizacją wymienionych zadań. W niniejszym dokumencie nie ma bowiem możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych (poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Strategii).

Emitowanie hałasu

Realizacja zadań z zakresu modernizacji sieci drogowej oraz budowa nowych odcinków dróg, w powiązaniu z odpowiednią organizacją ruchu drogowego spowoduje redukcję poziomu hałasu w granicach Miasta. Na poprawę klimatu akustycznego korzystnie wpłynie unowocześnianie taboru komunikacji miejskiej oraz zwiększenie udziału komunikacji rowerowej. Do obniżenia poziomu hałasu przyczyni się także zastosowanie nowych innowacyjnych technologii w zakładach usługowych i przemysłowych.

Wzrostem poziomu hałasu skutkować będzie realizacja zadania związanego z budową lokalnego lotniska.

Powierzchnia ziemi i gleby

Wszelkie prace, związane z realizacją zabudowy i infrastruktury, będą wpływać niekorzystnie na powierzchnię ziemi. Wpływ na powierzchnię ziemi będą miały zadania związane z budową nowych obiektów mieszkaniowych, usługowych, przemysłowych, a także zadań związanych z rozwojem systemów komunikacji.

Wpływ na powierzchnię ziemi będą miały również zadania związane z rozbudową infrastruktury technicznej, chociaż nie będą one powodowały zmian w ukształtowaniu powierzchni.

Wody powierzchniowe i podziemne

Przeznaczenie nowych terenów pod zabudowę powodować będzie wzrost ilości ścieków powstających w Mieście. W celu ochrony środowiska wodnego w Strategii umieszczono zadania związane z sukcesywną rozbudową infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod budownictwo i inwestycje oraz rozbudowę systemu kanalizacji deszczowej.

Gospodarka odpadami

System gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta Zamość oparty jest na „Regulaminie utrzymania czystości i porządku na terenie Miasta Zamość”, który został przyjęty uchwałą Rady Miasta Zamość. Zgodnie z w/w dokumentem od 1 lipca 2013 r. systemem odbioru odpadów komunalnych zostały objęte nieruchomości zamieszkałe tj. właściciele w zabudowie wielorodzinnej (bloki) oraz zabudowie jednorodzinnej. Od 1 stycznia 2015 r. zgodnie z uchwałą Rady Miasta Zamość – systemem gospodarowania odpadami komunalnymi na terenie Miasta Zamość zostaną objęci także właściciele nieruchomości niezamieszkałych (podmioty prowadzące działalność gospodarczą).

Wykorzystanie zasobów środowiska

Na racjonalne wykorzystanie zasobów środowiska pozwoli realizacja celu operacyjnego – Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw.

Na zmniejszenie zużycia węgla (nieodnawialnego źródła energii) wpłynie realizacja zadań związanych realizacją programu ograniczania niskiej emisji oraz wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii:

Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej skutkować będzie zmniejszeniem zużycia paliw opartych na ropie naftowej.

Modernizacja oświetlenia ulicznego skutkować będzie spadkiem zużycia energii elektrycznej.

Upowszechnianie możliwości korzystania z systemu e-usług świadczonych przez Urząd Miasta i jednostki podległe pozwoli zmniejszyć ilość zużytego papieru.

Klimat

Realizacja wskazanych w Strategii zadań może w pozytywny sposób wpływać na klimat. Realizacja programu ograniczania niskiej emisji, wdrażanie programu modernizacji systemów grzewczych, wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii, rozwój sieci ciepłowniczej oraz zastępowanie nieefektywnych źródeł ciepła nowoczesnymi źródłami ciepła spowodują spadek emisji gazów cieplarnianych z terenu Miasta.

Korzystnie na klimat wpłynie również realizacja zadań określonych w celu operacyjnym – wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw.

Środowisko biotyczne: zwierzęta i rośliny

Działania mające charakter organizatorski, na obecnym poziomie doprecyzowania, są neutralne dla środowiska. Natomiast zadania, które mają charakter budowlany będą źródłem niekorzystnych oddziaływań na środowisko biotyczne. Z uwagi na ogólność zapisów zawartych w Strategii trudne jest szczegółowe określenie obszarów, na których wystąpi znaczące oddziaływanie.

Wszystkie działania inwestycyjne wiążące się z przekształceniami przestrzeni będą wpływać na bioróżnorodność danego obszaru, określenie skali oddziaływania możliwe będzie na etapie oceny konkretnego przedsięwzięcia.

W przypadku zadań związanych z budową i rozbudową infrastruktury technicznej i teleinformatycznej niekorzystny wpływ ograniczał się będzie głównie do krótkookresowego, lokalnego oddziaływania związanego z fazą realizacji inwestycji.

Niekorzystny wpływ na bioróżnorodność będzie miała realizacja zadań związanych z budową nowych obiektów mieszkaniowych, dróg, parkingów, ścieżek rowerowych, a także rozwojem inwestycji związanych z usługami i przemysłem. Niekorzystny wpływ na florę i faunę pośrednio będzie miała również realizacja zadań zmierzających do budowy lokalnego lotniska.

Podczas realizacji zadań możliwe jest wystąpienie negatywnych oddziaływań związanych z remontami niektórych elementów, np. poddaszy, strychów, fasad poprzez ograniczenie dostępnych dla awifauny schronień.

Korzystnie na środowisko biotyczne wpłynie realizacja zadania – tworzenie terenów zielonych na nowych i starych osiedlach.

Pośrednio pozytywnie na środowisko biotyczne wpłynie realizacja zadań związanych z redukcją emisji zanieczyszczeń atmosferycznych i ograniczeniem ilości ścieków odprowadzanych do wód powierzchniowych.

Krajobraz

Realizacja niektórych zadań wskazanych w Strategii będzie miała wpływ na istniejący krajobraz. Dotyczy to przede wszystkim planowanej zabudowy mieszkaniowej oraz obiektów usługowych i przemysłowych. Wiąże się to z koniecznością zabudowania nowych terenów. W związku z powyższym istotna jest realizacja zadania wskazująca na potrzebę ujednoczenia Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i MPZP.

Korzystny wpływ na krajobraz będą miały zadania związane z zwiększeniem powierzchni i poziomu zagospodarowania terenów rekreacyjnych i zielonych w Mieście:

Korzystny wpływ na krajobraz będzie miała również realizacja zadań pozwalających na zachowaniu ładu przestrzennego w Mieście.

Zabytki

Realizacja wszystkich zadań zmierzających do poprawy stanu powietrza atmosferycznego korzystnie wpłynie na stan zabytków. Również zadania dotyczące minimalizacji uciążliwości związanych z hałasem komunikacyjnym i drganiami będą korzystne dla budynków, w tym obiektów zabytkowych, ponieważ wpłyną na zmniejszenie negatywnego oddziaływania drgań i wibracji, które mogą powodować ich uszkodzenie.

Korzystnie na stan zabytków wpłyną prace związane z rewitalizacją zabytkowej tkanki miejskiej, terenu Starego Miasta oraz jego najbliższego otoczenia.

Usprawnienie układu komunikacyjnego zwiększy dostępność turystyczną miasta, tak zewnętrzną jak i wewnętrzną ułatwiając tym samym dotarcie potencjalnym zwiedzającym do poszczególnych obiektów.

Obszary chronione

W południowej części miasta znajdują się tereny charakteryzujące się wysokimi walorami przyrodniczymi i krajobrazowymi, które zostały objęte ochroną obszarową. Z form ochrony przyrody w myśl Ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 r. (Dz. U. Nr 92, poz. 880 z późn. zm.) na terenie Miasta znajdują się obszary chronione w sieci Natura 2000:

PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki i PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy. Do południowo – zachodniej strony granica miasta przylega obszar PLB 060012 Roztocze.

Ochroną indywidualną objęte zostały pomnikowe drzewa.

Obszary Natura 2000

Przedsięwzięcie nie będzie miało znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary chronione w sieci Natura 2000.

Przeprowadzając ocenę oddziaływania danego przedsięwzięcia na obszary Natura 2000 należy odnieść się do siedlisk i gatunków przedstawionych w SDF z ocenami A, B i C.

Obszar PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki

Przy przeprowadzaniu oceny oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko uwzględniono gatunki wymienione w SDF z oceną C. Dla obszaru Dolina Górnej Łabuńki są to: derkacz, bekas dubelt i rycyk. Na łąkach położonych w południowej części Miasta stwierdzono obecność derkacza. Najbliższe miejsce występowania dubelta znajduje się pomiędzy Łabuńkami a Barchaczowem w odległości ponad 7 km od granic Miasta. Stanowisko rycyka znajduje się w odległości ponad 10 km od Zamościa.

Największym zagrożeniem dla wymienionych gatunków jest zaprzestanie systematycznego wykaszania łąk, w przypadku derkacza również zmiana reżimu hydrologicznego rzek. Zadania wskazane w omawianej Strategii nie odnoszą się do rolnego użytkowania gruntów, nie będą również wpływać na zmianę stosunków wodnych. Żadne z wymienionych zadań nie stanowią źródła zagrożeń dla gatunków chronionych.

Tereny położone na południowy zachód od Miasta to miejsce żerowania derkacza. Prace związane z rewitalizacją zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych nie będą powodować płoszenia derkacza. Realizacja tego zadania wiązać się będzie z uporządkowaniem terenów, które znajdują się poza granicami obszaru PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki.

Realizacja zadań: związanych z zagospodarowaniem bulwarów spacerowych oraz rozbudową i integracją systemu ścieżek rowerowych może być źródłem niekorzystnych oddziaływań na derkacza zarówno na etapie realizacji jak i eksploatacji. Należy unikać prowadzenia prac w okresie lęgowym ptaków i dostosować terminy robót do terminów rozrodu gatunków wrażliwych. Właściwe wytyczenie tras rowerowych i ścieżek pozwoli na zminimalizowanie antropopresji.

PLH060087 Doliny Łabuńki i Topornicy

Z siedlisk (wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Rady 92/43/EWG) występujących na terenie ostoi ogólną ocenę C otrzymały Niżowe i górskie świeże łąki użytkowane ekstensywnie *Arrhenatherion elatioris* (kod 6510).

Planowane przedsięwzięcie nie będzie niekorzystnie oddziaływać na siedliska o kodzie 6510. Przede wszystkim na terenie objętym opracowaniem nie stwierdzono występowania tych siedlisk (wg danych uzyskanych w GDOŚ w promieniu 10 km od granic Zamościa nie występują siedliska chronione). Największym zagrożeniem dla siedlisk o kodzie 6510 jest zarzucenie gospodarowania kośno – pasterskiego. Zadania wyznaczone w Strategii nie mają wpływu na sposób zagospodarowania łąk.

Z roślin wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG na terenie obszaru ogólną ocenę B otrzymał starodub łąkowy. Na łąkach znajdujących się w południowej części Miasta nie stwierdzono obecności tego gatunku.

Ssaki wymienione w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG, które otrzymały ogólną ocenę C to: bóbr i wydra. Planowane przedsięwzięcie nie będzie miało wpływu na wymienione gatunki priorytetowe. Na terenie Miasta ani w jego sąsiedztwie nie stwierdzono obecności nor i żeremi, nie stwierdzono również śladów bytowania wydry.

Z bezkręgowców wymienionych w Załączniku II Dyrektywy Rady 92/43/EWG na terenie omawianej ostoi występują motyle: czerwończyk nieparek, czerwończyk fioletek, modraszek telejus i modraszek nausitous. Otrzymały one ogólną ocenę C. Wymienione gatunki nie wymagają ochrony czynnej. Sytuacja populacji tych gatunków, jest w Polsce na razie dosyć stabilna i wyraźnie lepsza niż w wielu krajach zachodniej Europy.

Realizacja celów i zadań wskazanych w Strategii nie będzie miała wpływu na integralność obszaru; nie będzie ingerować w siedliska priorytetowe, a tym samym nie będzie powodować fragmentaryzacji siedlisk. Planowane przedsięwzięcia nie będą stanowić bariery ekologicznej, uniemożliwiającej wymianę zasobów genowych, tym samym nie wpłyną na spójność obszarów chronionych.

PLB060012 Rostocze

Obszar PLB060012 Rostocze to rozległa ostoja utworzona w oparciu o Dyrektywę Ptasią. Gatunki wymienione w SDF z oceną B i C to: bączek, bocian czarny, bocian biały, podgorzałka, trzmielojad, orlik krzykliwy, derkacz, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, puchacz, puszczyk uralski, lelek zwyczajny, dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł czarny, dzięcioł średni, dzięcioł białogrzbisty, włośchatka zwyczajna, kobuz, jarzębatka, muchołówka mała, muchołówka białoszyja, gąsiorek, dzięcioł białoszyi, gołąb siniak i pliszka górską.

Ptaki związane ze środowiskiem wodnym to: bączek, podgorzałka, rybitwa rzeczna, rybitwa białowąsa, pliszka górską. W sąsiedztwie Miasta nie występują siedliska preferowane przez wymienione gatunki. Najbliższe stwierdzone stanowisko dotyczy bączka – w odległości około 4 km od granic Zamościa. Przewidziane w Strategii zadania nie będą powodować zmian reżimu hydrologicznego rzek i nie przyczynią się do utraty siedlisk lęgowych i żerowisk ptactwa wodnego.

Ptaki związane z terenami użytkowymi rolniczo to jarzębatka, gąsiorek i derkacz. Jarzębatka i gąsiorek nie występują w sąsiedztwie Zamościa, oddziaływanie na derkacza opisane zostało powyżej (przy omawianiu obszaru PLB 060013 Dolina Górnej Łabuńki).

Kobuz jest ptakiem terenów otwartych z alejami drzew. W sąsiedztwie Zamościa nie stwierdzono występowania tego gatunku.

W ostoi występują również gatunki zasiedlające strefy ekotonowe las – woda. Ptaki preferujące otwarte przestrzenie w sąsiedztwie zbiorników wodnych to: orlik krzykliwy, bocian czarny. Stwierdzone stanowiska tych gatunków znajdują się w odległości ponad 10 km od terenu objętego opracowaniem, na terenach znajdujących się w sąsiedztwie Zamościa nie ma dogodnych warunków żerowania wymienionych gatunków. Wobec powyższego nie zrealizowanie zadań wskazanych w Strategii nie będzie niekorzystnie oddziaływać na omawiane gatunki.

Gatunki leśne to: trzmielojad, gołąb siniak, lelek, muchołówka mała, muchołówka białoszyja. Inne gatunki priorytetowe, związane z siedliskami leśnymi to: dzięcioł zielonosiwy, dzięcioł biało-grzbiety, dzięcioł średni, dzięcioł białoszyi, dzięcioł czarny. Realizacja planowanych zadań nie będzie miała wpływu na wymienione gatunki chronione. Z uwagi na dużą odległość nie będą powodować ich płoszenia, nie będą również wpływać na zubożenie żerowisk. Wobec powyższego należy przyjąć, że inwestycja nie będzie niekorzystnie oddziaływać na wymienione gatunki chronione.

Z rodziny puszczykowatych w SDF wymienione są następujące gatunki: puszczyk uralski, puchacz i włośchatka. W sąsiedztwie Zamościa nie występują korzystne warunki do bytowania tych gatunków. Wobec powyższego inwestycja nie będzie oddziaływać na puszczykowate.

Gatunki ptaków, które występują w sąsiedztwie siedlisk ludzkich to: dzięcioł białoszyi i bocian biały. Planowane działania wskazane w Strategii nie będą niekorzystnie oddziaływać na te gatunki. Warunki ich bytowania nie ulegną zmianie, nie zmniejszy się również powierzchnia ich żerowisk.

Pomniki przyrody

Żadne z wymienionych zadań realizacyjnych nie będzie negatywnie wpływać na drzewa objęte ochroną. Natomiast poprawa stanu jakości powietrza korzystnie wpłynie na warunki wegetacji drzew.

System Przyrodniczy Miasta

Realizacja planowanych zadań oraz zagospodarowanie bulwarów spacerowych może być źródłem niekorzystnych oddziaływań na obszary tworzące Lokalny System Przyrodniczy Miasta.

Prace związane z rewitalizacją zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych prowadzone będą w obrębie węzła ekologicznego. Natomiast zadanie polegające na zagospodarowaniu bulwarów spacerowych (ciągnących się wzdłuż rzeki Łabuńki) zlokalizowane jest w bezpośrednim sąsiedztwie korytarza ekologicznego obejmującego dolinę Łabuńki. Do określenia wpływu inwestycji na środowisko niezbędne jest przeprowadzenie odrębnej procedury oceny oddziaływania inwestycji na środowisko uwzględniającej szczegółową inwentaryzację przyrodniczą tego obszaru.

Mniejsza presja dotyczy terenów położonych w północno – wschodnich granicach miasta (lokalny korytarz ekologiczny doliny Czarnego Potoku) oraz we wschodniej i północno – wschodniej części miasta (rowy melioracyjne, pełniące rolę sięgaczy ekologicznych. Na ochronę tych terenów przed niewłaściwym zagospodarowaniem będzie miała wpływ realizacja zadania polegającego na ujednoczeniu Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i MPZP.

Emitowanie hałasu i pól elektromagnetycznych

Realizacja zadań określonych w celu operacyjnym 2.3 – rozwój systemów komunikacji w Mieście i z Miastem spowoduje pozytywne skutki w odniesieniu do oddziaływania na klimat akustyczny w Zamościu.

Na obecnym etapie nie jest możliwe oszacowanie wielkości redukcji emisji hałasu, związanej z realizacją planowanych zadań. W niniejszym dokumencie nie ma bowiem możliwości odniesienia się do konkretnych rozwiązań technicznych (poziom szczegółowości prowadzonej oceny oddziaływania jest ściśle powiązany z poziomem szczegółowości Strategii).

Nie stwierdzono jednoznacznych negatywnych lub pozytywnych oddziaływań zadań wskazanych w Strategii, na poziom promieniowania elektromagnetycznego w Mieście.

Oddziaływanie na ludzi

Cele operacyjne wskazane w Strategii mają charakter prospołeczny. Realizacja zadań wskazanych w strategii będzie miała pozytywny wpływ na zabezpieczenie wielu potrzeb społecznych: poprawę warunków zamieszkania, na stan przestrzeni publicznych, jakość infrastruktury technicznej, poprawę sytuacji materialnej poprzez zmiany na rynku pracy. Dodatkowo realizacja wskazanych celów wpłynie na poprawę: ochrony zdrowia, oświaty, polityki prorodzinnej, rozwój kultury, turystyki, sportu, a także poziom bezpieczeństwa. W Strategii wskazano również na potrzebę pomocy osobom niepełnosprawnym oraz znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej lub materialnej.

Ryzyko występowania poważnej awarii

W omawianej Strategii nie precyzuje się dokładnie funkcji usługowych i produkcyjnych, w ramach których mogą być lokowane przedsięwzięcia o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnej awarii. Brak jest w tym zakresie możliwości prognozowania.

Przewidywane znaczące oddziaływania planowanego dokumentu na środowisko, obejmujący bezpośrednio, pośrednio, wtórne, skumulowane, krótko-, średnio-, i długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne oddziaływanie na środowisko, w tym na cele i przedmiot ochrony Natura 2000

Z uwagi na ogólność zapisów zawartych w Strategii trudne jest szczegółowe określenie znaczących oddziaływań na środowisko. W większości przedsięwzięć nie wskazuje się konkretnych lokalizacji oraz sposobu, skali i charakteru realizacji zadań wymienionych w Strategii. Znaczna część zadań wskazanych w Strategii, istotnych dla rozwoju Miasta, to często działania o charakterze nie inwestycyjnym (tzw. zadania „miękkie”) niemające żadnych bezpośrednich lub też możliwych do określenia – pośrednich, skutków dla środowiska przyrodniczego.

Źródłem niekorzystnych oddziaływań na środowisko będą zadania typu inwestycyjnego (tzw. zadania „twarde”).

Oddziaływania skumulowane mogą wystąpić w przypadku jednoczesnej realizacji kilku zadań przewidzianych do realizacji w ramach Strategii.

Projektowane zagospodarowanie terenu, a ocena stanu i funkcjonowania środowiska

Na terenie Zamościa dobrą jakością odznaczają się wody podziemne, natomiast niezadawalająca jest jakość powietrza i wód powierzchniowych. W Mieście notuje się również przekroczenia dopuszczalnych poziomów hałasu.

Wdrożenie założeń Strategii nie przyczyni się do powstania nowych zagrożeń lub uciążliwości dla środowiska, a prawidłowa jej realizacja przyniesie wymierny efekt ekologiczny w postaci minimalizacji antropopresji na środowisko.

Przede wszystkim znaczna część zadań wskazanych w Strategii, to zadania o charakterze nie inwestycyjnym lub niewykazujących fizycznych efektów realizacji.

W większości przypadków niekorzystne oddziaływanie na środowisko przyrodnicze przedsięwzięć zawartych w Strategii ograniczać się będzie jedynie do etapu realizacji inwestycji. Będą to oddziaływania krótkotrwałe, odwracalne, o lokalnym charakterze.

Przedsięwzięcia mogące znacząco oddziaływać na środowisko zarówno na etapie realizacji lub eksploatacji zostaną poddane procedurze indywidualnej oceny oddziaływania na środowisko.

Realizacja zadań wskazanych w Strategii pośrednio wpłynie pozytywnie na jakość środowiska. Oddziaływanie na środowisko planowanych inwestycji (na etapie eksploatacji)

będzie niewielkie, przypuszczalnie mniejsze niż obecnie. Modernizacja systemu transportu publicznego, uporządkowanie gospodarki ściekowej, poprawa zagospodarowania odpadów, ograniczanie niskiej emisji, wspieranie efektywności energetycznej, rozwój innowacji w gospodarce spowodują zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza atmosferycznego, poprawę klimatu akustycznego, zmniejszenia ładunku zanieczyszczeń odprowadzanych do wód i gleby.

Podsumowując można stwierdzić, że ustalenia ocenianego dokumentu nie generują negatywnego oddziaływania na środowisko, co najwyżej pozostają neutralne pod tym względem lub też prowadzą do pozytywnego oddziaływania.

Możliwości rozwiązań eliminujących lub ograniczających negatywne oddziaływania na środowisko określonych w Strategii zadań oraz przedstawienie rozwiązań alternatywnych

Negatywne oddziaływanie na środowisko planowanych przedsięwzięć inwestycyjnych można minimalizować już na etapie sporządzania projektu mpzp wyznaczając odpowiednią lokalizację oraz ustalając odpowiednie zakazy, ograniczenia i warunki oraz na etapie projektowania, wykonawstwa i eksploatacji przedsięwzięć.

W zakresie ochrony przyrody należy przede wszystkim przestrzegać zasady ochrony (nienaruszania) elementów środowiska ważnych dla zachowania właściwego stanu korytarzy ekologicznych wzdłuż dolin cieków wodnych.

Wszystkie inwestycje powinny być zaplanowane tak, aby nie niszczyły walorów estetycznych krajobrazu, nie zaburzały historycznego układu przestrzennego objętego ochroną konserwatorską.

Ograniczeniem w zaproponowaniu rozwiązań alternatywnych jest charakter ogólny wielu zapisów zawartych w Strategii. Kierunek działań wyznaczony w projekcie Strategii rozwoju dąży do osiągnięcia celów spełniających kryteria zrównoważonego rozwoju i jest istotny dla zwiększenia efektywności działań w zakresie poprawy stanu środowiska przyrodniczego. Niemniej jednak na obecnym etapie prac wdrożeniowych nie można jeszcze określić z dostatecznym prawdopodobieństwem, realizacja których zadań będzie miała najbardziej korzystny wpływ na środowisko przyrodnicze zwłaszcza w dłuższym horyzoncie czasowym.

Rozważając warianty alternatywne przedsięwzięć wynikających z zapisów Strategii, mogą to być działania związane z wyborem innej lokalizacji (warianty lokalizacji), innego sposobu prowadzenia inwestycji (warianty konstrukcyjne i technologiczne, warianty organizacyjne).

Ocena funkcjonowania środowiska, jego zasobów, odporności na degradację i zdolności do regeneracji

Komponentem środowiska najmniej odpornym na degradację są wody powierzchniowe. Woda jako labilny komponent środowiska przyrodniczego, jest podatna na zanieczyszczenia i charakteryzuje się dużą dynamiką ich rozprzestrzeniania. Jednocześnie wody powierzchniowe mają naturalne właściwości do samooczyszczania się. Jednak w przypadku Łabuńki zdolność do samooczyszczania się jest zbyt mała w stosunku do ładunków, jakie zrucane są do rzeki, co skutkuje ponadnormatywnym zanieczyszczeniem jej wód.

Znacznie mniejszą odporność na degradację posiadają wody podziemne. W granicach opracowania wody kredowe (z uwagi na wychodnie wodonośca kredowego na powierzchnię topograficzną oraz kontakt hydrauliczny poziomu czwartorzędowego i kredowego w dolinach rzek) są zagrożone poprzez migrację zanieczyszczeń związanych z działalnością antropogeniczną.

Z punktu widzenia zagospodarowania przestrzennego, analiza odporności gleb na degradację ma istotne znaczenie w odniesieniu do form użytkowania rolniczego terenu i utrzymania gleb we właściwej kulturze rolnej. Natomiast w odniesieniu do zagospodarowania kubaturowego ma ono jedynie znaczenie informacyjne, ponieważ niezależnie od odporności pedosfery na degradację przy zagospodarowaniu terenu następuje trwały ubytek powierzchni biologicznie czynnej. Skala zjawiska zależy od presji urbanizacyjnej.

Napotkane trudności wynikające z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy

W trakcie sporządzania prognozy napotkano trudności nie wynikające z niedostatku techniki lub luk we współczesnej wiedzy, lecz wynikające z brak sprecyzowanych sposobów realizacji Strategii, co uniemożliwia dokonanie rzetelnej prognozy oddziaływań na środowisko.

Podstawowym problemem podczas opracowywania prognozy jest duży poziom ogólności dokumentu oraz brak szczegółowych założeń realizacji działań, określonych w Strategii. Wynika to z charakteru dokumentu strategicznego i jest typowe dla wszystkich tego rodzaju opracowań.

15 Spis załączników

- 1 Drzewo celów strategicznych,
- 2 Drzewo celów operacyjnych i zadań realizacyjnych.
- 3 Formy ochrony obszarowej w sąsiedztwie Zamościa, skala 1 : 50 000.
- 4 Pismo RDOŚ.
- 5 Pismo PWIS.

Misja:	
Zamość miasto przyjazne dla wszystkich, łączące tradycje z nowoczesnością, dynamiczne, bezpieczne, pobudzające aktywność gospodarczą i obywatelską	
Cele strategiczne	Cele operacyjne
1. Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców	<ul style="list-style-type: none"> 1.1. Poprawa warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy 1.2. Zapewnienie miejsca pobytu i zamieszkania osobom w trudnej sytuacji życiowej 1.3. Podwyższony poziom bezpieczeństwa w mieście 1.4. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych podmiotów działalności leczniczej 1.5. Rozwinięty system wsparcia rodzin i osób wymagających pomocy w zakresie zachowania zdrowia 1.6. Zwiększenie dostępu do usług oraz infrastruktury pomocowej dla osób i rodzin potrzebujących wsparcia 1.7. Zwiększona dostępność opieki nad dziećmi do lat trzech oraz dostępność przedszkoli 1.8. Atrakcyjna oferta spędzania czasu dla dzieci i młodzieży 1.9. Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży 1.10. Dostępna, różnorodna, atrakcyjna oferta kulturalna 1.11. Dostępna, szeroka atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna 1.12. Podwyższony poziom identyfikacji mieszkańców z Miastem oraz integracji społecznej 1.13. Aktywne społeczeństwo - aktywna sfera organizacji pozarządowych 1.14. Świadome i bezpieczne społeczeństwo informacyjne 1.15. Podwyższony poziom zaspokojenia potrzeb konsumentów
2. Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej oraz zachowania zasobów naturalnych przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia integracji przestrzeni w Mieście	<ul style="list-style-type: none"> 2.1. Rozwój zasobów mieszkaniowych oraz budynków użyteczności publicznej 2.2. Zachowanie ładu przestrzennego w mieście 2.3. Rozwój systemów komunikacji w mieście i z Miastem 2.4. Wysokie standardy środowiska naturalnego w Mieście 2.5. Zwiększenie liczby i zagospodarowanie istniejących i nowych terenów rekreacyjnych i zielonych w mieście 2.6. Wysoki poziom infrastruktury technicznej w Mieście
3. Dobre warunki do życia, rozwoju kultury, przedsiębiorczości oraz turystyki w Mieście	<ul style="list-style-type: none"> 3.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacji 3.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej 3.3. Dostosowanie kształcenia społeczeństwa do potrzeb i wymagań rynku pracy 3.4. Rozwinięta, dostępna cały rok dla mieszkańców i turystów oferta wydarzeń kulturalnych w Mieście 3.5. Wysoki standard usług kulturalnych kształtujących kompetencje odbiorców

<p>4. Wysoki stopień wykorzystania potencjału Zamościa gospodarczego</p>	<p>4.1. Wyższy stopień zorganizowania przedsiębiorców w poszczególnych branżach i ponadbranżowo</p> <p>4.2. Wyższa konkurencyjność przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych</p> <p>4.3. Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw</p> <p>4.4. Zrównoważona struktura podmiotów gospodarczych z punktu widzenia ich wielkości</p> <p>4.5. Zwiększone zapotrzebowanie przedsiębiorstw na pracowników</p> <p>4.6. Wzrost dostępności wykwalifikowanych pracowników</p> <p>4.7. Zwiększony kapitał społeczny Miasta</p> <p>4.8. Zwiększona zdolność do absorpcji środków na aktywizację zawodową i rozwój przedsiębiorczości</p> <p>4.9. Wyższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców</p> <p>4.10. Wzrost nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw</p> <p>4.11. Utrzymywanie i wzmacnianie profilu turystycznego Miasta</p> <p>4.12. Utrzymanie i rozwój oferty szkolnictwa wyższego w Mieście</p> <p>4.13. Zwiększone możliwości dostosowywania się pracowników do potrzeb przedsiębiorstw</p> <p>4.14. Wzmocniony wizerunek kulturalny i gospodarczy Miasta</p>
---	--

Załącznik nr 2 Drzewo celów operacyjnych i zadań realizacyjnych.

Obszar: Potrzeby społeczne	
Cel strategiczny nr 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
1.1. Poprawa warunków sprzyjających tworzeniu miejsc pracy	1.1.1. Stosowanie instrumentów wsparcia dla podmiotów tworzących miejsca pracy 1.1.2. Promocja strefy ekonomicznej 1.1.3. Promocja Miasta jako miejsca atrakcyjnego turystycznie i gospodarczo 1.1.4. Promowanie lokalnej przedsiębiorczości 1.1.5. Podejmowanie działań służących rozwojowi lokalnej przedsiębiorczości i samozatrudnienia mieszkańców 1.1.6. Wzmacnianie realizowanych usług rynku pracy 1.1.7. Wspieranie powstawania oraz rozwoju organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej
1.2. Zapewnienie miejsca pobytu i zamieszkania osobom w trudnej sytuacji życiowej	1.2.1. Budowa, rozbudowa, adaptacja, nabywanie obiektów pod potrzeby mieszkaniowe (m.in. mieszkania chronione, socjalne) 1.2.2. Likwidowanie barier architektonicznych w lokalach znajdujących się w zasobach Miasta 1.2.3. Podejmowanie działań zmierzających do zapewnienia miejsca pobytu i zamieszkania osobom, rodzinom w trudnej sytuacji życiowej
1.3. Podwyższony poziom bezpieczeństwa w mieście	1.3.1. Zwiększanie świadomości i odpowiedzialności społecznej za mienie publiczne 1.3.2. Podnoszenie skuteczności działania służb odpowiedzialnych za bezpieczeństwo w mieście, poprzez doposażanie w nowoczesny sprzęt i inwestowanie w kapitał ludzki 1.3.3. Rozwijanie sieci i systemu monitoringu
1.4. Poprawa dostępności i jakości usług medycznych podmiotów działalności leczniczej	1.4.1. Wspieranie unowocześniania i usprawniania funkcjonowania miejskich placówek zdrowia 1.4.2. Wspieranie działań podmiotów działalności leczniczej z terenu Miasta Zamość do pozyskiwania środków zewnętrznych na wyposażenie i dostosowywanie bazy do obowiązujących wymogów i potrzeb 1.4.3. Prowadzenie kampanii informacyjnych w zakresie zapobiegania i leczenia chorób cywilizacyjnych. 1.4.4. Prowadzenie działań zwiększających świadomość społeczeństwa w zakresie zdrowego stylu życia. 1.4.5. Wspieranie i rozwój profilaktyki uzależnień
1.5. Rozwinięty system wsparcia rodzin i osób wymagających pomocy w zakresie zachowania zdrowia	1.5.1. Wspieranie inicjatyw związanych z rozwijaniem bazy opieki długoterminowej i paliatywnej dla osób przewlekle chorych 1.5.2. Wspieranie rozwoju placówek rehabilitacyjnych 1.5.3. Likwidowanie barier architektonicznych utrudniających osobom niepełnosprawnym dostęp do obiektów otwartego i zamkniętego leczenia 1.5.4. Prowadzenie dostosowanej dla dzieci profilaktyki zdrowotnej w szkołach 1.5.5. Prowadzenie dożywiania osób i rodzin uprawnionych do korzystania z dożywiania
1.6. Zwiększenie dostępu do usług oraz infrastruktury pomocowej dla osób i rodzin	1.6.1. Dążenie do zapewnienia dostępu do placówek całodobowej opieki, w tym rodzinnych, ośrodków wsparcia dla osób starszych i niepełnosprawnych 1.6.2. Wspieranie organizacji pozarządowych, prowadzących placówki wsparcia

Obszar: Potrzeby społeczne	
Cel strategiczny nr 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
potrzebujących wsparcia	1.6.3. Modernizacja obiektów systemu pomocy społecznej, pieczy zastępczej i wsparcia rodziny, w szczególności w zakresie dostosowania do standardów oraz likwidacji barier architektonicznych 1.6.4. Wspieranie rozwoju oferty usług środowiskowego wsparcia osób niepełnosprawnych i ich rodzin 1.6.5. Pozyskanie mieszkań chronionych dla osób niepełnosprawnych 1.6.6. Wspieranie rozwoju rodzinnych form pieczy zastępczej oraz pomoc osobom usamodzielnianym 1.6.7. Wspieranie mechanizmów współdziałania podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu 1.6.8. Wielokierunkowy rozwój form pomocy i działań wspierających osoby i rodziny dotknięte przemocą w rodzinie
1.7. Zwiększona dostępność opieki nad dziećmi do lat trzech oraz dostępność przedszkoli	1.7.1. Zwiększanie dostępności miejsc opieki nad dziećmi do lat 3 1.7.2. Unowocześnianie bazy technicznej i wyposażenia przedszkoli
1.8. Atrakcyjna oferta spędzania czasu dla dzieci i młodzieży	1.8.1. Podnoszenie atrakcyjności ofert zajęć pozalekcyjnych i środowiskowych 1.8.2. Kreowanie atrakcyjnej oferty kulturalno-edukacyjnej aktywizującej grupy młodzieży niezaangażowanej społecznie oraz zagrożonej zachowaniami ryzykownymi
1.9. Wzrost jakości kształcenia dzieci i młodzieży	1.9.1. Podniesienie jakości kształcenia na wszystkich szczeblach edukacji 1.9.2. Zwiększanie oferty edukacyjnej nauki zawodu dla osób z różnymi rodzajami niepełnosprawności 1.9.3. Systematyczne zwiększanie atrakcyjności oferty szkolnictwa zawodowego, na poziomie ponadgimnazjalnym 1.9.4. Tworzenie i jakościowy rozwój form wsparcia dla dzieci i młodzieży z problemami emocjonalnymi i osobowościowymi 1.9.5. Zwiększanie dostępu do pomocy psychologicznej i pedagogicznej w szkołach
1.10. Dostępna, różnorodna, atrakcyjna oferta kulturalna	1.10.1. Systematyczne zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty kulturalnej 1.10.2. Utrzymanie i wzbogacanie ofert wydarzeń o wysokim poziomie artystycznym 1.10.3. Zintensyfikowanie działań promujących ofertę kulturalną Miasta
1.11. Dostępna szeroka, atrakcyjna oferta sportowo-rekreacyjna	1.11.1. Upowszechnianie sportu masowego, w szczególności dla dzieci i młodzieży 1.11.2. Organizowanie pozalekcyjnych zajęć sportowych, turniejów sportowych dla dzieci i młodzieży 1.11.3. Promowanie aktywnego stylu życia wśród mieszkańców 1.11.4. Wspieranie sportu amatorskiego
1.12. Podwyższony poziom identyfikacji mieszkańców z miastem oraz integracji społecznej	1.12.1. Budowanie poczucia wspólnoty mieszkańców z „małą ojczyzną”, jaką jest Zamość – organizowanie imprez, wydarzeń, promowanie działań rozwojowych Miasta 1.12.2. Budowanie poczucia odpowiedzialności mieszkańców za Miasto – angażowanie w procesy decyzyjne 1.12.3. Organizowanie przedsięwzięć wpływających na poprawę więzi i poziomu integracji społeczności lokalnej
1.13. Aktywne społeczeństwo -	1.13.1. Wspieranie działalności organizacji pozarządowych

Obszar: Potrzeby społeczne	
Cel strategiczny nr 1: Poprawa standardu i jakości życia mieszkańców	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
aktywna sfera organizacji pozarządowych	1.13.2. Efektywna współpraca międzysektorowa (między podmiotami gospodarczymi, instytucjami rynku pracy, pomocy i integracji społecznej, NGO i samorządem lokalnym) 1.13.3. Wdrażanie narzędzi dialogu i współdziałania społecznego
1.14. Świadome i bezpieczne społeczeństwo informacyjne	1.14.1. Rozbudowa infrastruktury teleinformatycznej umożliwiającej zastosowanie najnowszych rozwiązań technologii informatycznych – w tym systematyczne rozwijanie sieci Internetu szerokopasmowego i darmowych punktów dostępu 1.14.2. Upowszechnianie możliwości korzystania z systemu e-usług świadczonych przez Urząd Miasta i jednostki podległe 1.14.3. Zwiększanie wykorzystania technologii informacyjnych w mieście 1.14.4. Prowadzenie akcji informacyjnych w zakresie zagrożeń związanych z cyberprzestrzenią, używaniem oraz nadużywaniem komputera i Internetu
1.15. Podwyższony zaspokojenia konsumentów	poziom potrzeb 1.15.1. Tworzenie warunków dla rozwoju usług bytowych i handlu

Obszar: Zasoby i potencjały Miasta	
Cel strategiczny nr 2: Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej oraz zachowania zasobów naturalnych przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia integracji przestrzeni w Mieście	
Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
2.1. Rozwój mieszkaniowych zasobów oraz użyteczności publicznej	2.1.1. Poprawa stanu technicznego budynków użyteczności publicznej, w tym realizacja programu ograniczania niskiej emisji 2.1.2. Wdrożenie planu gospodarowania nieruchomościami stanowiącymi własność Miasta 2.1.3. Budowa, nabywanie nowych mieszkań i budynków komunalnych i socjalnych oraz wspieranie TBS 2.1.4. Modernizacja budynków instytucji kultury
2.2. Zachowanie ład przestrzennego w Mieście	2.2.1. Ujednolicenie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego i MPZP 2.2.2. Sukcesywna rozbudowa infrastruktury technicznej na terenach przeznaczonych pod budownictwo i inwestycje 2.2.3. Rewitalizacja/porządkowanie terenów niezagospodarowanych oraz zdegradowanych (m.in. powojkowych, poprzemysłowych, rekreacyjnych) 2.2.4. Tworzenie nowych i ulepszanie istniejących zespołów małej architektury w obrębie przestrzeni publicznej 2.2.5. Rewitalizacja zabytkowej tkanki miejskiej 2.2.6. Rewitalizacja terenu Starego Miasta oraz jego najbliższego otoczenia

Obszar: Zasoby i potencjały Miasta

Cel strategiczny nr 2: Wysoki poziom rozwoju infrastruktury technicznej oraz zachowania zasobów naturalnych przy jednoczesnym zachowaniu wysokiego stopnia integracji przestrzeni w Mieście

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
	2.2.7. Poprawa atrakcyjności i funkcjonalności przestrzeni publicznej 2.2.8. Poprawa estetyki Miasta
2.3. Rozwój komunikacji i z Miastem w systemów Mieście	2.3.1. Regularne remonty i sukcesywna modernizacja infrastruktury drogowej 2.3.2. Zwiększanie atrakcyjności korzystania i dostępności komunikacji miejskiej 2.3.3. Budowa nowych dróg 2.3.4. Sukcesywna wymiana taboru komunikacji miejskiej 2.3.5. Budowa miejsc parkingowych 2.3.6. Rozbudowa i integracja systemu ścieżek rowerowych 2.3.7. Rozbudowa inteligentnego systemu zintegrowanej sygnalizacji świetlnej 2.3.8. Podejmowanie działań na rzecz modernizacji infrastruktury kolejowej i autobusowej 2.3.9. Kontynuacja działań na rzecz budowy lokalnego lotniska 2.3.10. Likwidacja barier architektonicznych w przestrzeni publicznej 2.3.11. Zwiększanie ilościowe i unowocześnianie taboru komunikacji miejskiej 2.3.12. Dostosowanie organizacji ruchu drogowego do aktualnych potrzeb użytkowników
2.4. Wysokie środowiska w Mieście standardy naturalnego	2.4.1. Opracowanie i wdrożenie programów ochrony środowiska 2.4.2. Wdrożenie programu modernizacji systemów grzewczych w budynkach użyteczności publicznej 2.4.3. Modernizacja oświetlenia ulicznego 2.4.4. Wdrożenie programu edukacji ekologicznej mieszkańców 2.4.5. Wdrożenie proekologicznych i efektywnych rozwiązań pozyskiwania energii 2.4.6. Promowanie wśród mieszkańców wykorzystywania energii pochodzącej ze źródeł odnawialnych
2.5. Zwiększona powierzchnia i poziom zagospodarowania terenów rekreacyjnych i zielonych w mieście	2.5.1. Zagospodarowanie bulwarów spacerowych 2.5.2. Tworzenie terenów zielonych na nowych i starych osiedlach 2.5.3. Rewitalizacja zalewu miejskiego i terenów przyzalewowych
2.6. Wysoki poziom infrastruktury technicznej w Mieście	2.6.1. Opracowanie i wdrożenie programu wykorzystania posiadanej przez Miasto infrastruktury teletechnicznej 2.6.2. Budowa i rozwój sieci ciepłowniczej 2.6.3. Zastępowanie nieefektywnych źródeł ciepła nowoczesnymi źródłami ciepła 2.6.4. Rozbudowa systemu kanalizacji deszczowej

Obszar: Zasoby i potencjały MiastaCel strategiczny nr 3: **Dobre warunki do życia, rozwoju kultury, przedsiębiorczości oraz turystyki w Mieście**

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
3.1. Rozwój przedsiębiorczości i innowacji	3.1.1. Wzmacnianie roli instytucji otoczenia biznesu we wspieraniu przedsiębiorczości 3.1.2. Tworzenie mechanizmu preferencji dla przedsiębiorców 3.1.3. Wspieranie tworzenia inkubatorów przedsiębiorczości 3.1.4. Wspieranie podejmowania i rozwijania własnej działalności gospodarczej 3.1.5. Wdrażanie instrumentów finansowego wsparcia przedsiębiorstw 3.1.6. Promowanie innowacyjności i wdrażania nowych technologii 3.1.7. Tworzenie warunków dla działalności inkubatorów innowacji (wspieranie StartUp-ów)
3.2. Rozwój infrastruktury kulturalnej i turystycznej	3.2.1. Rozwijanie infrastruktury turystycznej (ścieżek rowerowych, ścieżek spacerowych oraz szlaków turystycznych), w tym we współpracy z innymi gminami i podmiotami 3.2.2. Rozwijanie infrastruktury sportowo-rekreacyjnej i kultury (modernizacja i wyposażanie istniejących obiektów, budowa nowych) 3.2.3. Podnoszenie standardu, jakości oraz rozwój nowych funkcji obiektów/instytucji sportowo-rekreacyjnych i kulturalnych
3.3. Dostosowanie kształcenia społeczeństwa do potrzeb i wymagań rynku pracy	3.3.1. Wspieranie doradztwa zawodowego w gimnazjach 3.3.2. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy we współpracy z przedsiębiorcami 3.3.3. Zwiększenie znaczenia praktyk zawodowych w kształceniu 3.3.4. Promowanie i wspieranie inicjatyw w zakresie kooperacji wśród przedsiębiorców
3.4. Rozwinięta, dostępna cały rok dla mieszkańców i turystów oferta wydarzeń kulturalnych w Mieście	3.4.1. Modernizacja i rozwój bazy instytucji kultury 3.4.2. Utrzymanie i wzbogacanie ofert wydarzeń o wysokim poziomie artystycznym 3.4.3. Zintensyfikowanie działań promujących ofertę kulturalną Miasta 3.4.4. Wdrożenie adekwatnego do potrzeb mieszkańców programu promocji kultury wyższej 3.4.5. Utrzymanie wartości decydujących o wpisie na Listę Światowego Dziedzictwa Kulturowego i Przyrodniczego UNESCO 3.4.6. Wdrożenie programu aktywizacji kulturalnej i turystycznej minimalizującego zjawisko sezonowości 3.4.7. Promocja wydarzeń kulturalnych w miastach partnerskich i innych miastach regionu 3.4.8. Umacnianie współpracy Miasta z innymi podmiotami w zakresie organizacji wydarzeń kulturalnych 3.4.9. Pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania na organizację wydarzeń kulturalnych
3.5. Wysoki standard usług kulturalnych kształtujących kompetencje odbiorców	3.5.1. Wspieranie działań podnoszących standard usług kulturalnych kształtujących kompetencje odbiorców 3.5.2. Systematyczne zwiększanie atrakcyjności i różnorodności oferty kulturalnej o wysokim poziomie artystycznym

Obszar: Zasoby i potencjały Miasta

Cel strategiczny nr 4: Wysoki stopień wykorzystania potencjału gospodarczego Zamościa

Cele operacyjne	Zadania realizacyjne
4.1. Wyższy stopień zorganizowania przedsiębiorców w poszczególnych branżach i ponadbranżowo	4.1.1. Wspieranie rozwoju inicjatyw klastrowych 4.1.2. Udzielanie wsparcia technicznego dla działających klastrów 4.1.3. Udzielanie wsparcia doradczego w budowaniu klastrów 4.1.4. Udostępnianie dobrych praktyk klastrowych 4.1.5. Promowanie przedsięwzięć wspólnych w polityce wspierania przedsiębiorczości
4.2. Wyższa konkurencyjność przedsiębiorstw na rynkach zewnętrznych	4.2.1. Wykreowanie i promowanie marki i produktów Zamościa 4.2.2. Ułatwianie kontaktów handlowych 4.2.3. Prowadzenie proinwestycyjnej polityki Miasta 4.2.4. Rozwijanie, w strefie ekonomicznej i strefach aktywności gospodarczej, infrastruktury dostosowanej do potrzeb przedsiębiorstw
4.3. Wyższy poziom innowacyjności przedsiębiorstw	4.3.1. Motywowanie przedsiębiorców do korzystania z nowoczesnych technologii 4.3.2. Upowszechnianie osiągnięć nauki i techniki w zakresie nowych technologii 4.3.3. Tworzenie lokalnych biegunów wzrostu
4.4. Zrównoważona struktura podmiotów gospodarczych z punktu widzenia ich wielkości	4.4.1. Wspieranie drobnego handlu i usług w obszarach strategicznych dla Miasta z punktu widzenia potrzeb mieszkańców (w tym przedsiębiorców) i turystów
4.5. Zwiększone zapotrzebowanie przedsiębiorstw na pracowników	4.5.1. Promocja zatrudnienia 4.5.2. Łagodzenie skutków bezrobocia
4.6. Wzrost dostępności wykwalifikowanych pracowników	4.6.1. Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych i poszukujących pracy 4.6.2. Wspieranie osób bezrobotnych i poszukujących pracy w zakresie zmiany, uzupełnienia bądź podniesienia kwalifikacji zawodowych 4.6.3. Wspieranie doradztwa zawodowego w gimnazjach 4.6.4. Dostosowanie oferty edukacyjnej do potrzeb rynku pracy we współpracy z przedsiębiorcami 4.6.5. Zwiększenie znaczenia praktyk zawodowych w kształceniu 4.6.6. Pozyskiwanie zewnętrznych źródeł finansowania na rzecz wzrostu jakości i efektywności usług świadczonych na lokalnym rynku pracy, aktywizacji zawodowej, łagodzenia skutków bezrobocia i podniesienia poziomu kwalifikacji kadr, a także współpracy i działań na lokalnym rynku pracy
4.7. Zwiększony kapitał społeczny Miasta	4.7.1. Promowanie uczestnictwa różnych grup społeczności Miasta w programowaniu rozwoju Zamościa 4.7.2. Wspieranie i promowanie zespołowych form współdziałania w ramach przedsięwzięć realizowanych w Mieście
4.8. Zwiększona zdolność do absorpcji środków na aktywizację zawodową i rozwój	4.8.1. Doradztwo i pomoc techniczna w pozyskiwaniu środków

przedsiębiorczości	
4.9. Wyższy poziom przedsiębiorczości mieszkańców	4.9.1. Zwiększanie znaczenia instytucji otoczenia biznesu w wspieraniu przedsiębiorczości 4.9.2. Tworzenie pakietu zachęt dla przedsiębiorców 4.9.3. Doradztwo i pomoc techniczna w zakładaniu i utrzymaniu instytucji (o różnych formach prawnych), których celem jest wspieranie przedsiębiorczości 4.9.4. Doradztwo i pomoc techniczna w zakładaniu, utrzymaniu i rozwijaniu własnej działalności gospodarczej 4.9.5. Realizacja strategii wspierania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy 4.9.6. Wdrażanie mechanizmów finansowego wsparcia przedsiębiorstw
4.10. Wzrost nakładów inwestycyjnych przedsiębiorstw	4.10.1. Pozyskiwanie inwestorów zewnętrznych 4.10.2. Stosowanie zindywidualizowanej obsługi inwestorów 4.10.3. Stałe monitorowanie sytuacji gospodarczej z punktu widzenia rozwoju Miasta 4.10.4. W ofercie inwestycyjnej Miasta promowanie inwestycji w branżach: turystycznej, rolno-spożywczej (szczególnie przetwórstwo), przemysłu drzewnego i meblarskiego, usługach logistycznych, budowlanych
4.11. Utrzymywanie i wzmacnianie profilu turystycznego Miasta	4.11.1. Opracowanie długookresowej koncepcji rozwoju turystyki, w tym koncepcji zintegrowanego produktu turystycznego Zamościa 4.11.2. Utworzenie klastra turystycznego 4.11.3. Wprowadzenie zintegrowanego systemu informacji i promocji turystycznej 4.11.4. Stałe działania na rzecz pozyskania inwestorów w zakresie rozszerzenia infrastruktury turystycznej 4.11.5. Prowadzenie działań edukacyjnych, informacyjnych, pokazowych na rzecz podnoszenia jakości usług turystycznych 4.11.6. Wzmocnienie funkcji turystycznej i rekreacyjnej starówki miejskiej 4.11.7. Stały monitoring rynku turystycznego (prowadzenie badań)
4.12. Utrzymanie i rozwój oferty szkolnictwa wyższego w Mieście	4.12.1. Lobbowanie na rzecz utrzymania studiów II-stopnia 4.12.2. Wdrożenie systemu zachęt, motywacji do osiedlania się w mieście dla kadry naukowej 4.12.3. Promowanie wizerunku Zamościa jako atrakcyjnego, unikalnego miejsca dla studentów 4.12.4. Rozwijanie współpracy szkół z przedsiębiorstwami w zakresie praktyk zawodowych 4.12.5. Podnoszenie jakości szkolnictwa wyższego w mieście
4.13. Zwiększone możliwości dostosowywania się pracowników do potrzeb przedsiębiorstw	4.13.1. Prowadzenie badań i analiz lokalnego rynku pracy 4.13.2. Promocja kształcenia zawodowego dla absolwentów szkół dostosowanego do potrzeb lokalnego rynku pracy 4.13.3. Rozwinięcie systemu doradztwa zawodowego
4.14. Wzmocniony wizerunek kulturalny i gospodarczy Miasta	4.14.1. Badanie wizerunku Zamościa 4.14.2. Wypromowanie cyklicznej imprezy wizerunkowej o znaczeniu krajowym 4.14.3. Wykorzystanie potencjału położenia transgranicznego Miasta w prowadzonych działaniach promocyjnych 4.14.4. Wykorzystanie bogatej historii w promocji Zamościa 4.14.5. Aktywna promocja Miasta jako miejsca zamieszkania ludzi uczących się, aktywnych i przedsiębiorców